

Häire112

Päästeteenistuse ajakiri • 1 • 2009

Sellistest
praktilistest
õppustest sooviksid
just vabatahtlikud
päästjad rohkem osa
saada.

Foto: Ida-Eesti
Päästkeskus

Ida-Virumaal põletati õppustel maha kaks maja

Ida-Eesti Päästkeskuse koolitusbüroo korraldas tulekustutamise praktilised õppused, mille käigus põletasid päästjad maha kaks kasutuseta seisnud poollagunenud maja.

Liina Järvi

Ida-Eesti Päästkeskuse
pressiesindaja

Esmakordselt korraldati nn majapõletamisõppused Ida-Virumaal Tudulinna vallas ja Kiviõli linnas.

14. jaanuaril toimus õppus lisakuja Avinurme komandode päästjatele ning päästekooli praktikantidele Tudulinna vallas Roostoja külas. Tulekahju arengut elumajas jälgisid ka seitse Rakvere teatri töötajat. Teatriga teeb päästkeskus koostööd teist hooaega. Päästeteenistujad on saanud palju meeldivaid teatrielamusi ja nüüd

otsustasid pritsumehed pakkuda teatritöötajatele ka emotsioone oma töövaldkonnast.

28. jaanuaril põletasid Kiviõli ja Kohtla-Järve komando päästjad suitsusukeldumisõppuse käigus maha kasutusel mitteoleva maja Kiviõli linna ääres. Maja omanik otsustas tiheasustusest eemal asuva maja lammutada pärast tuleohutusbüroo ametnike möödunud aastast reidi, millega kontrolliti kasutuseta seisvate majade seisukorda. Õppusel osalesid ka Aegviidu päästeseltsi vabatahtlikud päästjad, kes harjutasid tulekustutustaktikat elamu kõrvalhoonet põletades.

Sissevarisev
majakatus.
Foto: Helen Kuuseoja

Selleks hetkeks olid
suitsusukeldujad
juba ohutus
kauguses.

Foto:
Helen Kuuseoja

VABATAHTLIKELE ROHKEM ÕPPUSII!
Aegviidu päästeseltsi vabatahtliku päästja Ants Raava sõnul on praktilisi õppusi vähe. "Oleme tänulikud iga võimaluse eest tegeleda tulekustutamise ja väljaõppinud päästjate pilgu all," ütles Raava.

Tulekahju arengut hoones jälgisid ka päästkeskuse kontoritöötajad, kellele koolitusbüroo peaspetsialist Ivar Innusaar demonstreeris suitsuanduri efektiivsust tulekahju puhkemisel. Päästjate tööd seirasid ka kohaliku keskkooli IV ja VII klassi õpilased. Kiviõli päästekomando pealik Andres Tartu selgitas noortele, miks on suitsusukeldumise harjutamine

päästjatele vajalik, ning jagas juhi-seid, kuidas tulekahju korral õigesti käituda. Pealiku sõnul käivad õpilased päästekomandos sageli. "Ennetustöö käib meil kogu aeg," kinnitas Tartu. Õpilased olid nähtust väga põnevil. Õppustel on nad varemgi käinud, aga mitte sellistel, kus maja päriselt põlema pannakse. "Tavaliselt tulekahjust ja -ohutusest lihtsalt räägitakse," selgitasid koolilapsed.

Tulekustutamise praktilise õppuse käigus vaadeldakse tulekahju arengut elumajas, sukeldutakse suitsu sisse ja proovitakse tulekustutusvahendeid.

Sisukord

- 4 Teated
- 6 Mida teeb majanduslangus eelarvega?
- 7 Juba terve aasta uus korraldus tervisega seotud hüvitiste maksmisel
- 8 ESTER – uus operatiivraadiosidevõrk
- 10 Tulekahjud laevadel
- 12 Aravete rannaäärne päästekomando
- 14 Mitmekülgne päästja – Ivar Julm
- 16 Raudlinnupäästjad:
“Kui läheb põlema, siis täislaksuga!”
- 18 “Kadunud lennuk”
- 21 Hädaolukordade riskianalüüs sai uue näo
- 22 Märkmed Ugandast
- 24 Elupäästjate lood
- 28 Kõige tähtsam on empaatiavõime
- 30 Hea õnn, juhus ja ime elu ei kindlusta
- 31 Koolid, lasteaiad ja päästeala
- 32 90. aastapäeva künnisel
- 34 Eesti tuletõrje arengulugu
- 36 Mustpeade tuletõrjekomando käsipritsid
- 38 Millega tegelesid Raplamaa vabatahtlikud 60 aastat tagasi?
- 40 Võitlus stressiga
- 42 Juri Postolenko:
armastan päästeala ja selle ajalugu
- 43 Õnnitlused

Eesti tänab teid, päästjad

Tulekahju suits jääb pritsumehe riietepeale pikalt külge. Seda teab iga tuletõrjuja ja seda teavad nende kodused, kes pesevad tulekahjulõhnaseid pükse ja kuubi.

Samamoodi – tegelikult veel tugevamalt, sest seda pole võimalik välja pesta – jääb tuletõrjuja ehk päästja amet külge neile, kes selle ameti on kord valinud ja oma esimesed tulekahjud kustutanud. Siin pole vahet, kas tegemist on riiklikus või vabatahtlikus komandos tegutseva inimesega.

Päästja töö, mis pälvib jätkuvalt Eesti rahva kõrgeima usalduse, ongi ennekõike missioon, kutsumus ja alles siis tavapärase töö käimine.

Ma tänan neid, kes sellele missioonile on kindlaks jäänud, kelle tahe pole kõikumata löönud. Samuti tänan ma teie lähedasi, kes on ilmutanud uskumatut kannatlikkust ja häämatavat mõistmist, sest tulekahjude kustutamine või päästeoperatsioonid ei küsi kellaaegadest ega nädalapäevadest.

Teie teate, et telefon 112 peab alati vastama hiljemalt 15 sekundi jooksul. Samuti peab Eesti päästemeeskond olema valmis alati startima kuhu iganes maailma nurka. Viimati lendasid kaks selle liiget Namiibiasse, suurõnnetuse järgsele rahvusvahelisele päästeoperatsioonile ÜRO koordineerimise ja hindamismeeskonda juhtima ning parimat IT-lahendust pakkuma. See pealtnäha pisike fakt näitab meie päästjate haaret ja usaldusvärsust, samas ka hoolivust üle maailma.

Ligi 30 aastat tagasi töötasin ka mina seitse kuud Ameerika Ühendriikides föderaalset metsatuletõrjujana ja minu kõige pikem kustutustöö oli siis ainsagi pausita üksteist päeva pikk. Nende seitsme kuu jooksul kogesin ja õppisin ma piisavalt, et teid, lugupeetavad päästjad, mõista.

Te olete viimastel aastatel saanud kümneid kaasaegseid päästeautosid ja muud vajalikku tehnikat. Ilma inimeste pühendumiseta oleksid need lihtsalt autod ja näiteks kilomeetrite jagu rulli keeratud voolikuliine, silmale küll ilusad vaadata, aga täiesti kasutud. Just päästjate oskused ja kogemused panevad need autod ja voolikuliine ühendavad pumbajaamad kõige paremal ning tarvilikumal viisil tööle.

Samamoodi seisaksid ilma teie selgitus- ehk ennetustööta kümned tuhanded suitsuandurid ladudes või poleks neid Eestisse üldse tellitudki. Nüüd on need järjest rohkemates majapidamistes kasutusel. Teie ennetustöö suurimaks tunnustuseks näeme tulesurmade statistikat vaadates kümneid säästetud inimelusid.

Jumala auks ja ligimese kaitseks – igale päästjale on see ütlemine üdini tuttav ja omaks võetud. Teie kaitsete igapäevaselt Eestit. Eesti tänab teid ja teie lähedasi.

Teie
Toomas Hendrik Ilves

TEATED

Raplas näitus "Tuletõrjeautod Eestis 1947–1992"

Raul Aarma

Raplamaa päästeosakonna juhataja

Raplamaa päästkeskuses saab nautida tehnikajaloolase Heiki Perli fotonäitust. Pidulikul avamisel oli kohal Eesti tuletõrje raskekahurvägi.

Näituse avanud Lääne-Eesti Päästkeskuse direktor Ivar Kaldasaua nimetas kokkusaamist noorema päästepõlvkonna kumarduseks veteranide ees. "Pääste väärtustab oma juuri ja peab meeles neid tublisid hallipäiseid mehi-naisi,

kes võitlesid tulekahjudega aastakümneid tagasi. See on meie ülesanne, pöörduda tagasi oma juurte juurde, et osata leida sealt juhiseid tuleviku tarbeks," rääkis Kaldasaua.

Päästeameti peadirektor Kalev Timberg sõnas oma tervituses, et meie praegune päästeteenistus seisab eelkäijate õlgadel. "Eesti organiseeritud tuletõrje 90. aasta juubelil oleme huvitatud, et üritustest ei oleks haaratud mitte ainult Tallinn, vaid kogu Eesti. Et meie väärika ajaloo tähistamine oleks üks pikk sündmuste ahel, millesse oleksid kaasatud nii kutseline kui ka vaba-

Heiki Perli (vasakul) tuletõrjeveteranidega ajalooarutelu pidamas.

Foto: Raplamaa päästeosakond

tahtlik tuletõrje," rääkis Timberg. Peadirektor mainis ka seda, et tema jaoks on professionaalid nii need, kes töötavad riiklikus päästeteenistuses, kui ka need, kes teevad seda tööd vabatahtlikult.

Kohtumine oma kunagiste töömasinatest sõpradega piltide vahendusel pani nii mõnegi veterani heldima. Meenutati tollaseid tulekahjusid, tööd ja nüüdseks lahkunud kaaslasi.

Priit Laos sai presidendilt teenetemärgi

Foto: Reimo Raja

Sirle Matt

Lääne-Eesti Päästkeskuse avalike suhete büroo juhataja

Lääne-Eesti Päästkeskuse koordineerimise avalike suhete büroo juhataja Sirle Matt (pildil) sai vabariigi aastapäeval president Toomas Hendrik Ilveselt Eesti Punase Risti IV klassi teenetemärgi.

Priit Laose tegevus Lääne-Eesti Päästkeskuses on aidanud tules hukkunute arvu märgatavalt vähendada. "Ennetamine on meeskonnatöö, siin üksi tulemust ei saavuta," ütleb Laos. "Päästeteenistus on reageerivast ametkonnast muutunud ka ennetavaks ametkonnaks ning kõigi päästetöötajate kohustus on osaleda tuleohutusosalases ennetustöös."

Laos töötab Lääne-Eesti Päästkeskuses koordineerimise avalike suhete büroo juhataja 24. veebruarist 2006. Koordineerimise avalike suhete büroo alla kuuluvad tuleohutusosalase

ennetustöö, kriisireguleerimise ja avalike suhete valdkonnad. Enne seda töötas mees Siseministri osakonnas sisejulgeolekupoliitika osakonnas päästepoliitika büroo juhatajana ning on lõpetanud Sisekaitseakadeemia pääste- ja tuletõrjeinsenerina.

Laosel on päästeteenistuse staaži 15 aastat. Päästekarjääri alustas ta 1994. aastal Viljandi komandos päästjana, hiljem töötas eri ametikohtadel päästeteenistuses Tallinnas ja Harjumaal ning Päästeametis. Priit Laos on käinud Eesti päästemeeskonna koosseisus välismissioonil tsunamijärgses Indoneesias. 2004. aastast osaleb Priit Laos Euroopa Liidu kodanikukaitsemehhanismis kriisireguleerimise eksperdina.

Eesti riigile osutatud teenete tunnustamiseks anti riiklikud autasud vabariigi aastapäeval üle 97 Eesti Vabariigi kodanikule ja välismaalasele.

Õiendus

Eelmises Häire 112 numbris sattus eksitus minu artiklisse "Suur tulekahju, väike meeskond – mida teha?" Nimetasin seal päästeauto Pärnu 12 katusele magistraalliini paigaldamise idee autoriteks Aleksandr Frischerit, Karmo Kurut ja Oleg Šapkinit. Tegelikult on idee autor Andres Mumma, eelnimetatud inimesed on idee teostajad.

Dima Peterson

Kirjuta Häire 112 toimetusele

Soovid kirjutada artiklit või avaldada arvamust päästeala teemadel, esitada küsimusi ajakirjas ilmunud lugude autoritele, teha ettepanekuid, kuidas ajakirja paremaks muuta, või anda muud tagasisidet?

Teata endast e-posti aadressil reimo.raja@rescue.ee.

Reimo Raja

Häire 112 peatoimetaja

Häire112

Tulihända taltsutamamas

Raul Aarma

Raplamaa päästeosakonna juhataja

14. märtsil avati Raplemaal Velisel Sillaotsa talumuuseumi näituseküünlis kogukondliku tuletõrje kujunemislööle pühendatud näitus "Tulihända taltsutamamas". Tegemist on Lääne-Eesti Päästkeskuse teise sammuga juubeliaasta tähistamisel, millele on loodetavasti ka teistest regioonidest rohkelt lisa oodata.

Muuseumi püsiekspositsiooni on koondatud piirkonna taluesemed, tööriistad ja masinad. Väike kollektiiv tallatab ning vajadusel elustab küllastajate tarvis kõik meie maa-rahva pärimused ja kombesid.

Tuletõrjenäitust planeerides võtsime ülesandeks ühendada Sillaotsa etnograafilise poole, vanatehnikaklubi Retrom eksponaadid ning päästevaldkonna juubeliaasta ning "maitsestada" seda kõike veidike Raplamaa ja siinsete abikomandodega. Ning ühtlasi avaldada austust Jaan Vaarmannile, kes kunagise tuletõrjemuuseumi asutajana aitas käima lükata ka talumuuseumi. Oli ta ju ka ise Veliselt pärit mees ja Sillaotsa asutaja Aleksei Parnabase klassivend.

Mõned juhised neile, kel kavatsus tulla Sillaotsale oma silmaga kaema. Me ei pannud rõhku raua ühte ruumi kuhjamisele (mis ei tähenda, et näitus oleks hõredavõitu, vastupidi –

Foto: Jüri Kusmin, Sillaotsa talumuuseum

Meid kõiki ohustav tulihända saba vookleb kõrgustes.

huvitavaid eksponaate on omajagu). "Tulihända taltsutamamas" on mitmekihiline näitus, paljudel asjadel on kaks palet ning rohkem kui üks märgiline tähendus. Näitusele "koodi programmeerides" leidsime juhiseid nii raamatutest "Rehepapp" (A. Kivirähk) kui ka "Lugusid vanalt Läänemaalt" (H. Jõgisalu). Tulihänd ei ole midagi

muud kui kratt, kes andis sooja. Iga mees võis tema enesele luua (panna pliidi alla tule), kes aga polnud hoolikas, sellele tulihänd räästasse lendas. Ja juba katuseharjal tantsu lööva krati taltsutamine nõudis vaprust ja mehisust, vastavaid riistu ja oskusi. Ning kindlasti naabrimehele abikäe ulatamist ja ühistegevusel

toimetamist. Taevaalotuse all lookleva sabaga tulihända te näitusel ka kindlasti kohtate.

Kaugelt kaemiseks guugeldage "Sillaotsa talumuuseum" ning oma silma kuningaks tunnistamiseks leidke Eesti kaardilt Raplamaa ja Velise ning tulge kogu perega. Kohtumiseni Sillaotsal!

Päästeminutid Kuku raadios

Esmaspäeval kell 12.30
Kordus samal õhtul kell 21.15

Poole tunni jooksul toome otse-ees-ees raadiokuulajateni nädalavahetuse olulisemad päästesündmused. Igas saates on ka külaline, kellega arutleme mõnel aktuaalsel teemal pikemalt. Oma saatega püüame suunata inimeste käitumisharjumusi ning suurendada nende ohuteadlikkust. Peale tuleohutuse käsitleme liiklusteemasid, keskkonnaohutust ja teisi valdkondi, millest sõltub meie kõigi igapäevane turvalisus.

Saatejuhid Marek Simulman ja Rain Porss

Päästeameti pressiesindajad Marek Simulman (vasakul) ja Rain Porss.

Kampaania "Teata lõhkematerjalist!" leiud

8000	padrunit
250	liitrit napalmi
40	signaalraketti
20	pürotehnilist laengut
12	lõhkepaketti
5	detonaatorit
4	kilogrammi püssirohtu ja lõhkeainet
3	meetrit detoneerivat nõõri

Märtsi algul korraldatud Päästeameti, kaitsepolitsei ja prokuratuuri ühiskampaania "Teata lõhkematerjalist!" töö demineerijatele kahe nädala jooksul 30 väljakutset.

Foto: Päästeameti demineerimiskeskus

KUIDAS EDASI?

Mida teeb majanduslangus meie eelarvega?

Millised muudatused meid ees ootavad? Kui suure suutäie on krokodillid ampsanud päästeala eelarvest?

Ain Karafin

Päästeameti peadirektori asetäitja

Juba mitu kuud käib üks tont mööda Eestimaad – kriisitont. Meil on majanduslangus, kahel korral on vähendatud tänavuse aasta eelarvet. Töötuid ei lisandu mitte ainult nädalate, vaid päevadega. Meedias on kasutatavaim sõna “solidaarsus”. Kuid pahatihti nõustatakse olema solidaarne (tuleb ladinakeelsest sõnast *solidus* – üksmeel, huvide ühtsus) üksnes niikaua, kuni enda heaolu ei ole riivatud.

Ühe maailma tuntuma juhtimis-teoreetiku Tom Petersi sõnul tuleb muutunud olukorras juhtimis-põhimõtted uuesti läbi mõelda. Ta on veendunud, et karmid ajad nõuavad karme otsuseid. Peters on öelnud: “Mina soovitan olla avameelne ja täiesti avameelne olla on võimalik. Kuulujutud on tegelikkusest alati hullemad.”

PERSONALIKULUDE VÄHENDAMINE

Olukord on karm. 2008. aasta detsembris vastu võetud riigieelarves on päästeala eelarvet vähendatud praeguse seisuga 7% ehk 55 miljonit krooni. Kuna personalikulud hõlmavad meie eelarvest 80%, siis on selge, et ilma nende vähendamiseta ei ole eelarvet kärpida võimalik.

Personalikulu väheneb tänavu

37 miljonit krooni. Mida see endaga kaasa toob? Praegu oleme suutnud kõikidele töötajatele säilitada töökohad ja käskkirjajärgse palga. Väheneb lisatasude maksmine. Töötajatele makstakse välja kõik seadusest tulenevad lisatasud (nt lisatasu õhtu- ja öötöö eest), kuid käesoleval aastal ei ole võimalik maksta tulemustasusid ja päästeteenistujate vabast vahetusest väljakutumise ja ületundide lisatasusid. Sellest tulenevalt oleme lõpetanud vabast vahetusest väljakutumise ja ületundide tegemise. Nende otsuste tulemusena väheneb töötajate sisetulek arvestuslikult 8%.

MAJANDAMISKULUDE KOKKUHOID

Majandamiskulud vähenevad 16 miljonit krooni võrra ehk 10%. Olukorra teeb veel keerulisemaks asjaolu, et sel aastal maksame esimest korda kogu aasta eest 44 põhiauto liisingumakseid ja lisanduvad ka juhtimisautode liisingumaksud – see tähendab eelarve lisakulusid kokku 6,5 miljonit krooni.

Töötajatele makstakse välja kõik seadusest tulenevad lisatasud (nt lisatasu õhtu- ja öötöö eest), kuid käesoleval aastal ei ole võimalik maksta tulemustasusid ja päästeteenistujate vabast vahetusest väljakutumise ja ületundide lisatasusid.

Sellest olukorrast väljatulekuks on vaja põhjalikult üle vaadata tegevused ja vähendada kulusid – kulude kokkutõmbamisest ei pääse ükski valdkond. Nimetan mõned suuremad kokkuvõttekohad. Kinnistu- ja sõidukikulud vähenevad 6 miljonit krooni,

kaitse- ja vormiriietuse soetamise kulud 5 miljonit krooni, ennetusprojektide kulud 2 miljonit krooni. Nimetatud on arvuliselt suuremad, miljoni- ja miljonilised kulud praeguse seisuga järgi, mis võib muutuda. Kuid vähenevad kõik kulud: ürituste korraldamise, info- ja PR-teenuste, tervishoiu- ja meditsiinikulud ning lähetus-, koolitus- ja inventarikulud.

Riigieelarves sel aastal investeeringud peaaegu puuduvad. Siiski on ka midagi rõõmustavat – oleme suutnud alustada mitme välisabi-vahenditest finantseeritava projektiga. Siinjuures kolm suuremat:

- 1) keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamiseks soetatav tehnika ja Kosele laokompleksi ehitamine (188 miljonit krooni Euroopa regionaalarengu fondist aastatel 2009–2010);
- 2) Häirekeskuse infotehnoloogiline arendus ja hooldekodude turvalisuse parandamine (34 miljonit krooni Šveitsi riigilt aastatel 2009–2012);
- 3) Balti riikide üleujutuste vastase võimekuse suurendamine (4,5 miljonit krooni Euroopa Liidust aastatel 2009–2011).

Need projektid võimaldavad meil tehnika soetamise vallas keerulised eelarveaastad üle elada.

MIDA TEHA RASKEL AJAL?

Tom Petersi sõnul ei tohiks praegusesse majanduskriisi suhtuda kui langusaega, vaid kui võimalusse teha restart – olukord on muutunud ja arengud algavad nullist. Ta soovib: “Mõttele praegusest olukorrast kui restardist – see aitab keskenduda vajalikele muutustele; hoia asjad lihtsana; läbipaistvus rokitab; rasketel aegadel saavad esimesena kinga need, kes hakkavad süüdistama raskeid aegu.” Kriisiaastatel on otstarbekas teha ka inventuure, seda nii organisatsioonisiselt kui ka igapäheas.

Viimased kolm kuud on päästeasutuste töökohtade täituvus püsinud üle 98%, mida pole varem juhtunud. Väike-Maarja päästekoolis oli üle pika aja jällegi konkurss. On tekkinud võimalus valida päästeteenistuse ridadesse parimaid.

Samas peame silmas pidama, et me ei kahjustaks suures kärpimistuhinas päästeteenistuse pakutava teenuse kvaliteeti.

Tuleb võtta vastu otsused, mida tavaolukorras ei ole lihtne teha. Ametisõudkrite arv ja kütuselimiidid, sidekulude limiidid ja asutuse töötajatele tehtavad muud soodustused – need on ainult mõningad kulukohad, mis tuleb kriitiliselt üle vaadata. Kindlasti on siin võimalik saavutada kokkuvõtteid. Samas peame silmas pidama, et me ei kahjustaks suures kärpimistuhinas päästeteenistuse pakutava teenuse kvaliteeti.

Mõtleme ka igaühe võimalikule panusele kulude kokkuvõtteid. Toon kaks lihtsat näidet. Päästeasutuste majandamise kuludest hõlmavad väga suure osa hoone- ja sõidukikulud. Kui tihti me ruumist lahkudes lülitame välja valgustuse ja tööpäeva lõpul ka muud elektriseadmed? Autosõiduasjatundjad väidavad, et ökonoomse sõidustiiliga on võimalik säästa kuni 10% kütusekulu. Ma ei kutsu üles seda tegema sündmuskohale sõites, kuid poole sõiduajast võtab deपोosse naasmise.

Need on ainult mõningad näited, millele pöörasime eelarve iga-aastase tõusu tingimustes vähe tähelepanu. Nüüd on aeg nimetatud küsimustele mõelda, leida lahendusi ja teha otsuseid.

Juba terve aasta uus korraldus terviseiga seotud hüvitiste maksmisel

Foto: Reimo Raja

Päevaraha maksmine asendab päästeteenistujate kindlustamist tööga seotud vigastuste või haigestumiste korral.

Maili Mark

Päästeameti õigusnõunik

Katrin Peets

Päästeameti personalijuht

Päästjatöö pakub igapäevaselt ekstreemseid väljakutseid ja ohtlikke olukordi.

1. aprillil saab täis aasta, mil päästeasutus ei sõlmi enam päästeteenistujate ja päästetöödel rakendatud isikute kasuks kindlustuslepingut, vaid rakendab tööga seotud vigastuste või haigestumiste korral päevaraha maksmise süsteemi.

Päevaraha maksmise aluseks on Vabariigi Valitsuse ja Riigi- ja Omavalitsusasutuste Töötajate Ametiühingute Liidu vahel mõõdnud aasta 20. veebruaril sõlmitud kollektiivleping. Selle alusel on Päästeameti peadirektor oma käskkirjaga kehtestanud päevaraha maksmise tingimused ja korra, mille järgi maksab päästeasutus päästeteenistujale ja päästetöödel rakendatud isikule päevaraha iga töövõimetuslehel oldud ravipäeva eest.

Päästetöödel rakendatud isik on

päevaraha maksmise tingimuste ja korra mõistes füüsiline isik, kes osaleb päästetöödel päästeseaduse § 8¹ alusel sõlmitud tsiviilõigusliku lepingu alusel või on mittetulundusühingu või kohaliku omavalitsuse moodustatud abikomando töötaja.

PÄEVARAHA MAKSMINE VIGASTUSE KORRAL

Teenistusülesannete täitmisel saadud vigastuse korral makstakse päevaraha töövõimetuslehe alusel. Selleks peab päästeasutus läbi viima tööõnnetuse menetlemise.

Oluline on silmas pidada, et tööõnnetus päevaraha maksmise korra mõistes on päästeteenistuja või päästetöödel rakendatud isiku tervisekahjustus teenistuskohustuste täitmisel või päästetöödel rakendamisel.

Päästeasutus maksab päevaraha iga töövõimetuspäeva eest eeldusel, et töövõimetusperiood ületab seitse kalendripäeva. Seda seitsmepäevast aega nimetatakse ooteajaks. Kui töövõimetusperiood kujuneb pikemaks kui seitse päeva, hakatakse päevaraha maksmata alates esimesest töövõimetuspäevast kuni selle kestuse lõpuni või püsiva töövõimetus määramiseni, kuid mitte rohkem kui 365 kalendripäeva.

Makstava päevaraha suurus on 200 krooni ühe töövõimetuslehel oldud ravipäeva eest.

PÄEVARAHA MAKSMINE TÖÖGA SEOTUD HAIGESTUMISE KORRAL

Tööga seotud haigestumise korral makstakse päevaraha juhul, kui õigustatud isik saab töötervishoiu-

arsti vastava otsuse ja töövõimetuslehe alusel ambulatoorset või statsionaarset ravi teenistusülesannete täitmisega või päästetöödel rakendamise seotud haigestumise tingitud tervisekahjustuse ravimiseks.

Päästeasutus maksab päevaraha iga töövõimetuspäeva eest eeldusel, et töövõimetusperiood ületab 30 kalendripäeva. Seda aega nimetatakse ooteajaks. Päevaraha hakatakse arvestama 31. töövõimetuspäevast ning seda makstakse kuni selle kestuse lõpuni või kuni püsiva töövõimetus määramiseni, kuid mitte rohkem kui 365 kalendripäeva.

Makstava päevaraha suurus on 200 krooni. Kui töövõimetusperioodi pikkus on 30 kalendripäeva või vähem, siis päästeteenistujale ja päästetöödel rakendatud isikule päevaraha ei maksta.

Päästeameti peadirektori selle aasta 5. veebruari käskkirjaga nr 22 kehtestatud päevaraha maksmise tingimused ja kord sätestab ka tähtajad, mis on kohustuslikud päästeteenistujale ja päästeasutusele päevaraha väljamaksmise taotluse esitamiseks.

Päevaraha maksmiseks esitatud taotlusi vaatab läbi Päästeameti peadirektori moodustatud alaline komisjon.

Päevaraha maksmise tingimusi ja korda reguleeriva Päästeameti peadirektori käskkirja leiate aadressilt <http://www.rescue.ee/>.

Sisejulgeolekualane magistriõpe Sisekaitseakadeemias

2009. aasta juuni lõpus alustab Sisekaitseakadeemia vastuvõttu sisejulgeolekualasesse magistriõppesse.

Magistriõppe lõpetajad omavad pädevust sisekaitseliste organisatsioonide ja sisejulgeoleku valdkonna juhtimiseks nii strateegilisel kui operatiivtasandil.

Vastuvõtt magistriõppesse toimub avaliku konkursi korras. Õpet saavad alustada inimesed, kel on bakalaureuse kraad, rakenduskõrgharidus või neile vastav kvalifikatsioon ja vähemalt kaheaastane töökogemus sisekaitselises valdkonnas.

Nominaalne õppeaeg magistriõppes on 2 aastat ja õppekava maht on 120 EAPd (Euroopa ainepunkt). Õppekava on jaotatud väljundipõhiselt nelja moodulisse:

I juhtimisalaste ainete moodul, 20 EAP (nt strateegiline juhtimine, juhtimise psühholoogia, muudatuste ja stressijuhtimine)

II sisekaitselise valdkonna üldmoodul, 30 EAP (nt sisejulgeoleku rahvusvaheline ja siseriiklik õiguslik regulatsioon, vastava poliitika kujundamine ja süsteemi toimimine, sisejulgeolekualane ennetustöö, kriisireguleerimine ja -juhtimine)

III erialaste valikainete moodul,

50 EAP (nt kriminaalanalüüs, rahvusvaheline organiseeritud kuritegevus, operatiivside, kriisikommunikatsioon, riskianalüüsi meetodika, hädaolukordadeks valmisolek, piirivalveteooria- ja taktika, Schengeni õigusruum, migratsioonijärelevalve, EÜ tollipoliitika ja -järelevalve)

IV teadustöö moodul, 45 EAP (teaduse filosoofia, teadustöö meetodika, andmeanalüüs ja akadeemiline kirjutamine, magistrise-minar ja magistriritöö).

Üliõpilasel tuleb I, II ja IV mooduli ained läbida täies mahus ning valikainete mooduli 50 EAPst valida aineid 25 EAP ulatuses.

Vastuvõtudokumente saab esitada 25. juunist 20. juulini Sisekaitseakadeemia õppeosakonda.

NÕUTAVAD DOKUMENDID:

avaldus, CV, kõrgharidusdiplom koos hinnetelehega, 2 fotot ja isikut tõendav dokument (pass või ID-kaart).

Koos dokumentidega tuleb esitada ka essee planeeritava magistri-töö teemal [2–3 lk A4]. Dokumentide esitamise järel tuleb kohapeal sooritada kirjalik inglise keele test.

TÄIENDAV INFO: tel 696 5451, eve.mihkle@sisekaitse.ee www.sisekaitse.ee

ESTER

ESTERi aluseks olev raadiosidesüsteem on juba ligi 20 aastat vana. Eestis hakati seda arendama aastal 2005. Samasugune süsteem on kasutusel paljudes Euroopa riikides, näiteks Saksamaal, Hollandis, Belgias ja Rootsis.

Foto: Lääne-Eesti Päästkeskus

uus operatiivraadiosidevõrk

Sel aastal läheb päästeteenistus üle uuele operatiivraadiosidevõrgule ESTER. Ajakiri Häire 112 uuris, millega täpsemalt tegu ning miks uus süsteem meile vajalik on. Selgitusi jagab Tarmo Terep Päästeameti päästetööde osakonnast.

Reimo Raja

Peatoimetaja

ESTER (ESTonian Emergency Radio) on TETRA raadiosidestandardil põhinev kõrgendatud turvalisusega operatiivraadiosidevõrk, mis tagab häire- ja töökindluse ning sõltumatus teistest avalikest sidesüsteemidest. Uus süsteem kindlustab võrgu toimimise eriolukordades ning erakorralise seisukorra ajal. Seda hakkavad kasutama kõik Siseministeriumi allasutused, kelle töös on vaja raadiosidet.

Siiani oli igaühel oma raadiosidesüsteem. Isegi päästeteenistuse regioonides kasutatakse veel viimaseid kuid eri süsteeme.

Tarmo Terep toob näiteks, et Lääne-Eestis polnud seni võimalik maakondi raadiosidega ühtlaselt katta, ESTERi puhul aga töötab üks ja seesama võrk igal pool. See tähendab, et kui Pärnust läheb mõni päästeteenistuja Saaremaale, siis pole tal enam tarvis teha mingisuguseid tehnilisi seadistusi. See aga loomulikult ei tähenda, et terminalist kostaks raadioside üle Eesti (kuigi see on võimalik). Kasutajad on jagatud eri

kõnegruppidesse, et üksteist asjasse mittepuutuva infoga ei segataks ega tekiks võrgu ülekoormust.

ÜHTNE SIDEPIDAMISKORD

Möödunud aastal olid päästkeskustel erinevad sidepidamiskorrad ja regulatsioonid. ESTERiga on raadioside regulatsioon aga kõikjal ühesugune. Varem oli see mõeldamatu juba seetõttu, et üks kasutas digitaalset, teine analoogsidet. Tänu uuele raadiosidesüsteemile paraneb ka koostöö eri keskuste vahel sündmuskohal.

Politsei ja piirivalve ning kiirabi põhimõtted sidepidamisel erinevad

päästeteenistuse omadest. Ühel sündmuskohal tegutsemise tarbeks on aga välja töötatud ühesugused koostöökõnegrupid. Regulatsioonid koostööks on kavas välja töötada 2009. aasta lõpuks.

Tihti lugu vajab uus tehnikavidiin tundmaõppimist ja harjumist ning võib seetõttu tekitada alguses palju segadust. Tarmo Terepi sõnul on aga kõnealused uued seadmed keerulised ainult neile, kes pole kunagi mobiiltelefoni kasutanud. ESTERi terminal ongi nagu Nokia mobiiltelefon – isegi ussimängu on võimalik programmeerida, kuid see

Kogu raadiojaamandus kolis päästekorraldaja arvutisse

Päästekorraldaja töös muudab ESTER üsna palju. “Kogu raadiojaamandus, mis oli laua peal, on nüüd arvutisse kolunud,” toob Ida-Eesti Häirekeskuse juhataja Meelis Mesil välja ühe olulise muudatuse päästekorraldajate töös. Seega käib nüüd kogu raadioside arvuti kaudu.

“Enne oli laua peal toru, nüüd peab arvutis klikkima,” iseloomustab Meelis Mesil päästekorraldaja töö muutumist. Eri aknaid, milles operatiivselt tööd teha, on üsna palju ning see kõik vajab harjutamist. Kui aga inimene

end arvutis koduselt tunneb, eitohiks ülesanne liiga kaelamurdev olla. Kuigi alguses võib muudatus hirmutav olla, saavad kõik, kes sellega praegu tegelevad, asjaga hakkama.

ESTER sobitub hästi ka Häirekeskuse kaheastmelise kutsetöötusega. Esimene aste võtab kutse vastu ja sisestab arvutisse. Teises astmes antakse kutse edasi kiirabile, päästeteenistusele, teavitatakse koostööpartnereid ja peetakse raadiosidet. See tähendab, et päästekorraldaja võtab hädaabikõne vastu ning logistik saadab

kutset nähes välja operatiivreageerijad ja peab nendega raadiosidet.

Enne oli kolm eri süsteemi – üks lahendus suhtlemiseks Ida-Viru kiirabiga, teine infovahetuseks Ida-Viru päästjatega ning kolmas sidepidamiseks Lääne-Viru kiirabi ja päästjatega. Nüüd aga saab kiirabi näiteks kannatanut teise maakonna haiglasse transportides olla pidevas raadiosideühenduses, enne pidi kasutama mobiiltelefone.

Kuigi ESTERile võib ette heita levi- auke, on Mesil sõnul Ida-Eesti Pääs-

tekeskuse tööpiirkonnas levi siiski tunduvalt parem ja kvaliteetsem kui eelmise raadiosidesüsteemiga töötades. Samuti saab raadiosidet hiljem üle kuulata, kuna see salvestatakse.

Lisaks lihtsustab Häirekeskuse tööd uue sidelahendusega peagi tekkinud võimalus saata olekusõnumeid. “Päästjad ja kiirabibrigaadid ei pea kõigest oma olekutest [väljasõit, kohal, vaba jne] suuliselt meile teatama, vaid piisab klahvivajutusest,” selgitab Mesil. Sellega väheneb olulisel määral ka raadioetri koormatus.

lõbu on siiski ära jäetud. Keeruliseks muudab seadme päästetööde kommunikatsioonimudel ehk oluline on meelde jätta, millal millist kõnegruppi ja sideskeemi kasutada.

TUGIISIKUD AITAVAD

Igas päästkeskuses hakkab tööle raadioside tehnilise poole tugiisik (Lääne-Eesti ja Ida-Eesti ning Põhja-Eesti päästkeskuses juba olemas), kes aitab lahendada probleeme.

Lisaks on abiks koolitajad, kes oskavad terminali kasutajaid juhendada ja õpetada, samuti päästetööde teenistuse juhi asetäitjad, kelle vastutada on sideskeemide koordineerimine ehk see, kuidas ja mida raadioside teel räägitakse. Eelnimetatud ongi päästja jaoks kolm olulist tugiisikut, kes raadioside kasutamist igas keskkuses toetavad.

Välja on nuputatud ka raadioside mudelharjutused ehk kuidas mingis olukorras terminali kasutada. Terep soovib meeskonnavanematel kindlasti päästjatega ühiselt harjutada – liikuda komandos ringi ja jagada terminali vahendusel infot või mängida läbi näiteks suitsusukeldumine. Lisaressurssi see ei nõua, pole vaja isegi päästeautot käivitada.

Kui terminal kellelgi ära kaob, saab üle võrgu ehk põhimõtteliselt läbi õhu seadme kasutamise võrgus igaveseks tühistada. Loomulikult on vaja ka välja selgitada, kuhu seade kadus ja kuidas see juhtus. Kuna terminalide üle peetakse pidevalt arvestust, on tähtis alati teada anda, kui seade on oma tasku unustatud ja tahtmatult koju kaasa võetud. Vastasel juhul loetakse seade kadunuks ja eemaldatakse võrgust.

Praeguseks kasutavad ESTERi raadiosidet SKA Päästekolledži Päästekool, Demineerimiskeskuse Ida ja Lääne pommigrupid, Lääne-Eesti Päästkeskus ja Ida-Eesti Päästkeskus. Jaanipäevaks peaks

aga kogu päästeteenistus pidama raadiosidet juba ESTERi võrgus.

TERMINALIDEGA VARUSTATUS HEA

Terminali saavad endale nii päästekomandod, korrapidamisgrupid kui ka abikomandod. Abikomandod võivad raadiosidevõrgus rääkida siiski üksnes juhul, kui on olemas kehtiv koostööleping.

Terminalidega varustatust hindab Terep väga heaks. Kui seadmete koguse kallal nuriseda, siis terminalide manipulaatoreid võiks rohkem olla. Kuid neidki

Autoterminali juhtpaneel

on plaanis juurde soetada. Sel aastal muretsetakse keemiapääste võimekusega päästekomandodesse ka sädemekindlad raadioterminalid keemiasukeldumiseks.

ESTERi terminalid on küll mobiiltelefonidest vastupidavamad, kuid näiteks suitsusukeldumisel tuleks seadet siiski põues hoida, et seda kuum ja niiskuse eest kaitsta.

ESTER toimib nagu mobiiltelefonivõrk. Nagu mobiililevigi puhul ei ulatu ESTERi leviala veel igale poole, kuid aukude lappimisega tegeletakse. Praegu tuleb Terepi sõnul ette sideprobleeme. Peale levi parandamise töötatakse välja alternatiivseid lahendusi, kuidas saaks sideprobleemide korral omavahel suhelda. Samal ajal märgitakse üles ka leviaukude koordinaadid ning

pannakse kirja kõikvõimalikud raadioside segajad.

Saaremaa ja Hiiumaa häirekeskused olid varem vajalikud just seetõttu, et seal ei levinud raadioside mandrile. Enam seda muret pole.

KASUTUSEL KA SOOMES

ESTERi sarnane võrk on kasutusel ka Soomes, seal nimetatakse seda VIRVEks. Seega on tehnilised eeldused põhjanaabritega suhtlemiseks sündmuskohal olemas, kuid riikide ametkondade kokkuleppeid selleks veel ei ole.

Soomlased abistasid meid uue raadiosidesüsteemi püstipaneel nõu ja jõuga, ent ESTERi kasutusloogika on nende süsteemiga võrreldes hoopis teistsuguse ülesehitusega. Eestlased said ESTERit arendades vältida neid vigu, mis tekkisid soomlastel VIRVEt luues. See aga ei tähenda, et ESTER oleks veatu. Terep prognoosib, et aasta lõpus tehakse uue raadiosidesüsteemi tõhustamiseks juba esimesed muudatused. Paralleelselt seadmete paigaldamise ja kasutuselevõetuga kogutakse ka tagasisidet süsteemi toimimise kohta ning muudatusi plaanitakse teha järgmisel poolaastal. Üleminekuperiood kestab aasta lõpuni. Suuri muudatusi üritatakse aga vältida, pigem püütakse muuta kõike veelgi lihtsamaks.

Testi ja katseta uut raadiosideterminali julgelt

Lääne-Eesti Päästkeskuses võeti ESTER kasutusele kõige esimesena. Kuigi ESTERil esineb mõningaid kasvuraskusi ja süsteeminõrkusi, leiab Pärnu-Jaagupi komandopealik Ivar Tõnismaa, kes tegeleb uute kasutajate koolitamisega, et süsteem toimib hästi.

Neile, kes mobiiltelefoni hästi valdavad, on ESTERi terminal lihtne. Alguses võib raskusi tekitada ESTERi eritöörežiimide omandamine, samuti sideskeemide tundmaõppimine. "On päästjaid, kes said asja selgeks kuu

ajaga, aga on ka neid, kel läheb selleks neli kuud või rohkem," arutleb Tõnismaa selle üle, kui kaua võtab aega uue raadiosidesüsteemi tundmaõppimine. Ta arvab, et poole aastaga saab süsteemi enam-vähem selgeks ning päris selge on see alles aasta pärast. Tõnismaa soovib päästjatel uut raadiosideterminali ja selle menüüsid julgelt omal käel proovida ja uurida.

Raadiosidekontroll saab samuti uue tähenduse. Kaks korda nädalas toimuvad komandosiseselt raadio-

sideharjutused. "Need käivad küll raadiosidekontrolli alla, aga asja mõte on, et mehed teeks kaks korda nädalas läbi kõik harjutused, et asi neile meelde jääks ja paremini kinnistuks," selgitab Tõnismaa.

Ühe ja sama raadiosidevahendiga saab teha suitsusukeldumist, suhelda Häirekeskusega ja näiteks paakautodega, mis käivad kaugevalt vett toomas. Ja seda üksteist segamata. "Häirekeskus ei kuule, mida teevad suitsusukeldujad, ja vastupidi," selgitab Tõnismaa.

Edasised tegevused

6. APRILL – 10. MAI

- Terminalid paigaldatakse Päästeametile, Põhja-Eesti Päästkeskusele Tallinnas ja Harjumaal, Demineerimiskeskusele ja Põhja-Eesti pommigrupile.
- Lõuna-Eesti Päästkeskus jaotab käsiterminalid ja korraldab raadiosidekoolituse Jõgevamaa, Tartumaa, Viljandimaa, Valgamaa, Põlvamaa ja Võrumaa päästeosakondades.
- Demineerimiskeskus jaotab käsiterminalid ja teeb raadiosidekoolituse Lõuna-Eesti pommigrupile.

11. MAI – 21. JUUNI

- Terminalid paigaldatakse Jõgevamaa, Tartumaa, Viljandimaa, Valgamaa, Põlvamaa ja Võrumaa päästeosakondadele ning Lõuna-Eesti pommigrupile.

ALATES 22. JUUNIST

- Raadiosidejuhendi ülevaatamine ja nüüdisajastamine.
- Vajadusel terminalide ümberprogrammeerimine vastavalt juhendi muudatustele.
- Vana süsteemi terminalide kokkukogumine.
- Raadiosidealane koostöö Läti Vabariigi Päästeametiga.
- Raadiosidealane koostöö teiste asutustega (Politsei-amet, Tallinna Lennujaam, Piirivalve Lennusalk, Keskonnainspeksioon jt).
- Päästeskooli õppekavade uuendamine ja nüüdisajastamine.
- ESTERi süsteemi hoolduse korraldus ja töökindluse tagamine ning leviala parandamine.

Laeval lahvatanud tulekahju pindalaks oli ligikaudu 200 ruutmeetrit.

Fotod: Helen Kuuseoja

Tulekahjud laevadel

Kuigi laevadel toimub põlenguid harva, on seal tulekustutus- ja päästetöid korraldada äärmiselt keeruline ja tömahukas. See on otseselt seotud laevade ehituslike eripärade ja dünaamilise tulekahju arengu iseärasustega.

Peeter Randoja

Põhja-Eesti Päästekeskuse avalike suhete büroo juhataja

Nüüdisaegne laev on keeruline ehitis. Laeva korpus on jagatud üksteisest isoleeritud osadeks, millel on veekindlad vaheseinad. Viimased peavad kindlustama laeva mitteupumise ja samal ajal takistavad ka tule levikut. Laevas on teenistuslikud ruumid (kaptenisild, masinaruum, pumba- ja elektrijaamaruumid jms), olmeruumid (kajutid, baarid, meditsiinipunkt jms) ja spetsiaalruumid, mis on mõeldud laevatüübist olenevalt kas kauba ladustamiseks või tehnoloogiliste seadmete paigutamiseks, näiteks kala töötlevatel laevadel.

Laevaruume eraldatakse üksteisest terasest või kergest sulamist valmistatud vaheseintega, aga kajutite vaheseinad on valmistatud peenikestest alumiiniumplaatidest või plastist. Kõik elamis- ja teenistusruumid on ühendatud koridoride, treppide või trepišahidega. Tule-

kahju korral on viimased põhilised tule levimise teed.

Et takistada tule levikut ühest ruumist teise, on tarvilusel isolatsioonimaterjalid: klaasvatt, mineraalvilt, kork, asbest või klaaskiud. Laevaruumide seinte katmiseks kasutatakse sünteetilisi materjale, sh plasti, kunstnahka, värve, lakke ja emaili. Samuti hästi põlevaid materjale, nagu puit, vineer ja puitlaastplaat. Vaheseinte tühimikes asuvad kommunikatsioonid – torud, juhtmed, kaablid ja ventilatsioon. Kõik see soodustab tule levikut laevaruumides.

Nüüdisaegsed laevad on varustatud mitmesuguste tehniliste seadmete ja mehhanismidega, mis töötavad kõrgetel temperatuuridel ja surve all oleva vedela kütusega. Kõik see on aga tule- ja plahvatusohtlik.

TULEKAHJU ARENEMINE

Võttes arvesse ülaltoodud ja kogemusi, mis on saadud laevade tulekahjude kustutamisel, võib esile tuua põhilised põlengu iseärasused. Laevatulekahjudele on iseloomulik

tule kiire levik, mida soodustavad laevaruumides olevad kergesti süttivad materjalid. Samuti soodustab tule kiiret levikut viimistlus- ja isoleermaterjalide kuumenemine laeva metallkonstruktsioonidel. Tähtsat mõju avaldavad ka võimalikud elektrilühised, balloonide lõhkemine ja kütuseaurud, mis võivad esile kutsuda uusi tulekoldeid.

Kinnistes ruumides levib tuli aeglasemalt kui avatud kohtades. Põlevate ruumide uste, luukide või illuminaatorite avamisel tuleb arvestada sellega, et õhu juurdepääsul tekib oht, et tuli muutub intensiivsemaks. Laeva elu- ja teenistusruumides on põlemise ajal temperatuur 800–900 °C, tehnilistes ja kaubaruumides koguni kuni 1000–1300 °C. Arvestada tuleb ka sellega, et suits ei ole mitte ainult põlevas ruumis, vaid levib ka naaberruumidesse, mis raskendab otsese tulekolde leidmist ja likvideerimist.

Tulekahjuga kaasneb laevas hulk ohtusid: plahvatusoht, põlevate ja nende kõrval asuvate ruumide kiire täitumine suitsu ja mürgiste gaasi-

dega, kiire temperatuuritõus põlevates ruumides, raskendatud juurdepääs. Tule kustutamine veega võib ohustada laeva stabiilsust. Kõige ohtlikum on suletud tulekahju, mida on äärmiselt keeruline avastada.

Statistika näitab, et põhiliselt tekivad laevatulekahjud elamis- ja teenistusruumides, masinaruumides ja kaubatrümmides.

Tulekahju puhkeb harilikult ühes ruumis ja teatud aja vältel areneb nähtamatult. Põlemisgaasid täidavad ruumi, viimistlusmaterjalid ja seadmed kuumenevad. 3–4 minuti pärast süttivad vineerist materjalid, 5–7 minuti pärast plast. Lahtiste uste, ventilatsioonivade ja illuminaatorite kaudu levib tuli ja suits koridori ning teistesse ruumidesse. 3–4 minuti pärast on juba paljud ruumid suitsu täis ja evakuatsioon raskendatud. Temperatuuri kiire tõus soodustab tule levikut.

Eriti kiiresti kuumenevad tekid, mis asuvad tulekolde kohal. Sisemised terasest vaheseinad paksusega 3–5 mm on 10–15 minuti pärast kuumenenud 350–450 °C ja ker-

gestisüttivad viimistlusmaterjalid seintel lähedal põlema iseenesest. Tuli levib lahtiste uste ja töötava ventilatsiooniga ruumides kiirusega 1,5 m/min, teistes ruumides 0,6–1,2 m/min. Vineeriga kaetud koridorides levib tuli kiirusega 1,5–1,7 m/min, plastiga kaetud koridorides 0,7–0,8 m/min.

Praktika näitab, et vedelkütuse põlemisel 3–5 m² ulatuses täitub masinaruum suitsuga 2–3 minutiga, kusjuures temperatuur tõuseb selle ajaga 400 °C ning kõrvalruumid süttivad ülekuumenemise tõttu 10 minuti pärast. Tulekahju levimisel tõuseb temperatuur 800–1000 °C. Tulekahju korral masinaruumis jääb laev ilma elektrienegiast, välja arvatud juhtudel, kui kasutatakse alternatiivset toidet kaldalt.

TULEKAHJUDE PÕHJUSED

Peamisteks elu- ja tööruumides puhkevate tulekahjude põhjusteks on hooletu ümberkäimine lahtise tulega, elektrijuhtmete ja seadmete rikked, keevitustööde reeglite rikkumine ja mehhanismide tehnilise ekspluatatsiooni eeskirja rikkumine.

Masina- ja katlaruumides puhkenud tulekahjude põhjused on kütuse süttimine kuumenenud masinaosadest ja lahtise tule kasutamine, elektriseadmete rikked ja jaotuskilpide ülekoormus, energiaseadmete tehnilise ekspluatatsiooni reeglite rikkumine ning töö lahtise tulega.

TULEKAHJUD EHITATAVATEL JA REMONDIS OLEVATEL LAEVADEL

Analüüs näitab, et enamik tulekahjustest nii ehitatavates kui ka remonditavates laevades tekib siis, kui töötatakse lahtise tulega kohtades, kus on palju süttivat materjali. Eriti on see nii remonditavates laevades, sest tavaliselt jäetakse sellisel puhul laeva nii sisustus kui ka mehhanismid ning kõik tuletööd kujutavad endast suurt ohtu.

Märksõnaks on siin tuleohtlike tööde ohutusrežiimi rikkumine. Esiletõmmist väärrib fakt, et 64% tulekahjustid tekib töötajate vahetuse ajal, kuna teatud aja jooksul pole pooleliolevate tööde üle järelevalvet, ja kahju on nende tulekahjude korral koguni kuni 92% kogukahjust.

KOGEMUSED TALLINNA SADAMATES

Päästetööde juhul tuleb tulekustutus- ja päästetööde käigus lahendada laeval hulk edasilükkamatuid ülesandeid: päästa inimesed, korraldada luure tulekollete avastamiseks ja tule leviku teede määramiseks, otsustada ressursside üle tulekustutus- ja päästetöödel, määrata

kindlaks ohud ja valida põhisuund.

Päästetööde juht peab arvestama sellega, et tuli võib levida varjatult laeva konstruktsioonide kaudu (põrand, vaheseinad, ventilatsioonisüsteem). Seepärast tuleb kontrollida kõiki tulekolde läheduses asuvaid ruume, šahte ja luuke, avastamaks varjatud tulekoldeid. Just selliste probleemidega on kokku puutunud kõik päästetööde juhid laeva tulekahjude kustutamisel Tallinna sadamates.

Üks viimaseid laevatulekahjusid toimus 2008. aasta 20. oktoobril. Kell 17.26 saabus Häirekeskusesse teade tulekahju kohta Tallinna Balti Laevaremonditehases, kus oli süttinud remondis olev kaubalaev Green Autumn. Sündmuskohale saabus kuus päästemeeskonda ja lisaks mit-

mesugust eritehnikat – autotõstuk, autoreedel, paakautod, vahukonteiner, staabikonteiner, kompressorid, piirivalvelaev Eva ja puksiir Tugev. Ainuüksi eelloetletu annab esimese ettekujutuse õnnetuse mastaapsusest.

Keevitustöid tehes oli süttinud 90meetrise laeva ninaosa trümm. Rasketes tingimustes läbi viidud luure tulemusel selgus, et tulekahju pindala on ligikaudu 200 ruutmeetrit, ja põhisuunaks valiti vahurünnak. See on laevatulekahjude korral üks tüüpilisi otsuseid, mille eesmärk on täita põlev ruum vahuga, isoleerides ja jahutades tulekollet ning takistades seejuures põlemisprotsessis tekkinud gaasiliste põlevainete ehk põlemisproduktide levimist.

Vahtu kasutatakse ruumilisel

kustutamisel, kui ei ole võimalik siseneda või kui tekib mürgiste gaaside leviku ja elektrilöögi oht. Viimasele juhul peavad kustutajad kandma kummikindaid ja -jalatseid ning vahugeneraatorid peavad olema maandatud.

Antud juhul aga vahurünnak ebaõnnestus ja sellele on põhjendus – ruumi juhitav vaht lihtsalt lagunes kõrge põlemistemperatuuri tõttu ning et mõned trümmilugid olid suletud, ei pääsenud vaht tulekoldeni vajalikul määral. Selliseid olukordi on raske ette ennustada, kuid päästetööde juhid peavad sellega arvestama, et vahu vastupidavus kõrgele temperatuurile on küllaltki halb ja teisest küljest võib laevade keeruline planeering põhjustada ettearvamatuid takistusi tulekustutus- ja päästetööde korraldamisel.

Samas suudeti juhtida mitmeid tähtsaid toiminguid, mis lõppkokkuvõttes töid positiivse pöörde ja edu. Õigel ajal moodustati ressursipunkt, telliti kohale staabi- ja vahukonteinerid, kaks kompressorit, valmistati ette tulekustutusrünnak, kutsuti appi piirivalvelaev ja puksiir.

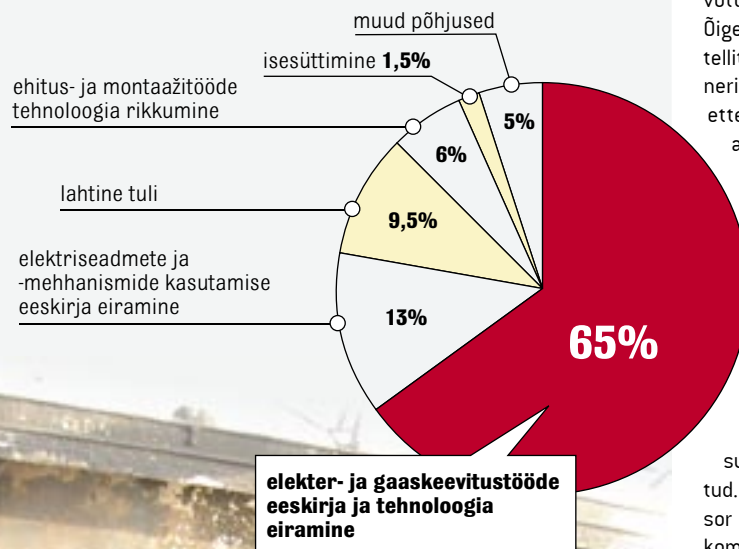
Äärmiselt tähtis oli laeva konstruktsioonide jahutamine. Metallkonstruktsioonid juhivad hästi kuumust ja deformeeruvad kiiresti. Neid märke oli näha ka selles tulekahjus, näiteks laevakorpuse välisküljel koorus värv kuumuse tõttu maha.

Tehnilised probleemid on suurõnnetuste korral paratamatud. Lisaks sellele, et üks kompressor purunes, ei käivitatud Nõmme komando reservauto. Alati muudab olukorra ebaseadmislik meeskonn vahetus tulekustutus- ja päästetööde ajal – ka sel korral tuli päästetööde juhul kell 20 korraldada päästemeeskondade vahetus, mis õnneks kulgestõrgeteta, kuid teatud viivitus tekkis ikkagi.

Tulekahju kustutati seitsme veejoaga, neist neli olid lafetjoad. Kulus 1930 liitrit vahuainet ja 1 064 000 liitrit vett. Kasutati 25 sisepõlemismootoriga töövahendit. Suitsusukeldust teostas kaheksa paari ligikaudu nelja tunni vältel, mis tingis ka õhuhalloonide puuduse sündmuskohal, seega korraldati ka nende juurdevedu. Kustutus- ja päästetööd kestsid kaheksa ja pool tundi. Inimesed vigastada ei saanud.

2008. aastal oli Harjumaal ja Tallinnas laevadel kaheksa tulekahju, neist kolmel korral masinaruumis ja kolmel korral trümmis. Kolme tulekahju põhjuseks oli keevitamine.

Põhilised tuleõnnetuste põhjused ehitatavates ja remonditavates laevades

Keevitustöid tehes oli põlema süttinud 90 meetrise laeva ninaosa trümm.

KOMANDO

Foto: Sirle Matt

Aravete rannaäärne päästekomando

Rannaäärseks komandoks nimetavad Aravete päästjad ennast ise, sest Lääne-Eesti Päästkeskuse vapil on laevuke ja Järvemaal asuv Aravete komando kuulub lääne regiooni alla.

Sirle Matt

Lääne-Eesti Päästkeskuse avalike suhete büroo juhataja

Enda rannaäärseks komandoks nimetamine on killuke Aravete päästjate suuvärgist. Kuigi päästemed on huviväärseks juba oma naljade pärast, pälvib Aravete komando seekord meie tähelepanu hoopis teisel põhjusel. Nimelt lõppesid jaanuaris seal põhjalikud renoveerimistööd. Remondi käigus sai komandomaja peale teise korruse ning garaažid pooleise meetri võrra kõrgemaks, et nüüdisaegne päästetehnika lahendalt sisse sõitma mahuks.

Maja muutus ka seestpoolt

ilusamaks. Esimesel korrusel on komandopealiku tuba, riietusruum ja pesemisruumid koos päris saunaga. Päris tähendab, et puuküttega. Sauna peab väljakutselt tulevate meeste tarvis muidugi mõni vaba vahi mees varem kütte panema, aga leil on mõnusam kui elektrikerisega. On ka ruum füüsiliste katsete tarvis, kus vajalikud jõuriistad olemas, mõned neist ise kokku keevitatud. Varem tehti füüsilisi katseid garaažis – päästeautot nihutati nii palju taha- poole, et eesotsas mahuks kangiga kükke tegema.

Kõik maja sisetööd on päästemeeste endi tehtud.

Teisel korrusel on päikesekolaste seintega avar puhkeruum, privaatmagamistoad, igaüks ise värvi, ja pitskardinad kõigi akende ees. Magamistoad värviti meeste maitse kohaselt. Üks tuba sai helesinised seinad päästja Alver Tootsi helesinise mömmidega pidžaama järgi. Komandopealik Arvi Luuk lubab, et Alveri auks pannakse seintele ka karupildid. Väärt mees, kelle pärast töökaaslased nii pingutavad!

ISETEHTUD SISEVIIMISTLUS JA MÖÖBEL

Kogu seda ilu ja mugavust poleks nii palju, kui päästjad ise poleks remonditöödele käsi külge löönud. Nimelt on kõik maja sisetööd päästemeeste endi tehtud. Firma ehitas seinad,

Komandoliikmed vasakult:

Jaak Kabral, meeskonnavanem
Ivo Siska, vanempäästja
Margus Pent, meeskonnavanem
Mikk Paap, päästja
Kalle Jamnes, vanempäästja
Enno Roos, juhtivpäästja
Mati Käärde, päästja
Alver Toots, juhtivpäästja
Martin Tamlak, päästja
Jüri Valgema, meeskonnavanem
Priit Simson, vanempäästja
Veljo Permjakov, päästja
Veljo Kukk, meeskonnavanem
Tarvo Krõnkvist, päästja
Hendrik Ilves, päästja
Meelis Tamlak, meeskonnavanem
Arvi Luuk, komandopealik

soojustuse ja küttesüsteemi. Lõpuni meisterdasid mehed oma kodu ise, kaasa arvatud mööbli. Köögi ja magamistubade mööbli tegi eritellimuse järgi komando oma mees Meelis Tamlak. Standardne uutesse ruumidesse lihtsalt ei istuks.

Ka sel päeval, kui ma uue elu saanud komandohoones ringkäiku teen, lihvib Meelis garaažis telekalaua plaate. Mehel on küll sel päeval vaba vahetus, aga soov uus elamine kiiresti korda saada poostab vaba päeva nautimise soovist suurem olevat. Improviseeritud tiseritöö-koda on sisse seatud reservauto garaažiboksis.

Kui jaanuaris ehituse lõpetamisega kiireks läks, käisid mitmed päästemed ka vabast vahist

siseviimistlusteid tegemas. Komandopealik kiidab eriti Veljo Kukke, Priit Simsonit ja Meelis Tamlakit. Põhjus, miks oma vaba aega komandos nokitsemiseks kasutatakse, võib olla komando ja meeskonna vastu tekkinud tugevomatunne. Komandopealik arendab mõtet, et kui inimene on näiteks neli aastat päästetööl olnud, siis aasta sellest on ta ju komandos veetnud.

UUSI MEHI VALITAKSE HOOLEGA

Kui nüüd seda liini pidi edasi mõelda, on enamik Aravete päästjaid juba aastaid komandos viibinud. Suurt liikumist päästjate hulgas olnud ei ole ning mitu meest töötab samal ametikohal juba komando algusaegadest alates. Viimase kümne aasta jooksul on Aravete komandos vahetunud seitse meest. Mehi valitakse hooliga, sest uus tulija peab teiste ja majas hõljuva vaimuga sobima. Arvi Luuk kinnitab, et nende aastate jooksul on ainult üks mittesobiv inimene tööle sattunud, teised vahetunud päästjad on ise lahkunud paremaid jahimaid otsima. Arvi sõnul on ausus väga oluline iseloomujoon, mis peab igal päästjaks soovijal olema. "Mees peab üdini aus olema," ütleb komandopealik.

Seda, et komandos ühtegi ust ei lukustata ja toidukraamgi on ühine, kinnitab meeskonnavanem Jaak Kabral. Jaak on ka komando parim kokk, kes sel päeval valmistab lõunaks omletti. Toidukraam on meestel juba hommikul kaasas, sest tööajal komandost lahkuda pole lubatud. Selles köögis on metsas kustutus- töid tegevatele töökaaslastelegi toitu valmistatud, kui kustutamine hilja peale jäi. Komandopealik iga

päev meestega koos lõunat ei söö, küll aga teab, mis meestele maitseb. Metsakustutustööde kõrvale sobivad näiteks hästi keefir ja šokolaad.

Töögraafiku tegemisel ei jälgita Aravetel, et samad mehed alati koos töötaksid, meeste vahtkondade järgi liigitamist ei ole. Sedasi on väikeses komandos parem, arvavad meeskonnavanem Jaak ja presidendi nime kandev päästja Hendrik Ilves.

KOOS KA VABAL AJAL

Juba leiva ühes kapis hoidmine on selge märk meeste ühtsustundest. Üksteiseta ei saada läbi ka väljaspool tööaega. Koos tähistatakse olulisi tähtpäevi: kord kvartalis peetakse

Mehi valitakse hooliga, sest uus tulija peab teiste ja majas hõljuva vaimuga sobima.

meeste sünnipäevi, 1998. aastast alates ei ole vahele jäetud mitte ühtegi vastlapäeva.

Kas ära ei tüüta nii tööil kui ka vabal ajal samu inimesi näha? Meeskonnavanem ja komandopealik leivad, et need üritused on hea teraapia, kus rahulikult aetakse joonde ka need asjad, mis tööajast kripeldama jäänud. Aga peale tööküsimuste arutamise võetakse ühisüritustel ka sauna ja lüüakse tantsu. Tõestamiseks, et tegu ei ole üksnes meesteüritustega, näitab komandopealik fotoalbumeid, kus piltidelt vaatavad vastu lõbusate nägudega mehed ja naised.

Küsimuse peale, kas komandol on ka iseloomulikke päästeväljaskõite, meenub Jaagule, et mõned

aastad tagasi põles Lehtses tihti raudteeäär. Seal oli koht, kus vedurid künkast ülessaamiseks pööreid lisasid, ning seetõttu pildus veduri korstnast sädemeid, mis raudteeäärse taimeistiku süütasid. Veel varasemast ajast meenuvad Arville päästjate sagedased sõidud sünnitusabi andma – neid kutsuti alatasa, kui kolhoosi laudas lehmad poegima hakkasid. Vasikate väljatõmbamiseks kasutati päästjate füüsilist jõudu. Siis aga lõpetati selliste kutsetele reageerimine, sest pritsumeeeste lahkust hakati juba kurjasti ära kasutama. Jäägu selline töö ikka veterinaaride pärusmaaks.

TALENTI EI RAISATA

Päästetöö kõrval on igal mehel ka oma lisaoskused, millel tulde lennata ei lasta. Kes mõistab, valmistab komandos mööblit või remondib päästetehnikat. "Pea kõik olulised eluvaldkonnad on kaetud," ütleb komandopealik. Ainult autoelektrik on puudu. Puutöö tegijaid on lausa kolm, neid kutsutakse omavahel kirstumeistriteks. Isegi pillimees on olemas. Tema tuli tööle alles jaanuaris ja praktikas veel rakendust leidnud ei ole, aga teistel komando liikmetel ideid juba on.

Pitskardinad ja mömmpildid on hingele head. Aga töö on ka tähtis. Tehnikat remondivad päästjad ise. Endisest kütusemasinast vee vedamiseks ümber ehitatud paakauto on ka aastaid tagasi meeste endi tehtud. See vajaks küll moodsama vastu väljavahetamist, aga kuni uut pole, ajab asja ära.

Lustielu tööga tasakaalus, nii need asjad Aravetel käivad.

Foto: Andrus Eesma, Järva Teataja

Värskelt renoveeritud komandoruumide avamispäeval võttis komandopealik Arvi Luuk (vasakul) vastu ohtralt õnnitlusi ja kingitusi.

Aravete tuletõrje ajalugu

1909

Tuletõrjetegevust Aravetel võib arvestada aastast 1909, kui Kurisoo mõisahärra Aleksander von Stahl, mõisavalitseja, kaks kohalikku kaupmeest ja mõned talumehed loid vabatahtliku tuletõrjeseltsi. Lisaks tulekustutamisele edendas selts ka kohalikku kultuurielu. Vanast kõrtsihoonest kohandatud tuletõrjemaja õnnistati sisse 1915. aastal. Avapidu tõi sisse 264 rubla. 1914. aastal sai selts Seidla parunilt Schillingult kingituseks 20 vasest tuletõrjekivrit. Need olid tänuhäeks Seidla mõisa saekaatri tulekahjul päästetud hoonete eest. Esimese vormiriietuse tegi meestele 1918. aastal rätsep Tint. Vanemast ajast pärit tuletõrjeksponaadid on välja pandud Aravete külamuuseumis.

NÕUKOGUDE AJAL jätkus vabatahtliku tuletõrje tegevus. Alevis oli valves üks tuletõrjeauto ja tuletõrjeautojuht, kellele maksis palka kohalik kolhoos. 70 rubla kuus, teab rääkida praegune komandopealik Arvi Luuk. Teised kustutajad tulid tulekahju puhul teistelt töökohtadelt.

1994. AASTAL loodi kolme ümberkaudse valla, Lehtse, Ambla ja Albu tarbeks Aravetele oma päästekomando.

1. OKTOOBRI 1996 viidi sisse ööpäevaringne valve.

* * *

Aravete komando algusaegadest, 1996. aastast alates on praeguseeni komandos tööl kolm meest. Kutselisena alustas komando kokku kuue mehega: üks mees valves, teised tulid tulekahju korral kodust. Kaks esimesest kuuest kutselisest päästjast on pensionile läinud ning üks töö naabrile juures.

Komandopealik Arvi Luuk on tuletõrjega seotud 1982. aastast, alustades Aravete vabatahtlikus tuletõrjekomandos. Hiljem oli ta kutseliseks muutunud komandos nii tuletõrjuja kui meeskonnavanem ja ka maakonna operatiivkorrapidaja. Aravete komando pealik on Arvi alates 2006. aastast.

Praegu on Aravete komandos tööl 16 päästjat ja meeskonnavanemat kokku pluss komandopealik. Kõik ametikohad on täidetud.

PERSOON

Mitmekülgne päästja Ivar Julm

Nime poolest julm, aga olemuselt siiski sõbralik ja rahulik ning päästealal väga mitmekülgsete oskustega mees. Tehkem tutvust Kopli päästekomando rühmapealiku Ivar Julmaga.

“Mida rohkem oskad ja rohkem teed, seda parem tujuga ja hea tunne, et sinust on kasu,” leiab palju erinevaid päästealaseid ametid omandanud Ivar Julm.

Foto: Ants Raava

Helen Kuuseoja

Põhja-Eesti Päästkeskuse pressiesindaja

Teooria järgi on päästjaid kolme sorti. On neid, kes maitsevad pritsimehe leiba vaid parema pakkumise puudumisel. Nemad selle töö peal kaua ei püsi. Samuti on mehi, kel peaeesmärgiks sissetuleku teenimine ja kes teevad päästetööd suurema entuüsiastmaga. Ja siis on neid, kelle CVs võiks ametinimetuse olla kirjutatud suure algustähedega: Päästja. Need on mehed, kes olenemata struktuuri, palganumbri ja muudest muudatustest siiski aastaid ja aastakümneid südamega sama tööd teevad.

Viimaste kohta pole elavat tõestusmaterjali raske leida, tasub vaid üle ükskõik millise komando läve astuda ning küsida. Kuid kuidas kirjutada ühest heast inimesest ja heast päästjast sellist lugu, mis ei sarnaneks ühegi teisega? Hakkajaid mehi on päästeteenistuses palju, kuid mis eristab selle loo peategelast teistest omasugustest?

ALUSTAGEM NIMEST

Mina seadsin sammud ühte Tallinna vanimasse komandohoonesse Koplis, et juttu teha ühe tähelepanuväärse mehega, kel veel tähelepanuväärsem nimi. Ivar Julm on Kopli komando rühmapealik, kelle puhul ei saa nimest üle ega ümber. Seda kuuldes tõmbub paljude suu muigele, kuid enamasti seetõttu, et Ivar on kõike muud kui julm – sõbralik, tagasihoidlik ja rahuliku jutuga mees, kes ennast kiitma ei kipu.

MITMEKÜLGUSUS

Päästetööle sattus Ivar juhuslikult. Sõjaväes tuukrina aega teeninud mees tuli sõbraga koos Kopli Iseisvasse Sõjaväestatud Tuletõrjekomandosse töötisinguile. Töösoov oli esialgu ainult sõbral, kes aga kuigi kauaks pritsimeheks ei jäänud. Ent Ivar Julm töötab Kopli komandos 1988. aastast saadik. Ta on end aina rohkem päästetöösse "sisse mäsinnud", kaks aastakümnet on möödunud end harides ja pidevalt uusi oskusi omandades.

Tuuker, tuletõrjuja, pinnalt-päästja, parameedik, vetelpäästja, kaatrijuht – kõik need on ametid, mille üle Ivar uhkust tunda võib. Panite tähele, milline on ühisenimetaja? Oma teisi kunagisi töökohti Ivar eriti huvitavaks ei pea. Turvatöötaja ja ehitusmehe amet eriti ei meeldinud, ilmselgelt ei saanud neid pidades pisavalt inimeste elusid päästa. Aga seda Ivar oskab ja tahab teha.

Ivar Julm (paremalt teine)
1988. aastal ehk ajal, mil töövahenditeks olid ZIL, kang ja kirsad.

Foto: erakogu

Kuldne mõtetera, mille mees puistas küsimuse peale, kas ta on rahul, iseloomustab vahest tema olemust kõige paremini: "Mida rohkem oskad ja rohkem teed, seda parem tuju ja hea tunne, et sinust on kasu."

INIMESEARMASTUS

Inimesed tunduvad Ivarile väga hingelähedased olevat. Kui juttu tuleb suurimatest saavutustest, toob ta välja oma meeskonna. Näib, et meeskond on suur ja tähtis lüli ahelreaktsioonis, mis tagab Ivarile hea tunde igal ajal. Kopli esimene valverühm, kuigi ülekohtuselt väike, koosneb professionaalidest, keda Ivar varjamatult usaldab. Suuremate õnnetuste korral võib meeste vahesus küll mõnikord mõru maigu suhu tuua, aga Ivar on kindel, et tema oma meestega saab hakkama. Veel päevi pärast intervjuud toonitab ta: "Kõik olen ma saavutanud tänu oma meeskonnale!"

Ahelreaktsioon aga jätkub – hea meeskond tagab, et päästetuid on rohkesti. Isegi nii palju, et meelde jäävaid näiteid on raske välja tuua. "Neid on nii palju, et kes neid loeb," on Ivar tagasihoidlik. Aga nendib, et hea tunne jääb ju igast sellisest sündmusest.

LOOTUSRIKKUS

Rahulolu tehtud tööst, läbitud kursustest ja professionaalsest meeskonnast kumab pea igas lauses. Kuigi sekka satub ka murenoote, lõpevad Ivari öeldud laused silmatorkavalt lootusrikkalt. Lausa uskumatu, et esimesel kohtumisel tutvustati teda mulle kui skeptikut. Muutused päästeteenistuses on teema, mille kohta on enamikul asjaosalistel mõni krõbe sõna öelda. Kuid vähesed, kes ust selja taga ei paugutanud, suudavad muremõtted kokku võtta lausega: "Loodame, et läheb paremaks!" Ivar ei jäta mainimata, et vaatamata väikesele meeskonnale tunneb ta uhkust

viimase peal tehnika üle. Kümme- kakskümmend aastat tagasi polnud midagi muru rohelisem ja päike soojem – töös andsid tooni ZIL, kang ja kirsad. Puudust tunneb ta hoopis süsteemi läbinähtavusest. "Varem oli selge, kuhu me liigume," ütleb mees, kui jutuks tuleb tuukrirühma ja oma kiirabi kaotamine...

KES TA SIIS ON?

Küsimuse peale, et kuidas ta ennast ise iseloomustaks, vastab Ivar kavalalt ja naeruserel: "Mmm... mul on ju selline perekonnanimi..." Kuid tõsisemalt rääkides toob ta välja hoopis printsipiaalsuse, selgitades, et varem oli seda tarvis, nüüd mitte enam nii palju. Samuti ei pea ta end eriti suureks jutumeheks. Kuid kas on seda omadust nii väga vajagi, kui üks mees teeb jutustamise asemel ära mitme inimese töö. Ja oma tööd ta ju armastab ning nendib, et kõikidest omandatud ametitest on kasu mitmel moel – nii saab päästjana valves olles parameedikutele toeks olla ning vastupidi. Kas teie ei tahaks hädas olles just sellistelt headelt ja oskajatelt inimestelt abi saada?

Lisaks eelnimetatud omadustele on paljud Ivar Julma esimese asjana heaks inimeseks nimetanud. Mind pani aga mõtlema lause: "Kõigi vastu ei saa hea olla, kui sinust midagi sõltub." See karm tõdemus on ilmselt põhjendatud päästetöö spetsiifika. Usun, et vaatamata töös ette tulnud traagilistele lugudele on ta vaid paremaks inimeseks muutunud. "Raske töö, aga see on elu," ütleb ta.

Selge on aga, et akusid peab laadima, ning seda teeb Ivar linna-kärest eemaldudes. Jalgrattasport, kanuutamine ja fotokaga metsas uitamine aitab Ivaril oma igapäevast jaksu säilitada. Kui Tallinnast väljas maja ehitamisest ning inimeste päästmisest pausi vaja.

Lihtne lugu, eks? Kuid kas mitte

Ivar Julm

Sündinud: 21. oktoobril 1966

Erialane hariduskäik: Ivar õppis aastatel 2001–2002 Väike-Maarja päästekoolis, 2001. aastal läbis ta 1. astme parameediku kursuse, aasta enne seda väikelaevajuhhi ja pinnalt-pääste kursuse II osa. 1998. aastal osales turvatöötajate kvalifikatsioonikursusel ning veel varem on ta õppinud vetelpäästekursusel ja tuukrikoolis.

Teenistuskäik: Ivar on aastast 1988 Kopli komando tuletõrjuja, sellest viimased 10 aastat rühmapealik (samuti kaatrijuht, pinnalt-päästja, tuuker) ning alates aastast 2004 ka kiirabi parameedik. 1998–2003 suviti töötas ta AS Falck Eestis rannavanema, kaatrijuhi ja vetelpäästjana ning aastani 2003 ka TTPA tuukrirühma tuukrina.

Aumärgid: 2009. aastal autasustati Ivar Julma Päästeteenistuse medaliga

lihtsuses ei peitugi ilu? Ilus on, et meil selliseid mehi jätkub. Ilus on ka vaadata inimest, kes teeb oma raskeid tööd naudinguga ja rõõmuga ega kannata paigalseisu. Õnneks on niisuguseid inimesi meie seas palju.

Eriiliseks teeb loo aga see, et leidsin inimese, kes oli keerutamata nõus endast rääkima, kelle nimi jääb kohe meelde, kes ei karda fotol naeratada ega püüa kerglast kuulsust.

P. S. Ivar Julm sai veebruaris Päästeteenistuse medali. Palju õnne!

LENUJAAMA PÄÄSTETEENISTUS

Raudlinnupäästjad: "Kui läheb põlema, siis täislaksuga!"

Lennujaama päästeteenistuse ülem Toomas Mardo kirjeldab sealseid päästjaid kui presidendi ihukaitsjaid. Presidendile keegi atentaati teha ei taha, kuid pidevalt peab valvel olema. Aga kui midagi juhtub, siis tuleb dzoti ette hüpata.

Reimo Raja

Peatoimetaja

Üleriided peab ära võtma, taskud tühaks tegema, isegi püksirihm tuleb vöö ümbert lahti lohistada. Astun läbi turvavaravate ja tervituseks katsub eakas turvamees mind läbi, õnneks siiski midagi ohtlikku leidmata. Haaran veel kastist asjad, mis vahepeal läbi turvaskanneri lastud, näitan turvatöötajatele isikut tõendavat dokumenti ja riputan külge külalistele mõeldud plastkaardi. Sõit punases operatiivautos lennujaama päästekomandosse võib alata.

Kokku on lennujaamas päästjaid 33. Nende hulgas päästeteenistuse ülem Toomas Mardo. Vahtkonnas on kaheksa meest. Osa mehi

on lisaks päästja erialale saanud pinnalpäästekoolituse, mõnel on ka tuukripaberid. Kuna Ülemiste järv on kiviviske kaugusel, siis on kõikvõimalikud veepäästeoskused ja -varustus Tallinna lennujaamale kohustuslikud.

Ruumid on komandos igati eeskujulikud. Kahekohalised magamisruumid, korralikult varustatud

Sõidul komandost õnnetuspaika tuleb juba autos nii endale kui ka teistele selgeks teha hargnemised, taktika ja muu. Selleks kõigeks on aega kaks minutit.

jõusaal, õppeklass, saun ning avar puhkeruum, mille klaasist katus muudab selle väga valgusküllaseks. Vaba aega saavad mehed sisustada jõusaalis rauda tassides, arvuti taga silmaringi laiendades, raamatut lugedes või õppides. Teinekord saab ka autod garaazist välja ajada ning vabal pinnal siis vutti taguda või saalihokit mängida.

Otse tänavalt loomulikult lennukeid kustutama ei pääse. Vähemalt päästja algkoolituse paber peab taskus olema ning soovitatavalt ka komandos töötamise kogemus kirjas. Lennujaamas tehakse päästjatele erialane lisakoolitus, õpetatakse lennukipäästmist ja lennundusega seotut. See kestab ligi kolm nädalat ja pärast seda juhendab uut töötajat pidevalt veel meeskonnavanem või

rühmapealik. Umbes kolme kuuga saab mehest asja ja võib ta iseseisvalt tegutsema lasta.

Olgugi et need päästjad autoõnnetuste tagajärgede likvideerimisega ei tegele, käivad nad sellegipoolest igal aastal Väike-Maarjas nii sel kui ka muudel päästeteemadel mälu värskendamas. "Et teadmised rooste ei läheks," ütleb lennujaama päästeteenistuse ülem Toomas.

ADRENALIINILAKS KOGU ELUKS

"Rühmapealiku töö on linnakomando rühmapealiku omast sama kaugel kui Jupiter Maast," selgitab Toomas erinevusi. Kui linnas saab rühmapealik veidi aega tuleluurega tegeleda, siis lennujaamas pole kohapeal aega mingit tuleluuret teha. Sõidul komandost õnnetuspaika tuleb juba autos

Lennukeid päästab noor nei

23aastane Kadi Milva sattus lennujaama päästeteenistusse enda sõnul juhuse tõttu – praktilal käies. Suurte lennumasinade päästmine oli talle meeltemööda ja nii töötab Kadi lennujaamas siiani.

Noorele tuletõrjeneiule meeldib lennupääste erilisus – teistmoodi väljakutsed ja tehnika. "Autod on palju suuremad," toob Kadi näiteks. "See on palju huvitavam kui kuskil kontorist istuda," kirjeldab neiü päästetöö võlusid.

Meeste seltsis töötamine Kadile probleem ei ole. "Ma olin meeste seltskonnaga harjunud juba koolis käies." Olulisi takistusi, miks naine ei võiks päästjana töötada, ta ei näe. "Eks ma rõhusin sellele, et oleme õppinud sama asja ja miks nemad peaks paremini oskama kui mina," selgitab Kadi, kuidas ta meestele end alguses ikka tõestama pidi. "Aga ega nad väga palju mulle vastu ei vaielnud sellele kohale pealt."

Kadi lõpetab sel kevadel ka Sisekaitseakadeemia päästekolledži.

USAs ja Rootsis on naispäästjad tavaline nähtus, Eestis veel üsna haruldane. Esiplaanil noor lennujaama päästja Kadi Milva.

Foto: erakogu

Lennujaama päästeteenistuse ülem Toomas Mardo (vasakult) ja teise vahtkonna päästjad Raivo Karp, Harry Moor, Renno Veelma ja Alik Teino.

Foto: Aavo Pall

nii endale kui ka teistele selgeks teha hargnemised, taktika ja muu. Selleks kõigeks on aega kaks minutit.

Meeskond peab põleva lennukini jõudma maksimaalselt kolme minutiga. “Kui me uimerdaksime kohale viie minutiga, oleksime suht-koht mõttetu teenistus,” ütleb Toomas. Lennukid on paraku ehitatud kõige ebasoovitavamatest materjalidest üldse, kui vaadata asja tulekahju arengu vaatevinklist. Kutsuvad need peaausjalikult mürgistest komposiitmaterjalidest, erinevatest alumiiniumidest, lisaks veel kõigvõimalikud soojustusmaterjalid ja kaabeldused. Kui lennuk põleb, siis minimaalne ohuala ilma hingamisaparaadita on 200 meetrit. Toomase sõnul võrdub üks lennukitulekahju keskmise kütuselao põlenguga.

Meeletul hulgal väljasõite päeva jooksul siiski pole, aga kui midagi tõsist juhtub, siis saavad päästjad oma adrenaliinikoguse eluks ajaks kätte. Toomas kirjeldab lennujaama päästeteenistust kui presidendi ihukaitsjaid. “President on, keegi talle atentaati teha ei taha, aga sa pead kogu aeg tal sabas käima ja kui vaja, siis hüp-pad dzoti ette,” räägib Toomas. Kui majatulekahjul võib mingi tuli lihtsalt seina vahel susiseda ja paksu tossu välja ajada, siis lennuki puhul on kaks varianti – see kas põleb või ei põle. “Kui läheb põlema, siis täis-laksuga,” räägib Toomas.

VIIMANE LENNUKIPÖLENG

Viimasest lennukipõlengust on möödas kaks aastat. Seisuplatsil põles 19 reisijat mahutav lennuk LET 410. Inimesi raudlinnus õnneks polnud. Tulekahju süttis põhjusel, mille tõttu tihti majadki põlema lähevad – soojapuhurist, mille juhe oli kulunud ja läks lühisesse. Nimelt otsustasid lennukimehaanikud sellega salongi soojendada. Paraku tõusis elektrilühise tõttu temperatuur liiga kõrgele, lühikese ajaga põles lennumasin nii ära, et see tuli maha kanda. Sellegipoolest hoidsid päästjad ära halvima. Kõik lennukid seisavad platsil üksteise kõrval ning

2008. aastal oli lennujaama päästeteenistusel kokku 1470 väljasõitu.

kehvema stsenaariumi korral oleksid need üksteise järel süttinud nagu jadaühendus.

Lennukitel ilmneb õhukütõusul või lennu ajal ikka aeg-ajalt mõningaid rikkeid. Toomasele meenub lähimenevikust Venemaalt tulnud TU 154, millel idanaabri juures õhku tõustes purunes ühel põhitelikul kaks kummi ja Eestis maandudes veel kaks. “Need vennad, kes sellega lendasid, panid ilmselt kirikusse küünlad, see läks üle noatera,” jutustab Toomas. Kõik lennukid, mis mõne rikkega saabunud, on jäänud traagilisest õnne-

tusest napile kaugusele. Toomasele meenub Türgi kaubalennuk 747, millel navigeerimiseks vajalikud näidikud pärast õhukütõusu töötamast lakkasid ja tuli tagasi tulla. “See lennuk on suur nagu Lasnamägi. Kui see siia metsa kukub, siis on tegevust kuuks ajaks,” arutleb Toomas, mis halvemal juhul juhtunud oleks.

Ka lennujaama päästeteenistuses sõltuvad väljasõidud hooajast. Suvel näiteks on palju kütuse- ja õlireostusi. Tuleb mõni väikelelennuk Soomest nädalavahetusel Eestisse, tangitakse paak täis, jäetakse lennuk platsile ja minnakse mööda Eestit rändama. “Samal ajal kolm päeva päike paistab ja õues on 25 kraadi, mille peale kütus teeb omad järeldused – paisub paagis ja hakkab ülevoolutorudest välja ajama.” Talvel see-eest tuleb mõnikord minna lennujaama piiridest väljapoole nn pilpakülla Suur-Sõjamäel, kus aeg-ajalt mõni suvila põlema pannakse. “Keset tuba on neli tellist, lõke vahel, ja tulemus on teada,” ütleb Toomas. Kuna aiamaajakesed on seal üksteisele väga lähedal, on suurem tulekahju üsna kerge arenema. Tekkiv suits võib aga omakorda lennuliiklust segama hakata.

2008. aastal oli lennujaama päästeteenistusel kokku 1470 väljasõitu, sealhulgas lennuki tankimise turvamised, reostuse korjamised, tulekahjusignalsatsioonidele reageerimised lennujaama territooriumil, valmisolekud seoses rikkega saabuva lennukiga ja muu.

Garaaž

Lennujaama päästekomando garaažis seisab viis autot. Nende hulgas on üks kiire kustutusauto ning kaks kustutuspäästeautot, millest üks kahemehekabiiniga, teine meeskonnakabiiniga. 1996. aastal toodi need kohale tuttuena.

Kolme autoga kustutab lennukit maksimaalselt kaks minutit. Kui taktikaga puusse panna, siis ongi päästjad oma šansid maha mänginud.

Veel on garaažis juhtimisauto ning parameedikute sõiduk, mida kasutatakse peamiselt tehnilistel sõitudel. Masinaparki kuuluvad ka pinnaltpäästepeat, kaater, ATV ja raskevarustuse konteiner.

Lennujaam kui miiniväli

Samas kohas, kus Tallinna lennujaam praegu asub, oli ka Teise maailmasõja ajal lennuväli. See-pärast tuleb seal alati, kui kopp maasse lüüakse, omajagu lahingumoonu päevavalguse kätte. Kord tõstis kopamees kaevetöödel kaks kätt üles ja lubas töölt lahkuda, kuna iga kümne minuti järel vaatas talle pinnasest mõni sõjaaegne mürsk vastu. Asi lõp-peski nii, et Päästeameti demineerijad hakkasid kaevetöödel valves käima.

“Kadunud lennuk”

Möödunud aasta novembris korraldati Tartu lähisel Ülenurmes lennuõnnetuse õppus. Õppuse korraldamisest ja õnnestumisest annab ülevaate Toomas Rosin.

Kannatanute lennukist väljatoomine.
Foto: Arvi Uustalu

Toomas Rosin

Lõuna-Eesti Päästkeskuse
koolitusbüroo vanemspetsialist

Valvevahetuse ajal kõlasid tuttavad häirekellad. Väljasõiduks riietumisel tabas meeskonda üllatus. Info, mis väljakutsese lisati, oli vägagi ebatavaline: "Tartu Ülenurme lennuväljal sooritab või on juba teinud hädamaandumise või on hoopis alla kukkunud lennuk." Lennuk!? Kui suur, kuhu kukkus, kas lennuk põleb, millised on meie kolmeliikmelise meeskonna võimalused, kas abi on juurde saadetud? Pähe tekkis aina uusi küsimusi.

Lennuväli asub Tõrvandi päästekomandost vaid kolme kilomeetri kaugusel ja sinnajõudmine võttis õnneks tühise aja. Õpitust ja kogemustest meenus, et seda laadi õnnetuste korral tuleb leida kõigile operatiivteenistustele hea ligipääsuga kogunemiskoht ja hankida võimalikult kiiresti lisainfot. Tuul ulus, maandumisraja tuled särasid, mitte ühtegi inimest! Sõitsime päästega maandumisraja kõrval kulgeval teel. Juba helises töötelefon ja vanemoperatiivkorrapidaja Raul Suits päris olukorra kohta aru. Täielik pimedus ümberringi, ei muud. See oli esialgu kogu info, mida oskasin sündmuskoha poole tõttavale operatiivkorrapidajale edastada.

Operatiivkorrapidaja jõudis Tartust kohale ning koos häirekeskuse päästekorraldaja, lennujaama direktori ning lennujuhtimistorni töötajatega püüdsime hankida infot lennuki võimaliku asukoha kohta.

Sellest, kuidas päästetööd kulgesid, saavad huvilised lugeda Lõuna-Eesti Päästkeskuse päästetöödeteenistuse juhi asetäitja Riho Sõmermaa artiklist meie varasemas ajakirjas [Häire 112, 1/2007, lk 14–15].

ÕPPUSE IDEE

2006. aastal Ülenurmel toimunud lennuõnnetuse ajal töötasin Tartu linna lähistel Tõrvandi komandos meeskonnavanema ametikohal. 2008. aastal asusin uuele ametikohale päästkeskuse koolitusbüroo vanemspetsialistina. Sirvides Lõuna-Eesti Päästkeskuse koolituspõhimõtete dokumenti, selgus, et tähtis eesmärk on korraldada aasta jooksul Tartumaal vähemalt üks suurõppus. Õppus pidi proovile panema eri teenistuste koostöö ladususe ning ühtlasi Tartumaa päästjate võimekuse. Olime hea kolleegi Raul Suitsuga mitmel korral arutanud lennuõnnetuse õppuse ideed. Õppuse korraldamise

kasulik eeldus oli ühine lennuõnnetusel tegutsemise kogemus. Tahtsime selle põhjal tehtud järeldusi maksimaalselt ära kasutada.

ETTEVALMISTUSTÖÖ

Juhtkond kiitis kompleksõppuse "Kadunud lennuk" korraldamise heaks ning see julgustas tegutsema. Teadnuks, missugused takistused ees ootavad, oleksime oma ootustes olnud tagasihoidlikumad. Aga julge hundi rind on rasvane. Istusime maha ja panime õppuse juhendi tarvis kirja õnnetuse stsenaariumi esimese versiooni. Ülenurme lennujaama plaanisime luua staabi ja teenistuste kogunemise paiga. Kuid juba selgus, et Ülenurme lennujaama ehituses ning töökorralduses tehtud muudatuste tõttu pole võimalik stsenaariumi rakendada. Mis muud, kui tuli kirjutada uus versioon.

Kiirabitöötajad teevad kindlaks vigastusi.

Foto: Arvi Uustalu

Kohe kerkis esile järgmine mure. Kuidas korraldada lennuõnnetuse õppust, kui puudub peamine – lennuk? Koos lennujaama direktori Rein Markiga juurdlesime võimaluste üle. Kes oleks nõus laenama oma suurt õhulaeva, et saaksime imiteerida õnnetust ja harjutada kannatanute päästmist? Äkki tuli meile idee. Lennujaama lähedal asub ju lennundusmuuseum. Kaarte uurides selgus, et muuseum jääb ka lennupääste mõistes lennujaama teeninduspiirkonda. Lennundusfanaatikust muuseumi omaniku ja direktori Mati Meosega õnnestuski sõlmida lennuki kasuta-

"Tartu Ülenurme lennuväljal sooritab või on juba teinud hädamaandumise või on hoopis alla kukkunud lennuk." Lennuk!?

mise kokkulepe. Kuid pidime oma ihu ja hingega vanduma, et mitte miski õppuseks antud TU-134A-s vigastada ei saa.

Lennuk leitud, asusime koostama nimekirja teenistustest ja asutustest, kes oleksid sellise mastaabiga sündmuse lahendamisse kaasatud. Ajasime näpuga seadusest järke, tuletasime meelde oma kogemused ja teadmised ning tähendasime need üles. Nimekirja vaadates tekkis mul esimest korda kahtlus. Kas tõesti suudame panna sellise aukartust äratava hulga teenistusi liikuma ühise eesmärgi nimel? Õppusest pidi plaanide kohaselt osa võtma Lõuna-Eesti Päästkeskus, Häirekeskuse Lõuna-Eesti keskus, Tartu Lennujaam, Lõuna Politseiprefektuur, Tartu Kiirabi, Kagu Piirivalvepiirkond, Tartu Lennundusmuuseum ning Ülenurme vallavalitsus.

EESMÄRGID JA ÜLESANDED

Olime valmis kirjutanud asjaliku stsenaariumi. Kuid millise eesmärgi püstitame me sellele õppusele tervikuna? Oli selge, et kõiki tahke korraga hinnata ja vaadelda pole võimalik. Rõhuasetuse paikapanekuks kutsusime kokku kõikide osalevate ametkondade ja asutuste esindajad. Oli tore tõdeda, et vähemal või rohkemal määral leidsid kõik kutsutud põhjuse, miks õppusest osa võtta. Iga ametiasutus määras isiku, kes õppusel osalemist koordineeris, üldine eestvedamine jäi minu õlule.

Õppuse üldeesmärk oli kahtlemata harjutada reageerivate osapoolte koostööd ja hinnata päästeteenistuse valmisolekut tegutseda lennuõnnetusel. Päästjate tähtsaimateks ülesanneteks oli valida logistiliselt õige kogunemiskoht, moodustada staap, määrata õnnetuskoha koordinaadid ning leida lennuk. Nende tööloikude korraldamise

õnnestumine tekitas meile kõige enam muret. Sobiv kogunemiskoht peab võimaldama liigutada tehnikat kiirelt ja efektiivselt ning saada ja jagada infot. Staabitöö on kogu sündmuse süda ja selle tööd ei tohi häirida miski. Õnnetuse asukoha leidmise kiirusest oleneb omakorda see, millised on säärase juhtumi tagajärjed. Tajudes võimalust, et päästjad võivad koordinaatide järgi liikudes teelt eeksida, kirjutasime legendi sisse humoorika tädi Maali, kes vajadusel teeks õppuse õigesse rööpasse juhtimiseks hädabikõne otse õnnetuspaigalt.

2006. aastal Ülenurmel juhtunud lennuõnnetusest oli liigagi hästi meeles esmaste koordinaatide järgi sündmuskoha otsingud ja pettumus, kui esimene katse luhta läks. Järgnevad minutid olid tookord valusad, ehkki viisid suhteliselt õnneliku lahenduseni. Pidime tunnistama fakti, et mitte päästjad ei jõudnud lennuki juurde, vaid üks kannatanutest jõudis ise päästjateni ning juhatas kätte õige suuna. Operatiivteenistuste käes oli tehnika ja suured võimalused. Ometi näitas reaalsus, et alati ei ole tehnika kõikvõimas. Esialgsed asukohainfo koordinaadid võivad paraku sisaldada üsna suurt hälvet ning juhatada valesse suunda.

Tundus, et kõik võimalikud situatsioonid ja lahendused on läbi mõeldud ning probleemid kindlaks tehtud. Õppuse juhendisse olid sobitatud teistegi osalejate eesmärgid ja soovid. Viimased nädalad ürituseni kuludis tehniliste vahendite – suitsupommid, teenindav tehnika ja muu selline – hankimisele. Vajasime ka valgusteid, sest lennukis polnud elektrivoolu ja õppuse algus oli plaanitud pimedale ajale.

Novembri viimastel päevadel, mõned päevad enne õppust, kutsusime koos kiirabipoolse korraldajaga kokku inimesed, kes pidid õppusel mängima kannatanuid. Selgitasime igaühele tema rolli ning seda, mida korraldajad "kannatanutelt" üldjoontes ootavad. Piirivalve erisoov oli näha lennuki pardal reisijaid, kes on pärit n-õ kolmandatest riikidest ja vajavad Euroopa Liidu territooriumil viibimiseks viisat.

OOTAMATUD TAKISTUSED

Viimased ettevalmistused tehtud, tundus, et oleme õppuseks valmis. Saatuse väljakutsena tabas meid järjekordne ootamatus. Me ei osanud arvestada, et muidu ühtlaselt hall Eestimaa talv näitab oma kaunist, kuid ühtlasi karmimat palet. Paar päeva enne õppust olid põhimaanteed suure »

lumetormi tõttu äärmiselt raskesti läbitavad ning operatiivteenistustel tuli välja panna tavalisest suuremad jõud. Kas sellistes tingimustes õppust korraldada on mõistlik? Otsustasime, et ootame, kuni õppuse alguseni jääb ööpäev, ning kui ilm ei parane, lükkame õppuse olude normaliseerumiseni edasi.

24 tundi enne õppust raporteerisid teenistused, et igapäevane töörutiin on taastatud. Selleks ajaks olid kõik teed ja tänavad liikluseks avatud ning lennuliiklusküsimis toimis korrapäraselt. Nii otsustasidki korraldajad, et kuna ilm on ilus ja uut lumetormi ei prognoosita, siis toimub õppus plaanipäraselt. See oli mitmetele osalejatele üllatuseks, kuid alt ära ei hüpanud siiski keegi.

Käes oli 27. novembri hommik. Ürituse alguseks oli plaanitud tööpäeva lõpp, mil juba minenev ilm seaks tegutsemiseks lisatingimusi. Asusin lennujaama poole teele, et lennujaama direktori ja nendepoolse olulise võtmemängija, lennujuhiga, õppust mõjutavad detailid veel kord läbi arutada.

Ootamatult tabas meid veel üks tõsine tagasilöökk, mis mind mõneks pikaks minutiks lausa keeletuks tegi. Kogu infovahetuse reageerivate jõududega pidi alguse saama lennujuhi juurest. Viimane aga pani käed puusa ja teatas, et tema tööajal ei kuku alla ükski lennuk ja tema oma mainet sellisel üritusel rikkuda ei lase. Pidin kasutama kogu oma veenmisoskust, et õppus saaks siiski toimuda. Igavikupikkuse selgitus- ja veenmistöö tulemusel, kinnitades, et me ei soovi õnnetada mitte kellegi autoriteeti, saime lennujuhi lõpuks nõusse. Õppuse kohalikke eesmärke arvestades olime juba loobunud globaalse lennupäästesüsteemi käivitamisest, sest see oleks tähendanud rahvusvahelist tähelepanu. Mõne lennukitootja või partnerriigi arvamus õnnetuse jäljendamiseks oleks olnud ettearvatu.

HÄDAMAANDUMINE

Õppuse alguseni oli jäänud mõni tund, kui taevast katsid järsku tumedad pilved ja hakkas sadama paksu lund. Iga korraldaja lootis salamisi, et tuleb ilus vaikne lumesadu, mis ei sunni õppust katkestama. Katkestamine oleks tähendanud hulka asjata tehtud tööd ja kulutatud energiat. Mida tund edasi, seda tihedamaks lumesadu läks. Mõni kiire konsultatsioon osapoolte koordinaatoritega näitas, et võimalust õppust ära jätta enam polegi. Kõik korraldajad ja hindajad, kaasa arvatud lennujuht, olid õppuse toimumiseks valmis. "Kan-

Kannatanute transport.

Foto: Arvi Uustalu

natanudki", keda juba grimeeriti, tutvusid oma vigastuste legendidega.

Kokkulepitud kellaajal helises telefon ja lennujuht küsis mu nõusolekut alustada õppust. Mis seal ikka, enam polnud kuhugi taganeda. Luba antud, läks hädaabikõne tõrkuvate mootoritega õhusõiduki kohta häirekeskusesse ja sestpeale hakkas õppus elama oma elu. Saime selle kulgu varem valmis mõeldud meetoditega üksnes suunata või äärmisel juhul õppuse katkestada.

Ootaja minut on pikk, kuid juba jõudsidki kohale Tõrvandi komando päästjad, kes asuvad lennujaamale kõige lähemal. Ka sel korral oli meeskond kolmeliikmeline. Äratundmisest sigines soe nostalgiline hetk. Meeskonnavanem kontrollis kiirelt alginfort ning alustas võtmeisikute

Politsei kaasatud abipolitseinikud täitsid korraldusi ülitäpselt. Mõnel juhul ei lasknud nad ennast veenda isegi korraldaja või vaatleja eristumärkidel.

koondamist. Operatiivkorrapidaja saabumise ajaks olid kõik tarviliikud kontaktisikud lennujaamast üles leitud. Edasi liiguti kindlal käigul. Kogenud vanemoperatiivkorrapidaja Juri Hrabrovi juhtimisel hakati staapi moodustama. Pääste-, kiirabi-, politsei- ja piirivalvejõud kogunesid ning lennujaama ootesaal täitus teenistuste töötajatega, kes oma ülesandeid ootama jäid. Samal ajal luges lennujuht minuteid, et edasi anda viimane osa esialgsest infost. Sellest selgus, et lennuk ei jõua maandumisrajale ja sooritab hädamaandumise kusagil lennuvälja läheduses. Nüüd sai ettevalmistuste aeg ümber ja ees ootas päästeoperatsioon.

Infot oli korraga liiga palju, nagu

mastaapse õnnetuse algjärgus ikka. Päästetööde juhile oli paras pähkel eristada olulist ja ebaolulist. Infovahetus, mis pahatihti takerduma kipub, saadi õnneks toimima. Osalt otse lennujaama raadioside ja osalt häirekeskuse kaudu saabusid andmed staapi. Lennujuht teatas lennuki asukoha esmased koordinaadid, mis näitasid, et õnnetuspaik jääb kogunemiskohast umbes kolm kilomeetrit eemale. Eri allikatest saadud infot kontrolliti, et ei oleks vasturääkivusi. Seejärel sisestati koordinaadid navigatsiooniseadmesse, mille juhatusel hakati liikuma õnnetuskoha poole.

KADUNUD LENNUKI OTSIMINE

Päästetööde juht andis korralduse liikuda õnnetuspaiga suunas kolonnis. Läbi lumesaju sõitis paarkümmend operatiivõidukit vilkurite ja sireenidega. Võimas vaatepilt, aga mitte kõige otstarbekam lahendus. Suur möödapanek see polnud, kuigi stsenaariumis eeldasime, et õnnetuse asukoha andmete paikapidavust läheb kontrollima ainult üks päästeauto. Edasises sündmuse arengus tabas päästjaid lisaks väike ebaõnn. Veidi enne õnnetuspaigale jõudmist teatas lennujuht lennuki asukoha täpsustatud koordinaadid. Uute koordinaatide sisestamisel tekkis segadus, mille tõttu kogu kolonn vahetas kurssi ja asus liikuma vales suunas. Korraldajad olid pisut hämmingus, kuid viltuvedamise puhuks oli meil varuks abinõu. Kontrollisime veel kord päästjate liikumissuunda ning töömehe mängu tädi Maali, kelle hädaabikõnest saadud info juhatas kolonni õigele teele.

ÕPPUS ÕNNESTUS

Edasine sündmuse käik jõudis minuni eelkõige fotode ja filmilindi vahendusel. Õnnetuspaigal tegutses hulk operatiivteenistusi, kelle tehnika paigutamiseks otsiti parimaid lahendusi. Prioriteediks oli päästa inimesed. Ühtlasi oli vaja

tagada vaba teelõik kannatanute transpordiks ja abitehnika ligipääsuks. Väga suure ja tubli töö tegid ära sündmuskohale saabunud esimesed kiirabi brigaadid. Nende hoole alla andsid päästjad lennukist välja toodud meeletult kisavad "reisijad". Vältimaks kannatanute alajahtumist, peatati õnnetuskoha lähedale "juhuslikult" sattunud buss, kus inimesed sooja said. Selleks ajaks, kui linnast saabusid abijõud, oli raskeim osa tööst rohkete kannatanute abistamisel juba tehtud.

Politsei kaasatud abipolitseinikud täitsid korraldusi ülitäpselt. Mõnel juhul ei lasknud nad ennast veenda isegi korraldaja või vaatleja eristumärkidel. Nad lugesid märkide kandjad hoopis kõrvaliste isikute hulka, keda tuli õnnetuskohast eemal hoida. Mitmel korral pidid korraldajad politsei töösse telefonitsi sekkuma, et vaatlejad saaksid eri tsoonide vahel liikuda.

Stabis käis vilgas andmete kogumine ja võrdlemine. Piirivalve moodustas lennujaama hoones tsoone, kus oli võimalik teha menetlustoiminguid, et seadustada kolmandate riikide kodanike viibimine Eestis. Esmane väike kaos oli muutunud eri alade töötajate tavapäraseks rutiiniks. Asjad kulgesid oma rada pidi ja nende sujumine pakkus mulle kui üldjuhile ja peakorraldajale väga rahuldust.

Kui õnnetuspaiga tegevuse korraldaja teavitas, et kõik reisijad on lennukist evakueeritud ja ravi vajavad kannatanud teel haiglasse, võis õppuse kuulutada lõppenuks. Teenistustele seatud ülesanded olid täidetud paremini või halvemini. Täpsemate järelduste tegemine vajab analüüsi. Õppuse kordamineks olid paljud tublid kolleegid ära teinud suure ja vaevarikka töö. Iga õppuse õnnestumisel väärivad aga kõige suuremat tänu ja lugupidamist selles osalenud lihtsad päästjad, meditsiinitöötajad, politseinikud ja piirivalvurid.

KRIISIREGULEERIMINE

Riiklik hädaolukordade riskianalüüs sai uue näo

Valitsuse kriisikomisjonis 25. veebruaril kinnitatud riskianalüüs on hädaolukorrapõhine, arvestades seega hädaolukordade asutusteülest iseloomu.

Lauri Luht

Siseministeriumi pääste- ja kriisireguleerimispoliitika osakonna nõunik

Uue hädaolukorra riskianalüüsi meetodika järgi koostatud riskianalüüsid panevad rõhku ennekõike asutustevahelisele koostööle ja kvaliteedi tõstmisele. Vajadus uuendatud meetodika järele tekkis senise süsteemi puuduste tõttu hädaolukordade määratlemisel ning nende analüüsimisel. Nimelt peavad ministerteeriumid hädaolukorra valmisoleku seaduse (HOVS) järgi koostama oma valitsemisala hädaolukordade riskianalüüsi, hädaolukord puudutab aga seaduse järgi mitut valitsemisala.

KOOSTÖÖ TAGAB KVALITEEDI

Probleem oli ka hädaolukordade tagajärgede kriteeriumites, mida eri asutused nägid kõik omamoodi. Tänu tervishoiuametile ning keskkonnaministeriumile on nüüd olemas reaalseste põhjendustega skaala tagajärgede hindamiseks nii inimeste elule ja tervisele kui ka looduskeskkonnale.

Analüüsitavate hädaolukordade nimetused ja sõnastused on muudetud ning täiendatud. Muutmise juures on rõhku pandud asutuste funktsioonidele. Nimekirjast on

väljastatud igapäevased õnnetused ja asutuste tegevusriskid.

Kõige olulisem käesoleva aasta riskianalüüside koostamisel oli koostöömudeli muutmine. Kõikide hädaolukordade kohta valmis erinevate osapoolte koostöös funktsionaalselt üks riskianalüüs. See tegevus täitis ka riikliku riskianalüüsi koostamise eesmärgi, kuna oma sisult on selleaastased riskianalüüsid juba *a priori* riiklikud nii oma põhimõtetest kui ka sisult.

Uued riskianalüüsid haakuvad juba ka uue hädaolukorra seaduse eelnõuga, mis saab eeldatavasti kriisireguleerimise valdkonna juhtivaks seaduseks. Tihedam omavaheline suhtlus tagab oodatud tulemuse ning reaalne koostöö aitab paremini saavutada tulevikuks seatud eesmärgi – tänasel päeval pole mõeldav, et ainult ühes asutuses planeerides leitakse lahendused komplekssetele küsimustele.

Lisaks koostöömudeli muutmisele saavutati ka aastaid taotletud eesmärk – et riskianalüüsid oleksid oma struktuurilt sarnased ja selle kaudu ka omavahel reaalselt võrreldavad.

PÄÄSTEAMETI ROLL

Päästeameti juhtida oli viis hädaolukorra riskianalüüsi kogu Siseministeriumi vastutada

olevast kaheksast. Analüüsisime koostöös teiste pädevate asutustega lisaks erinevatele tulekahjudele ka tormi ja üleujutusi. Lisaks oli Päästeamet kaasatud väga paljude teiste ministerteeriumide juhtivatesse töörühmadesse. See näitab Päästeameti väga olulist rolli kriisireguleerimises ning loodetavasti on meil jõudu ja ambitsiooni, et kasvada tulevikus ametlikuks kriisireguleerimise kompetentsikeskuseks.

Väga olulisel määral on viimasel aastal pööratud tähelepanu hädaolukordasid vältivatele ja nende tagajärgi leevendavatele tegevustele. Paljud tegevused ei nõua olulist lisarahastust ning nende läbiviimine ametkondades aitaks riigil olla tunduvalt rohkem valmis võimalikeks määratletud hädaolukordadeks.

SISEND TEISTELE

Riskianalüüsid muutuvad aina enam olulisteks planeerimisdokumentideks ning on kvaliteetsed sisendid hädaolukordade lahendamise kavade koostamisel – seda on mõistnud ja toetanud paljud asutused.

Stsenaariumitega sisustatud riskianalüüsid on võimalik tulevikus paremini kanda kriisireguleerimise tarkvarasse, mis annab kasutajale ette reaalse

geograafilise pildi. See aitab oluliselt kaasa vahendite planeerimisele ning vajalike tegevuste läbiviimisele, kas siis suurõnnetuse ärahoidmiseks või selle tagajärgede leevendamiseks.

Eelkõige on riiklik hädaolukordade riskianalüüside kokkuvõtte, mille alusel kinnitatakse üldised põhimõtted Vabariigi Valitsuses, kasulik ministerteeriumitele, kelle ülesandeks on olla valmis hädaolukordadeks või neid ära hoida meetmete planeerimise kaudu valitsemisala arengukavadesse. Ühtlasi annab dokument avalikkusele hea ülevaate meid ümbritsevatest riskidest ja ohtudest. Planeerimise vallas on tõsisemalt võetavad aga iga hädaolukorra detailsed riskianalüüsid.

Võetagu hädaolukorra riskianalüüsi kui ühe visiooni elluviimist sisejulgeoleku paremaks ja mõtestatamaks planeerimiseks, millesse on Eestis oma panus vaja anda väga paljudel osapooltel. Selleaastases riskianalüüsi koostamises osalesid eksperdid pea 40 organisatsioonist ning esmakordselt olid kaasatud kõik ministerteeriumid ja nende valitsemisalad. Ekspertide ring oli aga tunduvalt laiem kui kaasatud asutuste hulk. Suur aitäh kõigile olulise panuse andmise eest ühiste eesmärkide saavutamiseks!

Kriisipäev "Hiiliv märk" 2008. aasta sügisel, kus harjutasid koostööd nii päästeteenistus, politsei kui ka kiirabi.

Foto: Päästeameti erikeemia talitus

VÄLISMISSIOON

Eratuletõrje Fire Masters Ltd varustus on suhteliselt uus ja pritsumehed kannavad silmapaistvaid punaseid tunkesid.

Politseituletõrje või eratuletõrje? Märkmed Ugandast

UNDACi (ÜRO suurõnnetuste hindamise ja koordineerimise meeskond) missioonil Ugandasse novembris 2008 õnnestus loo autoril põhjalikult tutvuda selle Aafrika riigi tuletõrjeteenistusega. Häire 112 lugejatele pani ta kirja mõned märkmed, mis võivad kohati tunduda uskumatuna.

Jevgeni Jutkevits

Päästeameti välissuhete büroo juhataja
UNDACi liige aastast 2004

Tuletõrjeüksus on Ugandas kõigest üks 12 politseiüksusest (teiste üksuste hulgas on näiteks liikluspo-

litseinike ja uurijate üksus), mis loomulikult kajastub ka tema eelarves. Suuri linnu on Ugandas vähe, seetõttu koosneb riigi pritsuteenistus kaheksast politseituletõrjebrigaadist (komandost), millest suurim asub pealinnas Kampalas.

Kampala brigaadis on "lahinguarvel" kokku 66 politseinikust

pritsumeest, kes peavad kahes vahetuses tagama 1,2 miljoni elanikuga linna vajadused. Reageerimiskiirust vähendavad tunduvalt pidevad liiklusummikud kesklinnas ja nn magalate kehvad teed, õigemini nende puudumine. Tõtt-õelda tuletõrjeautod magalatesse ei jõuagi – esiteks põlevad savist ja roost

ehitatud onnid ära mõne sekundiga ning teiseks teavad kohalikud elanikud, et abi nagunii kohale ei jõua, ega vaevagi ennast hädaabinumbri valimisega. Seetõttu kõigub aastane väljakutsete arv Kampalas 700 juures, mis teeb umbes kaks väljasõitu päevas. Tehniline varustus pärineb möödunud sajandist, autod hoitakse

korras kõikvõimalike meetmetega. Kokku on brigaadis neli põhiautot, kolm paakautot ja paar juhtimisautot. 1982. aastal ehitatud redel ütles paar aastat tagasi üles, ja keegi ei ole suutnud seda parandada. Seega, kui tulekahju puhkeb kõrgemal korrusel, on mehed jällegi abitud.

PUUDULIKUD SEADUSED

Probleem on ka selles, et Ugandas ei ole põhjalikku tuleohutuse seadusandlust. Ühes seaduses on küll kirjas, et tuletõrjetöö tagamine on kohaliku omavalitsuse vastutusel, aga viimasel puuduvad reeglina selleks vahendid, nii et politsei on olnud sunnitud selle funktsiooni enda peale võtma. Siiski ei ole neil seaduslikku õigust nõuda hoone omanikult tuleohutusreeglite järgimist – halvimal juhul ei lubata neid isegi sisse...

Tuletõrjeohvitser Simon Peter Musoke sõnul tekitab puudulik seadusandlus neile isegi rohkem probleeme kui ressursside nappus. "Päästetakse, mis päästa annab, aga kui isegi omanikud ei hoolitse oma turvalisuse eest, palju sa siis teha jaksad," nendib ohvitser nukralt.

Uusi pritsumehi värvatakse noorte hulgast, kes on läbinud üheksakuulise politseiniku baas-kursuse. Tuletõrjuja baaskursus kestab kolm kuud. Õpetatakse taktikat, juhtimist, eraldi ainenähtus sagedane nähtus pealinnas.

UNISTAME PAAKAUTOST

Pealinnast 220 kilomeetri kaugusel asuvas Mbale linnas (52 000 elanikku) on olukord veelgi kehvem – vaid üks põhiauto, millel 2500 liitrit mahutav veetünn, ning seda teenindavad üheksa meest. "Hingamisaparaadid läksid kõik katki, need viidi Kampalasse ja sinna nad ilmselt jäidki," ohkab kohalik *fire chief* George Ogom, kes on ametis

Kohalik häirekeskus.

Kaks ühes ehk politsei-kiirabiauto.

olnud juba 37 aastat. "Aga veel suurem probleem on vesi, unistame paakautost, kuna vesi saab tule kustutamisel väga kiiresti otsa," lisab ta. Siiski pole Mbale brigaadi töökoormus sugugi suur – 2007. aastal oli vaid 15 väljasõitu. Kuigi eeldatakse, et brigaad teenindab kuut maakonda (rahvastiku koguarv on üle miljoni), Mbalest kaugemale ei sõideta – ei ole mõtet, niikuinii ei jõua. "Kui teistes linnades raatsik-

sid inimesed vähemalt tulekustutid soetada, saaksime neid õpetada, kuidas lihtsamal olukorras toime tulla. Aga tuleohutus ei ole neile tähtsate asjade hulgas isegi mitte kümnendal kohal," väidab George.

TULETÕRJE ETTETELLIMISEL

Hotellis, kus meie meeskond elas, tõmbas tähelepanu silt "Fire Masters Ltd". Lähemalt uurides selgus, et tegemist on juba 15 aastat tegut-

seva eraettevõttega, mis muu hulgas pakub ka tulekustutamisteenust. Selle omaniku Martin Stokesi sõnul on tema firma põhitegevusvaldkonnaks tuleohutussüsteemide projekteerimine, paigaldamine ja teenindamine. Mitu aastat tagasi otsustas ta pakkuda klientidele ka lisateenuseid. Skeem on väga lihtne: klient maksab kuutasu (miinimum 10 USA dollarit kuus, suuremad ettevõtted tasuvad kuni 500 dollarit) ja saab selle eest õiguse tulehädade korral helistada Fire Mastersi lühinumbri. Firma pritsumehed, kes kannavad ilusaid punaseid tunkesid, reageerivad kiiresti. Kaks põhiautot on valves, lisaks on kasutada veel kolm põhiautot, 42meetrist redel, paakautod ja paar väikest pumba-autot. Kogu varustus, mis on suhteliselt uus, paikneb depoo.

Martin Stokes ütleb, et enamik kliente on erafirmad, sh tanklad ja hotellid, samuti teenindatakse tosinat eramaja. Ainult kuutasust ära ei ela, tuletõrjeteenistust toetatakse firma muude tegevusaladega. Mõnikord kutsuvad politsei kolleegid erasektorist endale appi, kuigi abistatakse tõesti üksnes erandkorras, näiteks kui põleb suur kaubamaja. "Me oleme ikkagi äri ja kuludis meile keegi ei hüvita," kurdab Martin. Kahjuks ei ole ta suutnud linnavõimudega ka kokkuleppele jõuda, sest viimastel on teatavasti rahapuudus. "Muidu oleksime suutelised välja ehitama viis väikest depood ja katma oma jõududega kogu linna," räägib Martin Stokes oma plaanidest. Tema firma populaarsusest räägib ka see, et Fire Masters sõidab välja neli korda päevas (kõik väljakutsed ei ole seotud tulekustutamisega). "Me ei taha, et "tasuta" tuletõrje näeks meis konkurente, me kõik peame ühendama oma võimed, et tagada meie kaaskodanike turvalisus," väidab eratuletõrjuja Martin Stokes.

Fotod: Jevgeni Jutkevits

Kampala politseituletõrjebriigaad kahe kahvatu väliskülalisega (100 autor on parempoolne) esiplaanil.

ELUPÄÄSTJAD

Elupäästjate lood

Veebruar 2009

Fotod: Reimo Raja

Lisaks 25 Elupäästja medalile anti üle 15 Päästeteenistuse Hõberisti ja 32 Päästeteenistuse medalit.

JUTA UMALAS
RAPLAMAA

2008. aasta 28. detsember. Sellest oleks võinud saada 4aastase Richardi perele väga kurb päev. Õnneks siiski nii ei läinud.

Väike Richard mängis vanaema Juta Vigala jõe ääres asuva kodutalu õuel. Vanaema läks vaid hetkeks majja, kuid tagasi õuele astudes oli tema ehmatuse suur: väikemees vudis rõõmsalt kilgates laugjast kaldast alla nõrga kaldajäraga kaetud kiirevoolulise jõe poole. Juta püüdis küll poisile järele joosta, kuid lapsel oli paras edumaa. Just nii suur, et vanaema silme all umbes poole meetri kaugusel kaldast jäistesse voo-
gudesse sulpsatada. Kui Richardi peanupp kohe vee alla kadus ja temast olid näha vaid püksisääred, ei kõhelnud Juta hetkegi, vaid hüppas ka ise rinnuni ulatuvasse vette, haaras lapse pükstest ning

ronis viimast jõudu kokku võttes koos temaga kaldale.

Esialgul näis pisipõnn täiesti elutu, aga kui vanaema talle sooja hingeõhku sisse puhus, lapse hingamine taastus ja poiss hakkas nutma. Siis tundis Juta, et suurem oht on möödas. Richardi 8aastane vend, kes kõike pealt nägi, oli selleks ajaks juba märgade ja külmunud pereliikmeteni jõudnud, kaasas Salvo kelk väikevenna sooja tuppa toimetamiseks ja mobiiltelefon, millega kutsuti kohe kohale Märjamaa kiirabi.

Hea, kui sul on selline vanaema, kes päästab su talvel "jääl all varitseva krokodilli lõugade vahel" – just nii mäletab väike Richard ise oma vettesattumist.

AHTO KONT
TARTUMAA

Möödunud aasta teisel jõulupühäl, 26. detsembril otsustasid kaks noormeest Tartumaal Nõo vallas

Keeri järve jääl liberajasõitu harjutama hakata. Kahjuks jäi aga jää vastupidavus auto raskusele alla ning sõiduk koos kahe noorsandiga vajus vette.

Sadakond meetrit eemal kalastanud Ahto tormas kohe järjest enam vee alla vajuva auto juurde ning nägi, kuidas selles olevad mehed tulemusteta uksi avada püüavad. Ahto jooksis kiiresti oma jääpuuri järele. Kui ta tagasi jõudis, paistis veest välja veel ainult auto tagumine osa. Sõiduk oli vett täis imbinud, üks hädaolija püüdis mingi lauajupiga tulutult akna klaasi purustada, teine peksis vastu klaasi paljaste kätega.

Ahto laskus põlvili ja üritas kiiresti uppuva auto tagaklaasi puuriga katki lüüa, kuid puur ulatus vaevu klaasini. Alles viies või kuues hoop purustas tagaakna ja seda just siis, kui peaaegu kogu sõiduki sisemus oli juba veega täitunud. Autosolijad pääsesid eluga. Neil oli lihtsalt õnne,

et õnnetuse hetkel juhtus lähedal olema Ahto-sugune vapper mees. Veel paarkümmend sekundit, ja kaks eluküünalt oleksid jäädavalt kustumud olnud.

MAANUS RINGO
ANDREAS ARUOJA
TARTUMAA

Tänavu 9. jaanuari varahommikul avastasid Tartumaal Võnnu alevikus asuvas kortermajas tähelepanelikud naabrid, et ühe esimese korruse korteri kõogiaknast tuleb suitsu. Maanus, kelle elukaaslane esimesena suitsu märkas, helistas kohe häirekeskusesse ning suundus ise kõnealuse korteri ukse taha. Uks, mille alt suitsu ka koridori imbus, oli lukus ning keegi ei avanud.

Samas tulid õuest trepikotta selles korteris elavad vennad Taivo ja Andreas, kes olid rõdu kaudu välja pääsenud. Neil oli võti, millega uks avati, kuid kahjuks polnud sealt-

kaudu enam võimalik paksu suitsu mattunud korterisse siseneda. Maa-nus sai vendade käest teada, et sees on veel neli või viis last.

Maanus pani ette rõdu kaudu sisse minna. Ta aitas Andrease rõdule, et suitsulõksu jäänud lapsed sealtkaudu välja tuua – teadis ju Andreas, kus nende magamisasemed asuvad. Andreas tõi välja neli last ning teatas siis, et rohkem ta sisse minna ei suuda. Vingust loiid ja tahmased lapsed toimetati naaberkorterisse toibuma.

Kaks vahepeal kohale jõudnud päästemeeskonda alustasid kiiresti päästeoperatsiooni ja tule kustutamist. Suitsusukelduspaar läks otsima võimalikku viiendat last, keda arvati korteris olevat. Õnneks rohkem ühtegi last korteris polnud, päästjad tõid välja laste hukkunud lemmikloomana ning kustutasid köögis puhkenud põlengu.

AITA KRONK LÄÄNE-VIRUMAA

2008. aasta 29. oktoobri keskpäeval sai Rakvere päästekomando väljakutse Sõmeru valda Vaekülasse, kus oli süttinud üks kahekorruselise kortermaja korter. Kohale jõudes tegid päästjad kindlaks, et põlema oli läinud kušett.

Kolm põlengu ajal korteris viibinud inimest oli aga päästjate saabumise ajaks juba välja aidanud tähelepanelik naaber Aita. Tundnud suitsulõhna ja kuulnud tulekahjust märku andva suitsuanduri kurjakoolutavaid helisid, sisenes Aita põlevasse korterisse ja helistas kohe ka häirekeskusesse. Ta äratas suitsuses toas maganud ja juba täiesti ebaadekvaatselt käitunud inimesed ning tiris nad ruumist välja. Lisaks inimestele päästmisele oli Aita päästjate tuleku ajaks jõudnud kustutada ka põleva voodi ning asunud ruumi tuulutama.

Tänu Aita reageerimisele suitsuanduri helidele ja kiirele tegutsemisele sai päästetud kolm inimest.

VAHUR LEHOVA **TOOMAS STROO** LÄÄNE-VIRUMAA

2008. aasta 15. septembril puhkes tulekahju Lääne-Virumaal Vinni vallas Inju külas. Põlema oli süttinud kunagi mõisakompleksi kuulunud tollakuur, mis oli ümber ehitatud kahekorruseliseks kaheksa korteriga elumajaks. Päästjate kohale jõudes põles üks teise korruse korter juba lahtise leegiga. Kogu teine korrus, aga samuti põõning oli paksu suitsu täis.

Kohalike elanike saadud teabe järgi oli maja teisel korrusel

Andrei Orponen (pildil) ja Igor Andrejev päästsid möödunud aasta kevadel põlevast majast kuus inimest.

üks inimene tulelõksu jäänud. Liikudes suitsu ja põlemisgaase täismaja teisel korrusel käsikaudu ringi, leidsidki päästjad ühest tulest puutumata korterist inimese. Vanem-päästjad Vahur ja Toomas toimetasid keskealise šokis meesterahva kiiresti aknani ja redelit mööda põlevast majast välja. Vahuri ja Toomase suur professionaalsus päästis selle inimese elu.

EVALD SCHMITT LÄÄNE-VIRUMAA

Uue aasta alguses, 2. jaanuaril oli Evald Lääne-Virumaal Kadrina paisjärve jääle uisutama tulnud. Ühel hetkel kuulis ta mingit häält ning nägi, et koeraga jalutama tulnud inimene on koos loomaga läbi järvejää vajunud.

Kiiresti otsis noormees puutoika ja suundus hädasolijale appi. Ta lähenes küll ettevaatlikult, kuid siiski nõrgal jääl oma eluga riskides uppujale. Aidanud kurtumma nais-terahva veest välja ja kaldale, teavitas Evald juhtunust kohe ka häirekeskust. Kiirabimeedikud toimetasid alajahtunud kannatanu haiglasse, tema lemmikloomaga elu aga kahjuks päästa ei õnnestunud.

ANDRES TIIGIVEE **KALLE ÕUNAPUU** LÄÄNE-VIRUMAA

2008. aasta 15. detsembri varahommikul tuli Väike-Maarja päästekomandol välja sõita tulekahjule, mis oli süttinud Lääne-Virumaal Väike-Maarja alevikus kahekorruselises kaheksa korteriga elamus. Hinna-

nud olukorda, andis päästetööde juht vanempäästja Kallele ja päästja Andreasele korralduse valmistuda suitsusukeldumiseks, et kontrollida üle põlev korter ning asuda kustutustöödele.

Põlengukolde kontrollimisel avastasid päästjad maas lamava vingumürgituse saanud meesterahva. Kiiresti toimetati abivajaja värske õhu kätte ning anti üle kiirabimeedikutele. Lisaks peremehele õnnestus päästjatel põlevast korterist välja tuua ka viimase neljajalgne sõber. Seega võib öelda, et tänu päästjate kiirele ning oskuslikule tegutsemisele päästeti kaks elu – inimese ja koera oma.

ALARI OTS VÕRUMAA

2009. aasta 15. jaanuaril läks Võru Kreutzwaldi gümnaasiumi 8. klassi õpilane Alari parajasti koolist koju, kui ta Koreli oja sillale jõudes märkas mööda habrast jääd enda poole tulemas kolme väikest poissi. Üks neist istus kelgul, teine vedas kelku nõõrist ja kolmas tõukas seda tagant. Ühtäkki vajusid kõik kolm läbi jää ja hakkasid vaevu vee peal hulpides appi hüüdma. Alari ei kõhelnud hetkegi, viskas koolikoti käest, tõmbas jope seljast ja kiirustas jääle.

Tal õnnestus jopevarruka abil kaks lähemal olnud poissi veest välja sikutada ja kaldale toimetada. Kolmanda hädasolija tõmbasid veest välja kaks appi tõtanud meest, kelle nimesid me praegu kahjuks ei tea.

KAIDO KOPPEL JÕGEVAMAA

Tänavu 17. jaanuaril hakkasid kaks noormees, Valmar ja Hannes, oma teekonna lühendamiseks ületama

Jõgevamaal asuvat Voore küla paisjärve. Kui nad olid enam kui poole teekonnast läbinud, ei pidanud jää ühtäkki nende raskusele vastu ning nad leidsid ennast keset jääkülma vett. Selles kohas oli aktiivne veevool jää lihtsalt väga õhukeseks kulutanud.

Samal ajal soovendas Kaido oma järve ääres asuva kodumaja hoovis autot. Nähes, et järves vehivad kaks inimest ägedalt kätega, haaras ta esimese ettejuhtunud lati ja tõttas hädasolijale appi. Kui ta jääaugu juurde jõudis, oli noormees jõud juba üsna otsakorral.

Kui poleks olnud Kaidot, kes näitas üles hoolivust kaasinimeste vastu ja tegutsemisvalmidust, siis mine tea, kuidas Valmari ja Hannese teekond lõppenud oleks.

JAKOB JÕGISALU **STEVEN NARGLA** HARJUMAA

2008. aasta 6. mail sai Keila päästekomando väljakutse Harjumaale Leholasse, kus esialgse info järgi oli põlema süttinud üks kahekorruselise elumaja teise korruse korter.

Päästemeeskonna sündmuspaika jõudes ulatusid leegid juba korteri akendest välja. Lahtise leegiga põlesid köök ja esik. Oli teada, et ruumides on kaks abivajajat. Rühmapealik andis meeskonnale korralduse redeliga põhiliini hargnemiseks ning suitsusukeldumispäri ülesande leida ja päästa inimesed.

Kuna tulelõksu jäänute olukord oli juba väga kriitiline, tuli juhtiv-päästja Stevenil ja vanempäästja Jakobil tegutseda väga kiirelt ja kõiki oskusi rakendades. Korterrisse siseneti akna kaudu, lokaliseeriti tuli ning rajati tee abivajajateni. >>

Kaido Koppelile (vasakul) andis siseminister Jüri Pihl üle elupäästja medali tänutäheks kahe noormehe külmast järveveest päästmise eest.

» Korterist toimetati välja kaks hingamisteede põletuse ja vingugaasimürgitusega meest, kellest üks oli liikumispuudega invaliid. Vaid päästjate kiire, otsustav ja väga professionaalne tegutsemine päästis nende kahe inimese elu.

ANDREI ORPONEN IGOR ANDREJEV

HARJUMAA

2008. aasta 19. märtsi õhtul sai Tallinna Kesklinna päästekomando väljakutse Kunderi tänavale, kus põles kahekorruline puust elumaja. Põlengukoldeks olevas korteris oli temperatuur juba väga kõrge, hoone ülejäänud ruumid olid täidetud tiheda paksu suitsuga. Majas viibinud inimesed ei saanud kasutada evakuaatsiooniteed, lisaks oli tarbegaasi lekkimise tõttu tekkinud ka plahvatusoht.

Kohale jõudes tegid päästjad kohe kindlaks, et majas viibib palju elanikke, samuti oli teada, et ka põlevas korteris on inimene sees. Kuna see oli kõrge prioriteediga sündmus – puidust elumaja, õhtune aeg, mil inimesed olid oma kodudes, kust iseseisvalt evakueeruda polnud enam võimalik, moodustati kiiresti kolm suitsusukelduspaari, kellest kaks asusid inimesi välja tooma ja tuld kustutama esimesel korrusel, üks teisel. Seal avastati, et üks inimene tuleb evakueerida akna kaudu, milleks organiseeriti kiiresti vastavasse kohta tõmbredel. Selle löigu eest vastutas meeskonnavanem Aleksandr Rõbakov. Samal ajal leiti esimeselt korruselt üks hukkunu, tuvastati gaasilekke asukoht ja likvideeriti see.

Vanempäästja Igor Andrejev ja juhtivpäästja Andrei Orponen jõudsid ühes teise korruse korteris veel nelja

inimeseni, kes olid põlemisgaaside tõttu evakuaatsiooniteest ära lõiganud. Nendest kaks olid täiskasvanud ja kaks lapsed – 3- ja 5aastane. Meeskonnavanem Vadim Sampetovi eestvõttel püstitati tulevangidele evakuaatsioonitee rajamiseks ülerõhuventilaator, samuti aitas Vadim Andreil ning Igoril lapsi ja nende vanaid põlevast majast kiirabiautosse kanda.

Ent teisel korrusel ootasid samal ajal päästmist veel kaks eakat inimest, neist üks voodihaige, kes toimetatigi põlengukoldest välja kanderuumil, mida kuus päästetöötajat oma peade kohal kätel hoidsid – tingituna vana maja kitsastest koridoridest ja järskudest treppidest.

Kõik eelnimetatud tegevused, aga samuti head kolleegid aitasid Andreil ja Igoril eriti rasketes tingimustes päästa kuus inimest ning peatada tule levik.

VASSILI SOKOLOV VADIM POLJAKOV

IDA-VIRUMAA

2008. aasta 7. detsembri õhtul sai päästeteenistus väljakutse Vahtra tänavale Kohtla-Järvel Ida-Virumaal. Põles elumaja esimese korruse korter. Päästjate sündmuspaigale jõudes immitses korteri aknast suitsu, kui aga siseneti trepikotta, selgus, et ka see on juba suitsu täis.

Suitsusukeldumist alustanud päästjad avastasid, et kogu korteri sisustus ja ka põrand on juba tules. Põlengukoldest leidsid suitsusukelduspaari moodustanud vanempäästja Vassili ja päästja Vadim kaks abitud lamavat inimest. Päästjad töid teadvu- seta mehe ja naise korterist välja ning andsid nad üle kiirabimeedikutele. Peale nende päästeti suitsutsoonist veel üks vanem naisterahvas.

Päästeameti peadirektor Kalev Timberg (paremal) annab Jõhvi komando päästjale Vassili Sokolovile üle elupäästja medali.

DMITRI IVANOVSKI VALENTIN HOVINEN VLADIMIR KOŠELEV

IDA-VIRUMAA

2008. aasta 2. oktoobri õhtupoolikul teatati häirekeskusele tulekahjust Narvas Kangelaste tänaval. Süttinud oli elumaja kolmanda korruse korter. Päästjate saabumise ajaks tuli põleva korteri akendest paksu suitsu. Selgus, et selles kahetoalises korteris on kaks väikest last, 4- ja 5aastane.

Päästjad Valentini ja Vladimir ning vanempäästja Dmitri moodustasid kohe suitsusukelduslülid, et siseneda korterisse, kus põles kõõgi sisustus. Päästjad leidsid suitsu ja tule eest peitu pugunud pisipõnnid magamistoast, kust nad lapsed kiiresti sülle haarasid, õue värskete õhu kätte viisid ning kiirabimeedikute hoole alla andsid. Tänu päästjate oskuslikule, julgele ja operatiivsele tegutsemisele päästeti kahe väikese inimese elu.

Üle anti ka hõberistid ja medalid

PÄÄSTETEENISTUSE HÕBERIST

Antanas Paulikas	Leedu Vabariigi Siseministeeriumi Tuletõrje- ja Päästeamet
Ludis Paulinš	Läti Riiklik Tuletõrje- ja Päästeteenistus
Janne Teemu Koivukoski	Soome Siseministeerium
Viktor Svjatõšev	Jõgeva Linnavalitsus
Toomas Uudeberg	Tamsalu Vallavalitsus
Toomas Väinaste	Vinni Vallavalitsus
Kalle Toomet	Kehtna Vallavalitsus
Eero Plamus	Märjamaa Vallavalitsus
Riho Sõrmus	Maanteeamet
Aleksander Toots	Kaitsepolitsei
Tõnu Miilvee	Kaitsepolitsei
Arvo Kask	Kaitsepolitsei
Heldur Lomp	Keskriminaalpolitsei
Jaanis Otsla	Lääne-Eesti Päästkeskus
Peeter Gagadze	Lääne-Eesti Päästkeskus

PÄÄSTETEENISTUSE MEDAL

Mikk Pukk	Kaitseliidu Peastaap	Endel Aare	Lõuna-Eesti Päästkeskus
Tõnis Asson	Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuste Simulatsioonikeskus	Aare Tõlp	Lõuna-Eesti Päästkeskus
Rünno Leinberg	Kaiu abikomando	Alexander Zolotarev	Ida-Eesti Päästkeskus
Priit Reiles	Tallinna Tuletõrjeühing	Juri Grigorjev	Ida-Eesti Päästkeskus
Beata Perens	Päästeamet	Nail Saberov	Ida-Eesti Päästkeskus
Maili Mark	Päästeamet	Juri Postolenko	Ida-Eesti Päästkeskus
Stella Polikarpus	Sisekaitseakadeemia	Sergei Nikolajev	Ida-Eesti Päästkeskus
Ivar Julm	Põhja-Eesti Päästkeskus	Valeri Vassiljev	Ida-Eesti Päästkeskus
Marko Pöld	Põhja-Eesti Päästkeskus	Eugen Vildak	Ida-Eesti Päästkeskus
Uku-Jaanus Saar	Põhja-Eesti Päästkeskus	Andres Liiv	Lääne-Eesti Päästkeskus
Jüri Tamme	Põhja-Eesti Päästkeskus	Olev Paukson	Lääne-Eesti Päästkeskus
Pjotr Goidin	Põhja-Eesti Päästkeskus	Sirle Matt	Lääne-Eesti Päästkeskus
Aleksandr Babkin	Põhja-Eesti Päästkeskus	Ain Voogla	Lääne-Eesti Päästkeskus
Aleksandr Rõbakov	Põhja-Eesti Päästkeskus	Viive Raamat	Häirekeskus
Vadim Sampetov	Põhja-Eesti Päästkeskus	Urmas Kohu	Häirekeskus
		Lily Kass	Häirekeskus
		Natalia Gontšarova	Häirekeskus

**EIKO ORIEHOVS
MEELIS KOMBE
SAAREMAA**

Möödunud aasta 22. novembri õösel pisut enne kella kolme sai Kuressaare päästekomando väljakutse Kuressaare linna Pargi tänavale, kus põles kahekorruselise puidust elumaja teisel korrusel asuv korter.

Majaelanikud teadsid rääkida, et põlevas korteris võib viibida ka inimene. Kuna korter oli mattunud paksu suitsu, oli nähtavus väga halb. Ometi leidsid päästjad kannatanu, kes lamas teadvusetult toas voodi kõrval maas. Vanempäästja Meelis ja päästja Eiko töid inimese tulekoldest välja ning andsid ta kiirabimeedikute hoole alla.

**PEETER KIIREND
SAAREMAA**

Tänavu 30. jaanuaril oli Peeter, kes töötab Saaremaal Orissaare päästekomandos meeskonnavanemana, mandril käimas. Tal oli vaba päev. Kui ta õhtul mööda maanteed Virtsu poole sõitis, et praamiga kodusaa-rele naasta, märkas ta Hanila vallas Hanila-Silluksel äkki tee ääres üpriski suurt tuld, mida ta algul lõkkeks pidas. Tähelepanelikumal silmitsemisel sai ta aga oma suureks imestuseks aru, et see tuli liigub.

Peeter pidas kohe auto kinni ning kiirustas asja lähemalt uurima. Nüüd selgus, et tegemist on inimesega, kelle riided ja habe on leekides. Peeter kustutas käepäraste vahenditega kiiresti leegid. Ta sai ka ise kätele põle-

tushaavu, aga seda märkas ta alles siis, kui kohalekutsutud kiirabi ka talle esmaabi osutada soovis. 80aastane raskeid põletushaavu saanud tuleohver viidi kriitilises seisundis Pärnu haiglasse.

Õnnetuskoht asub suhteliselt lähedal Risti–Virtsu maanteele ja sealt sõitis sel ajal mööda teisigi autosid. Kahjuks ei märganud neist üheski leekides olevat inimest.

**AARE KRUSMA
LÄÄNEMAA**

Aare on juba seitse aastat Lääne-maal Pürksi päästekomandos päästjaametit pidanud. Möödunud aasta 7. novembril ta siiski töö ei olnud, sest tal oli vaba päev.

Mõnikümmend minutit pärast südaööd tundis ta oma kodus tuppa imbuvat plasti põlemise lõhna. Kui ta maja trepikotta asja uurima läks, selgus, et suits tuleb naabri korterist.

Õnneks polnud uks lukus ning Aarel õnnestus tugevast suitsust hoolimata siseneda. Ta laskus käpuli ning asus naabrit hüüdes teda otsima. Viimane oli vannituppa peitu pugunud. Naaber oli šokis ega allunud esmalt Aare nõudmisele koos temaga põlevast korterist välja roomata. Siiski suutis Aare lõpuks teda veenda, koos roomati korteri ukseni, väljuti ning suleti uks. Seejärel helistati kohe häirekeskusesse ja valves olnud Pürksi päästekomando päästjale. Ühiste jõududega kustutati korteripõleng ning kannatanu anti kiirabimeedikute hoole alla.

Siseminister Jüri Pihl annab oma kodu päästnud Tarmo Taalile üle Päästeameti peadirektori tänukirja.

Foto: Reimo Raja

Päästeala noortelaagris õpitu aitas poisil kodu päästa

12aastane Tarmo Taal päästis kiire ja oskusliku tegutsemisega möödunud sügisel oma kodumaja tulehävingust.

Reimo Raja
Peatoimetaja

nähes andis Tarmole korralduse tulekustutid valmis seada ja läks häirekeskusesse helistama.

“Sel ajal, kui mina helistasin, võttis tema juba tulekustuti ja kustutas,” kirjeldab isa Urmas juh-tunut. “Ta oli nii karme ja sai leegid ruttu maha.” Tarmo kiituseks lisab Urmas veel, et poiss summutas kolme kuueliitriise vahtkustutiga kõrged leegid osavalt, sest ei hakanud kustutama mitte ülevalt, vaid ikka tulekahju algpunktist. Oma panuse andsid mõne ämbri-täie veega ka Tarmo paar aastat vanem vend ja pereisa ise.

Möödunud suvel käis Tarmo Valgemetsas päästeala noorte-laagris, kus muu hulgas õppis nii tulekustuti kasutamist kui ka tulekahju korral käitumist. Poiss leiab, et ilma laagris õpituta oleks ta tule ohjeldamisel ilmselt hätta jäänud.

Selle aasta veebruaris tänasid Tarmot kangelasliku teo eest Päästeameti tänukirjaga siseminister Jüri Pihl ja Päästeameti peadirektor Kalev Timberg.

24. novembri pärastlõunal teatati häirekeskusesse, et Tallinna lähedal Järvekülas on kahekorruselise puidust eluhoone katuse all tuli. Umbes seitsme minutiga kohale jõudnud Assaku ja Kesklinna päästemeeskonnad tõdesid aga, et leegid olid juba summutatud. Päästjatel jäi üle vaid tulekolded lõplikult kustutada ja kontrollida.

Hiljem selgus, et suure osa kustutustööst tegi ära 12aastane perepoeg Tarmo.

Samal ajal kui isa õues lund rookis, tundis Tarmo suitsulõhna – ehitamisjärgus teisel korrusel oli süttinud plastist elektrikiilp, mis süütas seinu katva tuuletõkkematerjali, sealt omakorda jõudis tuli põõningule.

Olgugi et närv oli sees, paanikasse Tarmo ei sattunud. Poiss teadis, kuidas tegutseda. Ta hüüdis appi isa, kes viiemeetrise leeke

Päästeameti peadirektor Kalev Timberg (paremalt teine) tunnustas Päästeteenistuse Hõberistiga välispartnereid Antanas Paulikast Leedu päästeametist (vasakul), Ludis Paulinšit Läti päästeteenistusest (paremal) ja Janne Teemu Koivukoskit (vasakult teine) Soome siseministeriumist.

Päästekorraldajad Maie Väljaäär ja Leini Kaal viimasel tööpäeval Kuussaares Põhja tänava töösaalis 112-kõnesid vastu võtmas.

Foto: Häirekeskus

Kõige tähtsam on empaatiavõime

Alates 1983. aastast Kuussaares tulekahjuteateid vastu võtnud ja nüüd Häirekeskuses töötanud Liane Otsing ja viimased kümme aastat päästekorraldajana tegutsenud Viive Raamat leiavad, et selles ametis vastupidamiseks on eelkõige vaja empaatiavõimet.

Edvi Freiberg

Häirekeskuse kommunikatsioonijuht

“Inimesi on igasuguseid – mõni teeb oma häda väga suureks, teine ei oska probleemi kuidagi kirjeldada. Samal ajal tunnen kuulates, et tal on ikka tõsine põhjus helistada. Peab oskama ennast teise inimese olukorda panna ja olema paindlik. Tuleb ju suuta igasuguste hädasolijatega ja väga erinevates olukordades suhelda,” arwab Viive Raamat oma tööks vajalike oskuste kohta.

Liane Otsing lisab, et lisaks mainitule on kindlasti vaja kannatlikkust

ja küsimisoskust. Vahel ei oska inimene seletada, mis tal viga on. Siis tuleb mõelda, mida ja kuidas küsida või mil moel juba esitatud küsimusi ümber sõnastada. “Me võime panna kirja väga täpseid juhendeid inimeste küsitlemiseks, aga ikka võib tekkida vajadus küsimust kuidagi pöörata, et inimene sellest õigesti aru saaks. Niisugused oskused tulevad töö käigus,” leiab Otsing.

MEES AUTO ALL EI TAHA ABI

Viive Raamat meenutab üht ammust juhtumit oma päästekorraldajatöö algusaastatest, kus just kannatlikkus ja küsimisoskus viisid sihile ja inimene

päästeti. Helistas üks veidi napsine avariitõnu mees. Kuna tal olid lõhnad juures, siis ei tahtnud ta koju sõita mööda suurt maanteed, vaid valis metsateed, et mitte politseile vahele jääda. Kuid õnnetuseks tegi ta metsas avariitõnu. Auto paiskus katusele ning mees jäi sõidukisse kinni.

Sõidetakse ringi ega panda tähele, kus asutakse. Kui tekib probleem, siis öeldakse, et kuidas te aru ei saa, ma olen ju Saaremaal!

“Saime aru, et mees on kusagil kinni, tal on raske hingata ning seetõttu räägib ta väga halvasti,” kõneleb Raamat. Kui helistajalt hakati tema asukohta uurima, siis vastust ei tulnud: ta kartis, et avariikohale saadetakse politsei. Mees pelgas, et siis võetakse talt autojuhiluba ära ja leib on läinud. “Samas mõistsime, et inimene on tõsiselt hädas, sest ta oigas rääkimise vahepeal. Siis kõne katkes, mina proovisin talle helistada ja lõpuks helistas tema uuesti mulle,” seletab Raamat.

Mees ei tahtnud mingi hinna eest abi ja soovitas end unustada. Mehe elujanu oli suur, aga politseihiir

veelgi suurem. Selline vestlus kestis väikeste vaheaegadega umbes tunni. Lõpuks uuris Raamat, kas kannatanu saaks anda mõne sõbra telefoninumbri. Mees mainis, et tal on tuttav kiirabiautojuht, kuid ei öelnud, kes. Seejärel hakati rõhuma perele. "Rääkisime talle, et sul on kindlasti pere, kes sind koju ootab. Kuidas sa siis nüüd niiviisi ära sured!?" meenutab Raamat. Mees ütles, et naine on tööl, kuid lapsed peaksid kodus olema. "Ma rääkisin, et lapsed ju ootavad."

Lõpuks soostus mees ütlema, et tema naine on Kuressaare kaubamajas tööl. Kuna jutust tuli välja, et kannatanu on kusagil Karujärve ääres, siis mõeldi, et kui palju ikka on kaubamajas naisi, kes nii kaugelt tööl käivad. Uuritigi, kas mõni töötaja on sealtkandist pärit. Nii saadi niidiots kätte. Seejärel helistati kohalikule metsavahile ja saadeti too koos arstiga hädasolijat otsima. Muidugi võeti siis ka politsei ja kiirabi sappa. Mees leiti lõpuks ja viidi haiglasse, tema elu oli päästetud. "Lubadus, et me ei saada politseid, jäi seekord täitmata. Siiski – mina ei rikkunud kokkulepet, politsei võtsid kampa juba päästjad," selgitab Raamat. Selliseid juhuseid on aeg-ajalt ikka tulnud, kus helistatakse, et abi on hädasti vaja, aga mingil põhjusel keeldutakse väljakutset tegemast.

OLETE JU KÄINUD, TEATE KÜLL

Naised leiavad ühiselt, et teejuhiste andmine ei kulge saarel just alati ladusalt. Kui kiirabi on paar korda naabrinaise juures käinud, siis arvatakse, et seda küla ja kohta teatakse küll. Kusjuures kiirabibrigaadides ja päästemeeskondades on inimesi, kes tõesti teavad, kuid see protsent on siiski küllalt väike, paraku ei jää kõik kohad meelde. "Kui päralt jõutakse, siis tuleb ikka meelde, et siin on varem käidud," kirjeldavad nad.

Kaua aega päästekorraldajatena töötanud daamid räägivad, et paa-nikas inimestel lähevad aeg-ajalt näiteks parem ja vasak käsi sassi. Vahel isegi teatakse, kuidas helistaja juurde sõita, aga too ütleb jäärapäiselt, et tuleb keerata paremale, kuigi sellest kohast ei vii paremale ühtegi teed. Loomulikult ei anta valejuhiseid meelega, niiviisi saadakse asjadest tol hetkel aru.

Raamatu arvates on üks grupp inimesi sellised, kes natukenegi ei kannata. Ütlevad ikka, et las need kenad tüdrukud tulevad ja teevad süsti, eelmine kord käisid ja pärast oli nii hea olla. Aga samal ajal on teisi, kes kannatavad viimseni ja hoolimata tõsisest probleemidest ei taha abi kutsuda.

OLEME TALLINNAST JA KAEBAME

Maainimeste puhul määravad abi kutsumise hooajatoöd, see ongi vahest saare maainimeste eripära, leiavad Otsing ja Raamat. Kui on käimas sellised tööd nagu kartulipanek ja heinategu, võivad inimesed olla täiesti haiged, kuid arsti ei kutsuta. Mõeldakse, et ilmad on ilusad ja töö on vaja ära teha. Kui hooajatoö lõpuks valmis saab, on olukord sageli palju halvem. Siis helistatakse ja öeldakse, et ollakse juba ammu, ammu haige.

Kord helistati, et vares on puu otsas. Küsiti, kui kõrgel see vares siis asub, kas helistaja ise ei ulatu teda aitama. Öeldi, et ei ole üldsegi kõrgel, aga ta sipleb ja lehvitab tiibu.

Samas on noorsugu kärsitum nagu mandrilgi. Isegi pisikese sõrmehaava pärast helistatakse. Ja suvitajad on väga kärmed helistama iga väiksemagi asja korral. "Vanasti öeldi filmi järgi, et me oleme Tallinnast ja maksame, nüüd öeldakse, et me oleme Tallinnast ja kaebame," sõnab Otsing. Siiani pole päästekorraldajad helistajate käest küsinud, kuhu nad kaebavad. "Ühele ma korra ütlesin, et kui teil sellest kergemaks läheb, siis palun kaevake. Seepeale vastati telefonis: jah, ja ongi nii või? Rohkem kaebamisest juttu ei olnud," meenutab Otsing.

Suvel saartel ringi sõitvad inimesed teevad päästekorraldajatele muret sellega, et nad ei oska teed

juhatada. Sõidetakse ringi ega panda tähele, kus asutakse. Kui tekib probleem, siis öeldakse, et kuidas te aru ei saa, ma olen ju Saaremaal! "Aga ega Saaremaa ole niisugune, nagu üks vene sõjaväelane ütles: mingi saar, kus on mõni põõsas ja kivid," räägib Raamat. Siis tulebki hakata peale küsimustega: kus te olite, kus te käisite, kuhu te praegu minema pidite, et aru saada, mis suunas hädasolijad liiguvad.

HÄDAABIKUTSUNG – VARES PUU OTSAS

Inimesed on muutunud närvilisemaks ja haigemaks ning viimasel ajal on kasvanud paanikahäirete osa. Ühiskonnas toimunud muutusi on helistajate pealt näha. Inimesed lähevad väga kergesti endast välja. "Vahel ikka puistatakse südant ja öeldakse lõpuks, et näed kui hea, sain hinge pealt ära rääkida ja nüüd ei tahagi enam kiirabi."

Viimastel aastatel on aina suurenenud loomade ja lindudega seotud kõnede hulk. Kord helistati, et vares on puu otsas. Küsiti, kui kõrgel see vares siis asub, kas helistaja ise ei ulatu teda aitama. Öeldi, et ei ole üldsegi kõrgel, aga ta sipleb ja lehvitab tiibu. Päästekorraldaja soovitas helistajal endal appi minna. Aga inimene ei julgenud. Seejärel paluti, et helistaja naabrimehe appi kutsuks.

Otsing meenutab eelmise suve juhtumit, kus üks mees helistas ja ütles, et põõningul on orav. "Ma kiitsin, et see on ju tore, kui on võimalik oravaga pinda jagada," räägib naine. Selle peale vastati, et oraval on pojad, need jooksevad põõningul ringi ega lase magada. Otsing küsis, et mida peaks päästeteenistus oravapoejadega tegema, on nad ju pöö-

Lääne-Eesti saarte hädabikõned suunduvad mandrile

Alates 1. märtsist võetakse kõik Lääne-Eesti saartelt tehtud hädabikõned vastu mandril, kus selgitatakse abivajadus ning saadetakse välja päästemeeskond või kiirabibrigaad.

Käesoleva aasta algul võtsid operatiivteenistused Lääne-Eesti saartel kasutusele operatiivraadiosidevõrgu ESTER, mis suurendas Häirekeskuste tehnilist võimekust hädabikõnede menetlemisel.

See sidetehniline lahendus võimaldab Lääne-Eesti saartelt tulevaid hädabikõnesid vastu võtta ja hädabikõnesid menetleda nii Häirekeskuse Pärnu kui ka teiste keskuste töösaalides, mis omakorda oli eelduseks hädabikõnede vastuvõtmise lõpetamisele Kuressaare töösaalis alates 1. märtsist 2009.

ningul natuke aega ja jooksevad siis laiali. Kuid mees jäi endale kindlaks: tulge ja võtke oravapojad siit ära.

Rebastega seotud juhtumitest pole ka saarlastest päästekorraldajatel pääsu olnud. Rebased elavad ikka seal, kus elavad inimesed. Kui inimesed kolivad linna ja maal enam kanu ei kasvatata, siis tulevad ka rebased linna, kus saab prügikasti ümbert süüa või hulkuvaid kasse murda. Kui küsida helistajalt, kas rebane ründab teda, siis vastab ta eitavalt. "No las see loom siis jalu- tab, ega rebane ei jää ju pargipingi äärde ootama, millal päästjad kohale jõuavad ja ta viisakalt autosse paluvad," selgitab Otsing. Kord helistas aga inimene hilja õhtul, et üks põder jookseb rannas ringi. "Mina siis arvasin, et küllap ta jookseb ise minema," meenutab Otsing. "Selle peale käratas helistaja, et kas te ei saanud aru – sarvedega põder jookseb ringi!" Võimalik, et helistajale tundus, justkui oleks päästekorraldaja looma mõne naaberriigi kodanikuga segamini ajanud.

Saarlastest päästekorraldajate arvates ongi inimeste suhtumine hädabikõnemesse 112 selline – arvatakse, et helistada võib igasuguste probleemidega, ning nõutakse abi.

Häirekeskuse Kuressaare töösaali töötajad viimasel tööpäeval.

Pildil vasakult: Erle Paju, Viive Raamat, Maie Väljaäär, Kadri Kabur, Renate Tamm, Eliko Kallas, Liane Otsing, Leini Kaal, Kersti Kana.

Foto: Edvi Freiberg

OPERATIIVSÜNDMUS

Hea õnn, juhus ja ime elu ei kindlusta

Aasta alguses toimus Tartumaal Võnnu alevikus korteripõleng, kust imekombel pääsesid kaks noormeest ja neli last. Kas oleks saanud õnnetust ära hoida? Mida teha, et ohte minimeerida?

Marek Kiik

Lõuna-Eesti Päästkeskuse pressiesindaja

9. jaanuari varahommikul märkas Tartumaal Võnnu alevikus ühe kortermaja ülemise korruse elanik Maanus Ringo altpoolt suitsu tõusmas. Kohe teavitas ta tulekahjust päästeteenistust. Ühtlasi tõttas ta põleva esimese korruse korteri ukse taha. Koputamise peale keegi ei avanud. Äkki sisenesid välisuksest kaks selles korteris elavat venda, Andreas ja Taivo, kes tules pääsemiseks majataguse rõdu kaudu välja olid roninud. Korteri ust avades selgus, et esik on leekides ning sealtkaudu siseneda ei saa.

Otsusekindel Maanus kamandas Andrease uuesti rõdu kaudu tuppa, sest selgus, et ruumidesse oli jäänud veel inimesi. Suitsu täis tagumistest tubadest, kuhu õnneks leegid veel ei ulatunud, toodi välja neli väikest last. Tahmaste nägudega ja suitsu sissehingamisest loiid lapsed viidi sama püstiku ülemisse korterisse. See valik oli üsna halb, sest mõne aja pärast sulgesid koridori täitnud põlemisgaasid väljapääsu. Kohale jõudnud Võnnu komando päästjad tegutsesid aga kiirelt. Kaitsevarustuses mehed sisenesid korterisse ning kustutasid köögist esikusse levinud põlengu lühikese ajaga. Ruumid otsiti võimalike kannatanute leidmiseks hoolikalt läbi ning koridor tuulutati.

Menetlusinspektor selgitas, et põleng sai alguse mikrolaineahju rikkest.

MIS PÄÄSTIS ELUD?

Suitsuandur, mis magavaid elanikke tuleõnnetusest hoiatanud oleks, korteris kahjuks puudus. Kindlasti sai laste pääsemisel määravaks tulekahju kiire avastamine ja elanike otsusekindel tegutsemine. Sündmuste soodsas arengu otsustas peamiselt õnnelik kokkusattumus. Elusid päästev juhus seisnes selles, et tulekahju ja hommikune virgumisaeg kattusid.

Pool tundi enne tulekahjuteadet oli laste ema tööle läinud, temaga kaasas veel üks pisipõnn. Pereema

Foto: Lõuna-Eesti Päästkeskus

Pealtnäha ohutust mikrolaineahjust sai alguse tulekahju, millest pääses õnneliku juhuse tõttu neli last ja kaks noormeest.

vennad, kes õega eluaset jagasid, tundsid ärgates suitsulõhna. Tulekahjuhirmus ronisid nad rõdu kaudu välja. Samal ajal märkas aknast tõusvat paksu suitsu tööleminekuks valmistuv ülakorruse naaber, kes kohe päästjaid teavitas ning alla tõttas. Kohtudes segaduses vendadega, mõistis naaber olukorra tõsidust ning korraldas külma pead kaotamata laste päästmise parimal võimalikul moel. Ta andis juhised, mida järgides korterit tunde viimene laps ruumidest rõdule tõi ja sealt talle ulatas.

Ohutus ja turvalisus pole valdkonnad, mille arvel võiks investeringuid kas või päevagi võrra edasi lükata.

Veidi hiljem tegeles lastega kiirabi, aga midagi tõsisemat õnnetust nende tervisele kaasa ei toonud. Maanus Ringot ja Andreas Aruoja autasustas päästemeet veebruaris Elupäästja III klassi medalitega.

Kahjuks ei möödunud vahejuhtum ilma ohvriteta – tulekahjus

hukkus pererahva armas koduloom hamster.

KIIREM REAGEERIMINE POTENTSIAALSETELE ÕNNETUSTELE

Päästkeskus reageeris juhtunule kohe. Tartumaa päästeosakonna juhataja Elmar Murs võttis ühendust vallavalitsuse sotsiaaltöötajaga, et aru pärida: miks pole vallavalitsus suure pere turvalisuse tagamiseks seni tuge pakkunud? Vallaametniku selgituse järgi kolis pere neisse ruumidesse novembris ja olukorrast oldi teadlikud. Vald soetas möödunud aasta lõpus suitsuandureidki, et neid käesoleva aasta alul paigaldama hakata. Miskipärast andurite paigaldamine viibis. Kas korterielanike või valla ettevõtmatusest, seda on tagantjärele raske hinnata. Praeguseks on andurid korteri laes paigas ja pere võib edaspidi rahulikult uinuda.

Juhtunu kokkuvõtteks võib öelda, et operatiivset reageerimist ei vaja mitte ainult juhtunud õnnetused, vaid ka potentsiaalsed õnnetused. Polnud palju puudu, et edasi lükkinud suitsuandurite paigaldamine oleks läinud maksma mitme noore inimese elu või

tervise. Koostöös omavalitsustega tuleb võimalikult kiiresti välja selgitada kõige ohustatumad pered ja asumiid ning leida võimalused, et tagada minimaalsete tuleohutusmeetmete rakendamine. Selleks oleks ennekõike suitsuandurite paigaldamine, teave tuleohutusest, mõnedel puhkudel toimetulekuraskustes perede kütteseadmete korrashoiu ja hooldamise toetamine.

Päästeteenistuse initsiatiiv on sündmustepõhine kohene reageerimine. See on üheselt mõistetav signaal omavalitsustele: me hoolime inimestest ning hoiame silma peal, et astutaks vajalikud sammud ohutuse tagamiseks, ja samas toetame parimate lahenduste leidmist. Päästeteenistuse kiirreageerimine ei toimu mitte üksnes tuleõnnetuste tagajärgede kõrvaldamise, vaid ka ennetusmeetmete käivitamise mõistes.

Eesmärgiks on valitsemise ja juhtimise tasandile kasvav arusaam: õnnetused ei ole midagi, mis juhtuvad mujal või teistega. Ohutus ja turvalisus pole valdkonnad, mille arvel võiks investeringuid kas või päevagi võrra edasi lükata – iga elu või tervis on kokkuhoidu kallim ja nende kaotus pöördumatu.

ENNETUSTÖÖ

Koolid, lasteaiaid ja päästeala

Foto: Erki Remmelkoor

Eelmise aasta oktoobrist detsembrini toimusid Lõuna-Eesti kuues maakonnas koolitused "Koolid, lasteaiaid ja päästeala".

Eha Anslan

Lõuna-Eesti Päästkeskuse ennetustöö büroo peaspetsialist

Koolitused viidi läbi päästkeskuse eestvedamisel ja koostöös maavalituste haridus- ja kultuuriosakondadega. Ürituse algidee tuli Tartumaa lasteaedade juhtidelt, kes soovisid saada infot tuleohutusnõuete ja evakuatsiooniõppuste läbiviimise kohustuse kohta. Huvi oli osaliselt tingitud inspektorite kasvanud tähelepanust nimetatud kohustuste täitmise vastu. Koolituse teemade kokkupanemisel leidsime, et ühtlasi oleks otstarbekas käsitleda tulekahjude ennetamist.

KOOLITUSE TEEMAD:

- Lõuna-Eesti Päästkeskuse tegevusvaldkonnad ning päästeala väärtused
- Päästealane ennetustöö koolides ja lasteaedades. Uued projektid "Nublu aitab" ja "Tea teulest"
- Projekti "Kaitse end ja aita teist" tutvustamine
- Haridusasutuste probleemid ja lahendused tuleohutuse tagamisel
- Evakuatsiooniõppuste läbiviimine ja vastutus
- Lastaia ja/või kooli parim praktika – "Ühe kooli ja lasteaia lugu"
- Õppefilmide näitamine ja arutelu Õppepäevale ootasime koolide direktoreid, lasteaedade juhatajaid ja tuleohutuse eest vastutavaid töötajaid.

ÕPETAJAD ÕPPIMAS

Koolituse alustuseks tutvustas Lõuna-Eesti Päästkeskuse ennetustöö büroo juhataja Erki Remmelkoor oma ettekandes päästeala tervikuna. Ta rääkis ennetustöö strateegia neljast põhisuunast, käsitledes neid lasteasutuste ning riiklike õppekavade kontekstis.

Võru kooli- ja lasteaiajuhid tunnevad huvi infomaterjalide vastu.

Haridusasutuse peaülesanne on anda lastele igapäevaseks toimetulekuks tarvilikke teadmisi ning nende olulise osa peab moodustama ka ohutusteave. Ohutu ja turvalise keskkonna väärtustamine algab kodu ja kooli eeskujust ning sõltub omakorda paljus täiskasvanute hoiakutest, teadmistest ja oskustest. Veel tutvustas Erki Remmelkoor haridusasutuste juhtidele peagi kasutusele tulevat evakuatsiooniõppuse juhendmaterjali.

Järgnes loominguline osa, kus lasteasutuste juhid arutlesid järgmiste küsimuste üle:

- Kas minu juhitud haridusasutus on turvalise keskkonna näide lapsele?
- Kas teadvustan, et lasteasutuse keskkonna eeskujuga viib positiivsetele muutustele ka kodus?
- Mis on turvalisus ja mis on turvatunne, kas oskan seda hinnata?
- Kas näen turvalisust tagavate meetmete kasutuselevõtmises kasutegurit või teen seda ainult nõudmiste tõttu?
- Kas õppekavades kinnitatud ohutusteemad on läbitud ning mil määral on paranenud laste ohuteadlikkus?

OHUTUSTEADLIKKUS ON PARANENUD

Kas lastele on selgitatud, mis on evakuatsioon ja miks seda on vaja harjutada?

Pärast sissejuhatavat osa ergu-

tas piirkondlik ennetaja kooli- ja lasteaiajuhte ohutusteemadest rohkem käsitleda ning selleks aktiivselt päästespetsialistidega koostöö võimalusi otsima. Lähemalt tutvustati projektide põhisõnumeid, demonstreeriti "Nublu kohvri" sisu ning jagati õppematerjale.

Evakuatsiooni põhitõdedest ja tuleohutusest rääkis päästkeskusejärelevalveteenistuse juht Viljar Schmidt. Ta selgitas kohustusi, mille täitmise eest on vastutavad haridus- ja lasteasutuste juhid või asutuste omanikud. Teemad tekitasid mitmeid diskussioone, eriarvamusi ja küsimusi. Mida täpselt kätkevad endas tuleohutusnõuded haridus- ja lasteasutustes? Paljud nõuded on raskesti arusaadavad, kust saada lisaselgitusi? Kuidas tulla toime piiratud ressurssidega, kui tuleohutustagavad paigaldised on kallid?

Ettekande lõpetuseks tegi Viljar Schmidt positiivse kokkuvõtte. Ta nentis, et koolide ja lasteaedade juhid on hakanud ohutusnõuetest, nende täitmise vajalikkusest ning enda vastutusest üha paremini aru saama. Kõlama jäi meeldiv tõdemus, et üldine ohutusteadlikkus on paranenud.

Ennetustöö büroo peaspetsialist Eha Anslan tutvustas Jõgevamaalt alguse saanud projekti "Kaitse end ja aita teist", mille eesmärk on turvalise eluviisi ja hoiakute kujundamine. Teoreetilise õppetöö ning hili- sema kahepäevase võistluslaagri jooksul õpetatakse lapsi ohte märkama, õnnetusi ennetama, aga ka

õnnetuste tagajärgedega hakkama saama. Väga paljud koolid olid projektist huvitatud. See on ka mõistetav, sest teemad on välja töötatud kodanikukaitsse õpetuse õppekava alusel ning projektis osalevad spetsialistid, kes aitavad õpetajal õppeainega seotud teemasid lasteni viia.

Koolitus jätkus õppefilmi "Miks see just meiega juhtuma pidi?" vaatamise ja aruteluga. Osalenud koolide esindajad said filmi endaga kaasa, lasteaedadele kingiti CD "Jussi multikad".

KASULIK PÄEV

Kõige lõpuks korraldasime päästealaste teadmiste kontrolli, mille auhindadeks olid suitsuandur ja projekti "Kodu tuleohutus" logoga kott. Haridustöötajad olid koolitusega väga rahul ning jäid ootama järgmist õppepäeva. Tulevikus planeerime täpsemalt rääkida kompleksõppuste korraldamisest, kus tegutseksid ka operatiivteenistused – päästjad, politsei ja kiirabi.

Koolidele ja lasteaedadele oli tuleohutus- ning päästealase koolituse korraldamine esmakordne ning info päästeteenistuses viimastel aastatel toimunud muudatuste kohta pakkus lasteasutuste juhtidele suurt huvi. Sama tähtis oli tutvumine uute ja juba käimasolevate päästeala ennetustöö projektidega. Koolituspäev oli suurepärase võimalus laiemas seltskonnas läbi arutada koostöövõimalused ning vahetada kogemusi.

Fotol on 2008. aasta priitahtlike pritsimeeste foorumi rongkäik. Esimesel autol istub Päästeameti peadirektor Kalev Timberg.

Foto: Toomas Viks

90. aastapäeva künnisel

Eesti organiseeritud tuletõrje ja päästeteenistuse juubeliaasta sündmused

See, et tänavune aasta Eestimaa pritsimeestele eriline on, ei üllata ilmselt enam kedagi. Usun, et esimene maik juubeliaasta üritustest on paljudel nii kutselistel päästjatel kui ka priitahtlikel pritsimeestel juba keelelegi saadud. Siinkohal väike ülevaade aastapäevasündmustest.

Anne Martin

Päästeameti nõunik

14 000 MARSSIVAT PRITSIMEESTI?

Mäletatavasti toimus 1919. aasta 6. ja 7. septembril Tallinnas Estonia teatrimajas esimene Eesti tuletõrjekongress, kuhu saabus 48 tuletõrjeorganisatsiooni 78 hääleõiguslikku esindajat. Esimesel päeval loeti ette

põhikirja ja otsustati sellele tuginedes asutada Eesti Üleriiklik Tuletõrje Liit. Asutamiskoosolek peeti järgmisel päeval, 7. septembril Estonia punases saalis.

Et neid kaht tähelepanu- ja mälestusväärset päeva tänavu ehk 90 aastat hiljem piisava väärikusega tähistada, toimub Tallinnas kaks suurt üritust. 7. septembril läheme tagasi

oma juurte juurde ning koguneme pidulikuks aktuseks rahvusoperis Estonia, kus peetakse pidukõnesid, tunnustatakse traditsiooniliselt tublimatest tublimaid päästeteenistuse aumärkidega ning ollakse külaliseks peadirektori juubelivastuvõtul.

Seoses 6. septembril toimuvaga võtab allakirjutanu endale riski rääkida millestki, mille toimumi-

sest veel tegelikult täie kindlusega rääkida ei saaks, aga 1937. aastal tähistas Eesti Tuletõrje Korpus organiseeritud tuletõrje aastapäeva korpuse päevaga, mille tipp hetk oli 14 000 tolaeagse pritsimehe marss Vabaduse väljakul koos oma erinevate organisatsioonide 600 lipuga. Taasiseseisvunud Eesti Vabariigis pole läbi viidud mitte ühtegi sellise

Juubeliaasta sündmuste puhuks eraldi logo

Anne Martin

Päästeameti nõunik

Siinkohal on sobiv tutvustada "laiale ringile" lähemalt meie juubeliaasta sündmuste logo. See koosneb kolmest elemendist: kaheksanurksest tähest, ristatud tuletõrjekirvestel asetsevast tuletõrjekivrist ja arvust 90.

Kutselist päästeteenistust sümboliseeriv kaheksanurkne täht on tuletatud Malta ristist. Peavad

ju päästeteenistuses töötavatel inimestel ühiskonna ootuste järgi olema kõik õilsateks ja headeks peetavad isiksuseomadused. Tihti on päästjatega seotud nõuded ja ootused võrreldavad lausa keskajal rüütlitele esitatud nõudmistega. Suure tõenäosusega ongi just seepärast Malta rüütlite tunnusest Malta ristist aja jooksul päästeala sümbolina kasutatav kaheksanurkne täht kujunenud. Risti kaheksa tippu süm-

boliseerivad rüütli kaheksat omadust: lojaalsust, jumalakartlikkust, tagasihoidlikkust, suuremeelsust, julgust, surmapõlgust, abivalmidust vaeste suhtes ja austust kiriku vastu. Eestis on päästeteenistuse tähe kaheksa nurga tähendus aga seotud päästetöötajate eetika-koodeksi alajaotistega: abivalmidus ja julgus; avatus; ausus; lojaalsus, arenguvõimelisus ja missioonitundlikkus; korrektsus; usaldusväarsus; õiglus ja erapooletus; eeskuju.

mastaabiga tuletõrjajate-päästjate ühist avalikku üritust (loomulikult ei taha ma kuidagi alahinnata viimasel kuuel aastal priitahtlike foorumitel toimunud paraade). Seetõttu tuligi juubeliürituste organiseerimise töögrupp mõttele korraldada 6. septembril kutselise päästeteenistuse ja priitahtlike pritsimeeste ühine marss, mida kaunistaks nii vanakui ka nüüdisaegne päästetehnika. See algaks Päästeameti juurest ja kulgeks läbi linna (loodetavasti selleks ajaks taasavatud) Vabaduse väljakule. Paraadile peaks järgnema päästealaga seotud demonstratsioonid, võimalus teha tutvust päästetehnikaga, aga ka päevakangelaste pakutav kontserdiprogramm ja piknik linnarahvale Harju mäe kõlakojajuures.

JUUBEL KA TULETÕRJESPORDIL

Lisaks juubeliaasta kulminatsioonile toimuvad suvel veel mitmed üritused, mille sihtgrupp on üsna lai. Nii on 19.–20. juunil tavapärase priitahtlike pritsimeeste foorum, seekord Raplamaal Eidaperes, samuti noortelaager Valgemetsas juulikuul kolmandal nädalal.

Kuna ka Eesti tuletõrjesport tähistab sel aastal juubelit, 80. aasta oma, siis paneb Eesti Tuletõrjespordi Liit sel aastal enam rõhku just selle spordiala laiemale propageerimisele ning muudab ka võistluskalendris olevad traditsioonilised võistlused pisut tavapäratumaks ja publikule atraktiivsemaks.

NÄITUSED

Koostöös siseturvalisuse muuseumiga valmistatakse ette ka rida näitusi. Aprillis avatakse ennetustöö osakonna egiidi all Eesti Vabaõhumuuseumis näitus "Ennetustöö eile ja täna", Eesti Tuletõrjespordi Liit valmistab eksponeerimiseks ette fotoülevaadet tuletõrjespordi aja-

loost Eestis. Juba praegu on avatud Raplamaa päästeosakonna ruumides ülevaatenäitus Eestis aastatel 1947–1992 kasutusel olnud tuletõrjetehnikast, mille koostaja-kuraator on harrastus-tuletõrjeajaloolane Heikki Perli. Samuti on alates märtsikuust Eidaperes Sillaotsa talumuuseumis väljapanek "Tulihända taltsutamas" tulekustutusabivahenditest läbi ajaloo. Mõlemad näitused jäävad avatuks kuni käesoleva aasta lõpuni.

7. septembril saab aga Estonias näha meie muuseumi koostatavat ülevaatenäitust Eesti organiseeritud tuletõrje arenguloost 90 aasta jooksul ning suurt osa muuseumi varade hulka kuuluvatest vanadest tuletõrjeorganisatsioonide lippudest.

Olen veendunud, et meie pika ajaloo organisatsiooni väärtus seisneb – lisaks muidugi ühiskonnale osutatavale olulisele teenusele – suuresti ka meie organisatsioonikultuuris ja alalhoidud traditsioonides. Õeldakse, et traditsioonid on elamise viis. Mõeldes tänutundega tagasi kõigile neile, kelle sissetalutud rajal me päästealal astume, tahaksin lõpetada oma põgusa juubeliaastaga seotud ülevaate Eesti kultuuriloolase Fanny de Sieversi sõnadega: "Isa ja ema taga on isaisa ja emaema, nende vanemad ja vanavanemad. Nendega koos kogu rahva pärimus, eluviis, traditsioon, kultuur. Kui me kõike seda austame, siis elab meie tsivilisatsioon edasi, siis õpivad ka meie lapsed seda kõrgelt hindama ja omakorda tulevastele põlvetele edasi andma. Traditsioon aitab vähemalt vaimse arengu algstaadiumis mingit kindlat tugipunkti leida, millele toetudes saab iseenda ja sellega kogu rahva spirituaalset taset tõsta, rahva traditsioonile isiklikku panust lisada. Selles seoses on loogiline, et rahva kollektiivne mälu püsib ja areneb positiivselt."

Ja loomulikult ka ühiseid pidupäevi tähistavad!

Logo on mõeldud kasutamiseks lisakujunduselemendina kõigi sel aastal nii kutselises teenistuses kui ka priitahtlike pritsimeeste organisatsioonides toimuvate ürituste puhul – kutsetel, materjalidel, meenetel jne. Logo on võimalik kasutada nii kontuurversioonis kui ka värvilisena, kus värvideks on must, valge ja kuldne. Seda on võimalik Päästeametist elektrooniliselt saada juba erinevatesse kujundusprogrammidesse konverteerituna.

Austame lahkunud tuletõrjujaid ja päästetöötajaid

2008. aasta jõulupühade aegu pandi alus uuele traditsioonile päästeteenistuses. Õigemini on see uus küll vahepeal teenimatult unustusehõlma vajunud vana. Teisisõnu otsustati hakata nüüdsest igal aastal jõulude ajal austama meie seast lahkunud tuletõrjujaid ja päästetöötajaid nende viimsetes puhkepaikades küünalde süütamisega.

Tallinnas on kahele kalmistule – Hiiu-Rahu ja Rahumäe – püstitatud mälestusmärgid hukkunud või lahkunud tuletõrjajatele-päästetöötajatele. Samuti on teada, et analoogsed mälestusmärgid asuvad Tartus Raadi kalmistul, Kundas ja Haljala kiriku kalmistul. Kõigis neis paikades süütasid detsembri lõpus küünlad ka päästjad.

Tallinna kalmistutel korraldati mälestustseremooniad, kus kõnelesid Päästeameti peadirektori asetäitja Ain Karafin ja Põhja-Eesti Päästeteskuse direktor Raik Saart. Tallinna päästekomandode pritsimehed seisid tõrvikutega auvalves, mälestussammaste jalamile asetati pärjad ning hingepalve luges kaitseväge kaplan Gustav Kutsar. Ühtlasi õnnistas ta ka kõiki päästeteenistuse juubeliaastaga seotud üritusi ning hoolimata väga karmist ja tuulisest talveilmast rohkearvulist mälestustseremooniale kogunenud päästetöötajate seltskonda. Tuletõrjajate hümn kõlas seekord küll piirivalve kutselise puhkpilliorkestri esituses, sest meie priitahtlike pritsimeeste pasunakoori kasutuses olevate pillidega nii kärelda külma väljas lihtsalt mängida ei saa.

23. detsembril Hiiu-Rahu ja Rahumäe kalmistul läbi viidud mälestustseremooniad avasid ühtlasi Eesti organiseeritud tuletõrje 90. aastapäeva ürituste sarja.

Foto: Reimo Raja

Rahumäe kalmistu mälestusmärgile asetasid päästjate mälestuseks pärja Kuno Tammearu (vasakul) ja Alo Tammsalu.

Logo teine element, tuletõrjekii-ver, mis asetseb kahel ristatud kirvel, on pikaajaline priitahtlike pritsimeeste sümbol. Tuletõrjekii-ver sümboliseerib turvalisust, võitlusvõimet ja valmidust, aga ka jõudu ja arukust.

Need kaks võimsat sümbolit peaksid ühendatuna moodustama sünergia, mille toel päästeala kahe tegutsemisideoloogia esindajad – kutselised ja priitahtlikud – koos ühiste eesmärkide nimel Eestimaal oma igapäevast päästetööd teevad.

AJALUGU

Eesti tuletõrje arengulugu

Mati Raidma annab artikliteseriaga ülevaate tuletõrje arenemise loost Eestis.

Mati Raidma

Endine Päästeteami peadirektor

Kuidas mõista tuletõrje väga pikka ja organisatsiooniliste vormide poolest rikast ajalugu? Mitte just kõige lihtsam, aga kindlasti parim viis on välja otsida kõik, mis kusagile kirja pandud, ning proovida see jälle kord läbi kirjutada. Mõni aeg tagasi, kui sai üle aasta päästealast eemal oldud, ei andnud süda enam rahu ning võtsin selle töö käsile.

Selles loos keskendun tuletõrje arenguloole ja vaatlen erinevaid organisatsioonivorme läbi aegade. Olen kasutanud erinevate linnade näiteid, vältimaks pealinnakesket ajalookäsitlust. Eraldi pole välja toodud tuletõrjetegeelaste ega teiste tuletõrje arenguloos tähtsate inimeste nimesid, kelle suurt panust Eesti tuletõrje arengusse ma sellega kindlasti ei soovi alahinnata.

Samas loodan, et avastate nii mõndagi huvitavat päästeteenistuse nn eelajaloost. Tuleb tunnistada, et materjali läbi töötades kogesin nii väiksemaid kui ka suuremaid üllatusi. Eelkõige seda, kui ebaühtlaselt meie ajalugu on kirja pandud. Paraku ka seda, et kirjutajate kuulumine ühte või teise leeri on meie kõigi arusaamu tuletõrje ajaloost ka vastavalt käänanud.

Kogu teema püüdsin paigutada ajaliinile, mis venis keskajast kuldseesse sotsialismi. Pärast taasiseseisvumist 1990ndate alguses toimunud arengud ja Päästeteami tekkelugu on juba aastaid tagasi üles kirjutatud ja selle leiab Päästeteami koduleheküljelt asutuse ajaloo lingilt.

Naturaalkohustusel põhinev tuletõrje 13.–19. sajandi Eestis

Eesti tuletõrje arengulugu **1. OSA**

Algus.

Keskajalõpul hakati linnades tulestihia vastu võitlemiseks rakendama mõningaid tuleohutusabinõusid. Kõigepealt olid tuleohutuse sätted sisse kirjutatud üldistesse seadustesse, mis eri aegadel erinevatele Eesti linnadele laienesid.

Esimesi märke tuletõrjealasest sätetest võib leida 13. sajandi esimesel poolel Tallinnas kehtinud Riia õigusest. Poola ajal kehtis ilmselt osas Eestist 1535. aasta 2. oktoobril Poola kuninga Sigismund Vana korraldusega jõustunud lus Municipale Magdeburgense ehk Magdeburgi õigus koos temas leiduvate sätetega tuleohutuse, süütamise ning süütajate kohta.

16. sajandist leiame juba Eesti linnavalitsuste õigusakte. Linnajuhid andsid välja sundmäärusi (Brandordnung), vanimad säilinud

1555. aastast Tallinnas, 1635. aastast Tartus ja 1707. aastast Pärnus. Neis nähti ette abinõud tulekahjude ärahoidmiseks ning kehtestati teatud kord tulekahjude kustutamiseks. See kuulus linnaelanike sundkohustuste hulka. Kõrvalehoidjaid karistati karmilt.

TALLINN

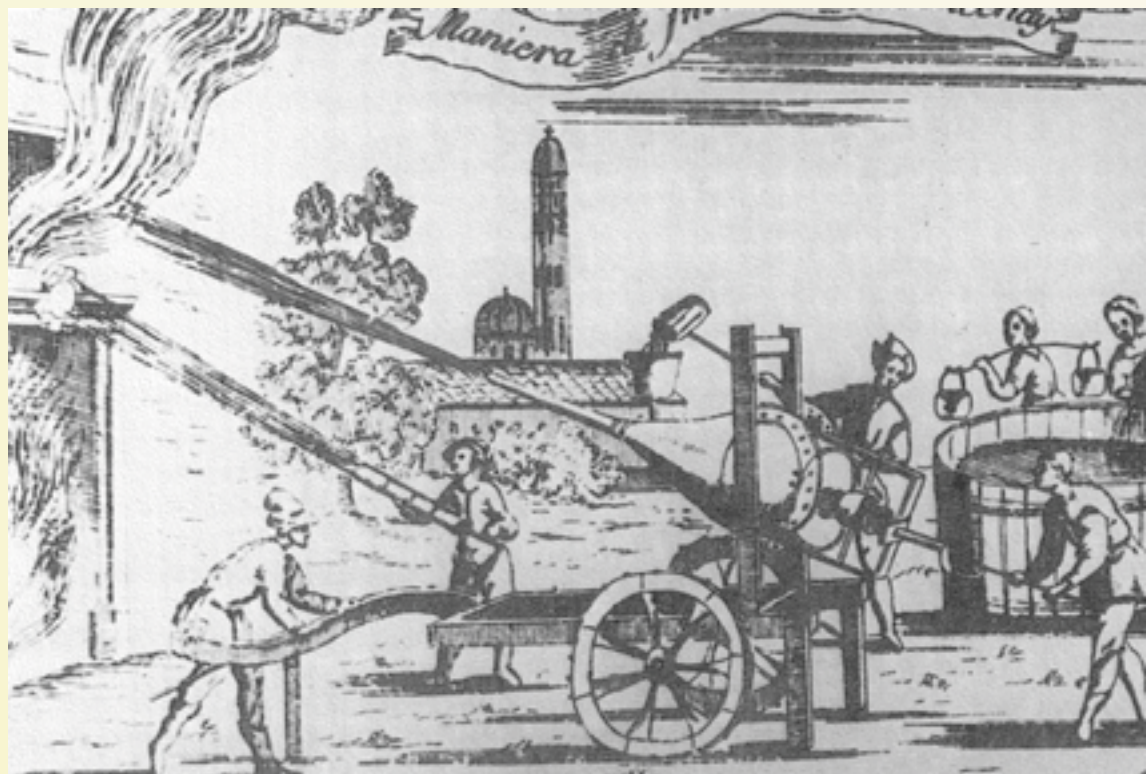
Eesti arhiivides säilinud vanima tuletõrjemääruse on välja andnud 1555. aastal Tallinna raad. Nendest vanadest ürikutest on võimalik saada ettekujutus tolleaegsest tulekustutussüsteemist. Lähtuvalt hilisemast, 1698. aasta 11. juuli määrusest oli näiteks Tallinna linn jagatud neljaks kvartaliks ehk jaoskonnaks: Rannavärava, Turu, Viruvärava ja Harjuvärava. Peale nende oli veel Toompea, kus kehtis erikorraldus. Igasse jaoskonda määras raad ülema (Quartier Herr), kelle üles-

anne oli kontrollida määruse täitmist ja korraldada kustutustöid. Iga jaoskonnaülema valis linnakodanike hulgast neli brandmeistrit, kes tulekahju puhul pidid inimesed kustutustöödele organiseerima ning neid juhtima.

Jaoskondadel olid omad kustutusvahendid, mis asusid tähtsamates kohtades: raekojas, kirikute juures jm. Kustutusvahendid pidid olema ka igal majaomanikul, kes oli kohustatud saatma oma sulased ja tüdrukud nendega tulekahjule. Suure tulekahju korral pidid kustutustöödest osa võtma kõik töövilimised kodanikud.

Viimane linna tulekaitse- ja tuletõrjemäärus, mis kehtis kuni vabahtlike organisatsioonide tekkimiseni, kehtestati 1825. aastal.

Eriti selgesti väljendusid naturaalkohustusel rajaneva tuletõrjekorralduse puudused suurtel tulekahjudel.

Polnud ühtset ja oskuslikku kustutustööde juhtimist ega väljaõppinud kustutusmeeskondi. Sundkorras tulekahjule saabunud inimmass tegutses oskamatult ja enamasti oma äranägemise järgi.

PÄRNU

Esimene teadaolev Pärnu linna tuletõrjekorralduse alus oli rootsiaegne tuletõrjemäärustik 1707. aasta 21. novembrist. Pärnu linnaarhiivis leidub selle määrustiku eestikeelne tekst käsikirjas. Selles on peale erinevate tulekahjusid ennetavate nõuete sätestatud ka tulekustutuse korraldus. Näiteks pidid linnas igaühel redel, kolm-neli nahast veeämbrit, kirved, pritsid ning kuival ajal tunnid veega õues ja pööningul valmis olema. Nõude rikkumine tõi kaasa kaks taalrit trahvi.

Käsikirjas on öeldud ka nii: "Kui tuli lahti pääseb (Jumal võiks aga seda keelata), siis peab igaüks, kes seda esmalt juhtub nägema, kõvasti lärm tegema ja appi hüüdma, et see neile brandmeistritele teada saaks. Need peavad kohe valmis olema, kui kahjutule kella lüüakse, kustutusriistu kaasa võttes, kahjutulekohta tulema."

See määrustik kehtis kuni 1765. aastani, mil kehtestati täiuslikum tuletõrje- ja tulekaitsemäärustik, mis jäi kehtima ligi sajaks aastaks.

Pärnu linn oli jagatud neljaks jaoskonnaks. Kodanike hulgast valiti neli rotmeistrit: kaks Suurgildist ja kaks Marie-Magdaleena gildist. Rotmeistrid koos kahe magistraadi (linnavalitsuse) poolt nimetatud tuleherra (Brandherr), ühe müürsepa, tisleri ja brandmeistriga olid

kohustatud kontrollima tuleohutusnõuete täitmist ja tulekustutusvarustuse olemasolu.

Tulekahju korral oli kõigepealt iga kodaniku kohus appihüüdmise ja kloppimisega naabritele ja lähemale vahile õnnetusest teada anda. Tulehärnad korraldasid tuletõrje alarmeerimise. Tuletõrjepritsi pidid kohale tooma raeteener ja linnakubjas. Brandmeister pidi jälgima, et prits viga ei saaks.

Nüüd astusid tegevusse rotmeistrid. Iga rotmeistri juurde oli määratud nimekirja järgi 24 meest – kandjaid ja kalamehi, kes tulekahju korral pidid kohe kogunema koos oma rotmeistriga tulekahjukohale. Igal rotmeistril oli linna tuletõrjevahendite hoiuruumide võti, peale selle kodus 12 ämbrit ja üks kirves.

Kui 1860. aastal nõudis kubermangu valitsus Liivimaa väikelinnade tuletõrjeasjanduse ümberkorraldamist vastavalt riiginõunik Scmitti ettepanekutele, vastas Pärnu linnavalitsus, et Pärnus kehtib väljapakutud korraldus juba üle saja aasta.

1860. aastaks oli Pärnus kuus suuremat ja üks väiksem tuletõrjeprits koos vajaliku varustusega paigutatud kuude pritsihoiuruumi üle linna. Iga pritsi juurde oli määratud 28 inimest. Kodanike hulgast üks rotmeister ja joajuht, tööliste hulgast abirotmeister ja 34 töölist (sulased ja kalamehed).

Järgmises Häire 112 numbris kirjutab Mati Raidma vabatahtlike tuletõrjekomandode tekkimisest, samuti ettevõtete palgatud pritsimeestest ja munitsipaalkomandodest.

Mustpeade tuletõrjekomando augustis 1912. aastal oma maja ees. Vasakul 1808. aastal Tallinnas valmistatud käsiprits ja paremal 1876. aastal Metzi tehases tehtud käsiprits.

Mustpeade tuletõrjekomando käsipritsid

Tuletõrjeajaloo uurija Sander Muhu seab kahtluse alla nii mõnedki siseturvalisuse muuseumis asuva käsipritsiga seotud faktid ja legendid.

Sander Muhu

Tuletõrjeajaloo uurija

Siseturvalisuse muuseumis (endine tuletõrjemuuseum) asub Eesti vanim säilinud tuletõrjeprits. Väidetavalt on tegemist Mustpeade vennaskonna tuletõrjele kuulunud käsipritsiga, mis soetati 1808. aastal. Selle järgi oli eelmisel aastal pritsi 200 aasta juubel. Aga kas ikka oli? Aastakümneid püsinud legend pritsi kohta tekitab minus kahtlusi. Et küsimuses selgust saada, asusin teemat lähe-

malt uurima. Üsnagi ruttu selgus, et siseturvalisuse muuseumi prits ei ole valmistatud 1808. aastal, vaid märksa varem. Samuti ei ole leidnud sada protsenti kinnitust pritsi seos Mustpeadega.

Mustpeade vennaskond oli vallalaliste baltisaksa päritolu kaupmeeste ühendus, mis tekkis 1399. aastal Tallinnas. Vennaskonna kaitsepühakuks oli mustanahaline Püha Mauritius, kelle järgi sai ühendus nime. Püha Mauritius on ka vennaskonna vapimärgil. Vennaskond tegutses Tallinnas 1940.

aasta suveni, mil vennad lahkusid siit Saksamaale.

Mustpeade vennaskond ei olnud kõigest seltskondlik organisatsioon – kui näiteks linna varitses sõjaline oht, võttis vendade ratsasalk kodulinna kaitsmisest alati osa. Välisvaenlasest tihedamini ähvardas linna aga hoopis vallapäsenud tuli. Vennaskonna vanemate 1786. aasta 21. detsembri koosoleku protokollis märgitakse, et jaoskonnaülem Barthold Strahlbornilt on tulnud järelepärimine, kus küsiti, milliseid meetmeid kasutatakse nende

maja kaitsmiseks tuleohtu eest ja millised kustutusvahendid neil on. Strahlborni küsimust arutati järgmise aasta 11. jaanuaril. Jaoskonnaülemale vastati, et vennaskond on valinud ühe oma liikme tuletõrjekomisjoni, kes tulekahju korral on majas olemas, ning hoones hoitakse 24 nahkämbrit ja teisi kustutusvahendeid. Tundub, et just sellest järelepärimisest saab alguse Mustpeade soov tegeleda tuletõrjumisega, sest juba kolm päeva hiljem, 14. jaanuaril toimunud koosolekul võeti vastu otsus osta tuletõrjeprits.

KÄSIPRITSI OSTMINE

Uuesti kogunes komisjon 1787. aasta 4. märtsil, mil tutvuti tule-tõrje põhikirjaga ja kiideti see heaks. Pärast seda mindi vaatama raehärra Nottbecki lese pritsi. Pritsi katsetamisel jäädi nähtud tulemustega rahule ja avaldati soovi see ära osta, kui hinnas jõutakse kokkuleppele. Huvitav on asjaolu, et samal päeval koostatud tule-tõrje põhikirjas on tule-tõrjearustuse loetelus tule-tõrjepritsi juba mainitud, olgugi et seda polnud veel soetatud.

Oma tule-tõrjekomando asutamiseni jõuti järgmisel aastal. 23. mail 1788 kutsuti põhikirja kinnitamiseks kokku kogu vennaskond. Koosolekul võeti põhikiri vastu ja pritsi ostmine kiideti heaks. Seda päeva pidasid Mustpead oma tule-tõrjekomando asutamise päevaks. Ühtlasi algab sellest päevast Eesti organiseeritud tule-tõrje ajalool.

Kolm päeva hiljem, 26. mail jõuti pritsi ostmiseni. Ekspertidena kutsuti raehärra Nottbecki lese pritsi enne üle vaatama brandmeister Barth ja linna vasevalaja Jonas Malmberg. Pärast pikki läbirääkimisi osteti prits 95 rubla eest ära.

Võib arvata, et esimestel aastatel kasutati pritsi palju või hoiti seda halbades tingimustes. Juba 1791. aasta juunis kutsuti kokku pritsikomisjon, kes koos brandmeister Barthi ja vasevalaja Malmbergiga leidsid, et pritsi veekast, imivoolik, rauast kang ja mitmed muud kohad on katkised. Kõigest kolm aastat varem olid samad eksperdid andnud pritsile hea hinnangu, nüüd aga vajas prits remonti! Pritsi parandamine telliti vasevalaja Malmbergilt. Pärast remonti vaatas brandmeister Barth pritsi üle ja soovitas võimalusel muretseda uus ja pikem imivoolik.

Järgmistel aastatel kogunes pritsikomisjon korduvalt. 1797. aastal võeti päevakorda küsimus, kas tasub veel pritsi parandada või tuleks hoopis osta uus. Otsustati siiski remontida ja lasti pritsile teha uus tammepuust veekast. Sellega olid mõneks ajaks mured lahendatud.

UUS PRITS JA SELLE PUUDUSED

Pritsikomisjoni koosolekul 27. märtsil 1808 otsustati, et vana pritsi ei ole enam otstarbekas parandada, vaid tuleb vasevalaja Malmbergilt tellida uus. Selleks korraldati vendade seas korjandus. 30. märtsi koosolekul oli arutlusel Malmbergi esitatud

kalkulatsioon, mille järgi pidi prits maksma minema umbes 500 rubla ning täpne hind selguma töö käigus ja olenema vasekuludega.

Peagi oli uus prits valmis ja linna brandmeister vaatas selle üle. 1808. aasta 19. mail võeti prits Malmbergilt vastu. Uus käsiprits läks maksma 537 rubla ja 40 kopikat, millest 342 rubla olid vennad maikuu jooksul vabatahtlikult annetanud ning ülejäänud saadi vennaskonna maja kassast. Korjandusnimekirja järgi oli annetuse teinud 100 inimest, teadupärast oli Mustpeade põhikirjas ehk skraas säte, mille järgi ei tohtinud liikmete arv ületada sadat. Sellest võib järeldada, et tule-tõrjepritsi muretsemiseks andsid panuse kõik vennad. Uue, vasest veekastiga käsipritsi puuduseks nimetasid Mustpead seda, et sel polnud veememisseadeldist ehk tegemist oli tavalise vannpritsiga, mille kasti tuli veega täita.

Vana ja nüüdsest kasutuna seisva käsipritsi otsustasid vennaskonna vanemad 1809. aasta 31. märtsi koosolekul maha müüa. Peagi leiti sellele ostja ning 30. aprillil

müüdi prits 100 rubla eest kingsepp Patzerile.

PÕHILINE KUSTUTUSVAHEND

Tallinnas valmistatud käsiprits jäi järgmisteks aastakümneteks Mustpeade põhiliseks kustutusvahendiks. 1867. aastal muudeti pritsi-vankri konstruktsiooni – kui seni oli see olnud neljarattaline, siis pärast ümberehitust transporditi pritsi kaheherratisele kaarikul.

1876. aastal otsustati vend Carl H. Kochi ettepanekul osta juurde veel üks prits. Vendade kogutud raha eest telliti see Carl Metzli tehastest Heidelbergist hinnaga 800 rubla ringis. See ja 1808. aastal soetatud prits olid Mustpeade vennaskonna käsutuses kuni nende tule-tõrjekomando likvideerimiseni.

Suure pidulikkusega tähistasid Mustpead 11. mail 1908 vana pritsi saja aasta juubelit. Sündmusest võtsid osa kõrged külalised – Eestimaa kuberner, abikuberner, politseimeister, Keiserliku Vene Tule-tõrje Seltsi esimees vürst Lvov, Tallinna tule-tõrjeseltside esimehed ja juhatuse liikmed.

Foto: Sander Muhu

Eesti vanim säilinud käsiprits. Valmistatud arvatavasti Inglismaal 18. saj keskel. Asub siseturvalisuse muuseumis.

MUSTPEADE LIKVIDEERIMINE

Mustpeade tule-tõrjesalk osales aktiivselt tulekahjude kustutamisel kuni 1919. aastani. Uue tule-tõrjeseaduse jõustumisega 1937. aastal tohtis ühes omavalitsuspiirkonnas olla vaid üks tule-tõrjeühing. Mustpeade tule-tõrjesalgal oli valida, kas liituda Tallinna Vabatahtlike Ühingu (VTÜ) või lõpetada tegevus. Otsustati viimase kasuks. 1876. aastal soetatud käsiprits ja muu varustus müüdi 1936. aasta 27. mail firmale Thomas Clayhills & Son. 1808. aastal muretsetud käsipritsil oli aga vaid ajalooline väärtus ja selle andis likvideerimiskomisjon üle Mustpeade vennaskonna arhivaarile. 21. detsembril 1936 kaotati 148 aastat tegutsenud Mustpeade tule-tõrjekomando.

Jaanuaris 1937 pöördus Tule-tõrje Liit Mustpeade poole palvega annetada loodava muuseumi jaoks ajaloolisi tulekustutusvahendeid. Märtsis saadeti liidule kaks kiivrit, valge kittel ja voolik, aga 1808. aasta käsipritsi ära ei antud. Viimast korda on mainitud seda pritsi 1937. aasta 10.–13. juulini Tallina Linna Tütarlaste Kom-

mertsgümnaasiumi (praegune Inglise kolledž) ruumes ja õuel toimunud tule-tõrjenäituse puhul. 1908. aastal pritsi juubeli puhuks Tallinna VTÜlt saadud hõbekarikas kingiti Tallinna VTÜ 75. aastapäeva puhul neile tagasi. Mustpeade vennaskond likvideeriti sisekaitseülema otsusega 14. augustil 1940. 16. augustil koostatud valasvara nimekirjas tule-tõrjepritsi ei mainita.

Kõigis möödunud sajandi alguses koostatud Mustpeade tule-tõrjekomando inventarimistikes on mainitud kaht käsipritsi – 1808. ja 1876. aasta oma. Kumbki neist ei ole see, mis asub siseturvalisuse muuseumis. Aga mis pritsiga siis tegu on? Kui sellest aastakümneid püsivad legendid uskuda vaid seda, et pritsil on seos Mustpeadega, siis sel juhul võib tegemist olla nende kõige esimese pritsiga. Muuseumis on Newshami tüüpi, 18. sajandi keskel Inglismaal valmistatud puust veekastiga käsiprits. Ka 1788. aastal soetatud pritsil oli puust veekast, mis 1797. aastal asendati uue tammepuust kastiga. Muuseumi pritsi on aegade jooksul remonditud ja tundub, et veekast ei ole originaal. Täpsemalt ei ole kahjuks võimaldatud pritsi kohapeal uurida. Olemasolevate andmete põhjal ei saa täpselt anda infot ei pritsi valmistamise aasta ega omaniku kohta.

AJALUGU

Millega tegelesid Raplamaa vabatahtlikud 60 aastat tagasi?

Raplamaa vabatahtlike
tuletõrjajate ajalugu **1. OSA**

Raul Aarma alustab artiklite sarja, mis mitte ainult ei kirjelda aastakümneid, vaid proovib ka konteksti seletada. Mitte taktikaliselt ega tehniliselt, vaid eluliselt.

Raul Aarma

Raplamaa päästeosakonna juhataja

“Pole paremaid, halvemaid aegu, on ainult hetk, milles viibime praegu...”. Nüüdses rahakottide kõhnumise seisus pole Alliksaare deviisi all toimetada just eriti tujutõstev. Kui me vaataksime aga kas või 60 aastat tagasi, näeksime, et komandodes on toimunud märkimisväärne edasiminek. Neil hetkedel, kui areng seisus, tegeleti võib-olla arupidamisega, ega ennast tõestanud korrad, vahendid ja arusaamad pole mitte maha unustatud. Ja siis mõnda aega otsiti neid taga.

PROPAGANDAKAUST AASTAST 1952

“Kohila Alevi Vabatahtlik Tuletõrjeühing (VTÜ) ehitab koos nõukogude rahva, kommunistliku partei ja geniaalse juhi ning õpetaja sm. Stalini juhtimisel kommunistlikku ühiskonda. Tuletõrje võtab omale järgnevat kohustused – rakendada täielik tuletõrjevalve ja seda graafiku alusel; tulikahjude kustutamisel täita ülesandeid kiirelt, teadlikult ja ennastalgavalt; lahingvarustuse remont teostada õigeaegselt ja kvaliteetselt. Kõike seda teha ennastalgavalt, ausa tööga ning nii kindlustada kommunismi ülesehitamist.” Dokument lõpeb tõdemusega, et kõik on töötajate poolt läbi arutatud ning alla kirjutatud. Kirjutusmasinal trükitud dokument on kinnitatud kohalikus töörahva nõukogu saadikute täitevkomitees. Väärib märkimist, et käibel oli veel kodanliku Eesti aja keelekasutus ja grammatika.

Rapla vabatahtliku tuletõrjeühingu tööveteranid enda valmistatud esmaste tulekustutusvahendite kapi ees.

Samast perioodist on ka käsitsi kirjutatud dokument “Ettekanne raadio translatsioonivõrgu kaudu 02.02.1952”. Ettekanne keskendub tuleohutusele ja tänapäeva mõistes ennetusele, jagatakse juhiseid kodusse tuleohutusest, meenutatakse ka keelde (mootorrattaid on keelatud hoida puukuurides, loomatoitu pööningul). Huvitaval kombel on kattuvad nii ettekandmise, täitevkomitee heakskiidu saamiseks esitamise kui ka tsensori viisa andmise kuupäevad.

Praeguses mõistes kodu tuleohutus oli tollases keelepruugis veel “elumaja tulikahjuvastane julgeolek”. Ühingu templilt loeme, et endine Rapla VTÜ on ümber nimetatud Rapla rajooni keskuse vabatahtlikuks tuletõrje ühinguks. Ühegi hilisema aasta materjalid pole enam köidetud kausta pealkirjaga “Propaganda”.

ÜHINGU SEINALEHE MATERJALID

1952. aasta seinalehes torkab silma kaks küsimust. Kes teab, millal Rapla VTÜ töökojas lõpetatakse alkohol-

sete jookide tarvitamine? Kuidas tegutseb VTÜ naiskomisjon ning millised on naistepäevaeelsed kavatsused? Juhiksin lugejate tähelepanu ajastu kontekstile – viimasest küüditamisest oli möödas kõigest kolm aastat, Georgi Kosse oli värskest laiali lammutanud kogu vabariigi vabatahtliku tuletõrje. Kosse arvas, et vabatahtlus on ohuks kutselisele tuletõrjele. Üks kahest: kas muid elulisemaid teemasid takistas käsitlemast hirm või vastupidi – trotsist lootusetu elu vastu käsitleti

teemasid eriti julgelt. Ilmselt polnud Rapla seinalehe teemadega kursis viiepäevaste tuletoorjekursuste lektor. Miks muidu on tema kursust sissejuhatavas konseptis kirjas, et “Vanasti, kapitalistlikul ajal oli kombeks see, et kui tuletoorjajad kuskile kogunesid, siis oli kohe napsuvõtmine esimeses järjekorras...”

Sama aasta seinalehe juhtkirjandib kohutavas keelekasutuses, kuid silmanähtava uhkusega: “Samuti meil Rapla rajooni keskuse VT Ühingu sammume oma töösäavutustega tõusu teed, mida näitavad meie tublide töönoaatorite säavutused igal töö lõigul.”

Toimetuse veerg puudutab seinalehe n-ö tootmist. “Rapla V.T.Ü. seinalehe toimetuse on juba korduvalt säanud märkusi selle kohta, et seinaleht ei ilmu korrapäraselt. Kuna nüüd aga selgub asjaolu, et selles ei ole süüdi üks seinalehe toimetuse, vaid ka meie tuletoorje töötajad eesotsas Rapla V.T.Ü. Nõukoguga, kes absoluutselt ei tee kaastööd seinalehe toimetusele.”

Tuletoorjajate harimise lahutamatuks koostisosaks oli poliitilise teadlikkusetõstmine, kuigi tihti jäi sõnumi sisu segaseks. Kuidas sooluda järgnevasse: “Sm. Stalini poolt on antud nõusolek, et tema kandideerib ENSV kohalike tööraha saadikute nõukogu saadiku kandidaadiks.”? Mida suur juht siis õigupoolest lubas?

ETTEHEITED TARGEMALE SOOLE

1954. aasta materjalides on käibele võetud jälle uued terminid: “Tuletoorje töö on kontrollida tulekaitserižiimi nõuete täitmist asutustes ja ettevõtetes ning jälgida, et esmaabi tulekustutusvahendid oleksid terved ja töökorras.”

Tuletoorjapäeva tähistati 1. augustil, mitte Rapla vabatahtliku tuletoorje ajaloolisel aastapäeval 28. juulil. Kas põhjus peitus poliitikas või asjaolus, et 28. juuli oli neljapäev, 1. august aga pühapäev, jääb teadmata.

Üleskutses tähistada rajooni tuletoorjapäeva kirjutatakse: “Sel päeval näitavad vabatahtlikud tuletoorje sälgad oma valmisolekut sotsialistlikus võistluses.” See lause peaks andma vihje neile, kel kavas minna riigiarhiivi oma kodukandi tuletoorje ajalugu uurima. 1950ndate perioodist materjale otsides ei tuleks kasutada otsingusõna “tuletoorje”, vaid hoopis “sotsialistlik võistlus”. Maapiirkondades muudes valdkondades mõõtu ei võetudki.

Võistlus koosnes sellel aastal 18 punktist, muu hulgas tuli viia kõik objektid tulekaitseliselt eeskujulikku seisukorda, organiseerida kõikide

koolide juurde noortuletõrje, sada protsenti ära kasutada eraldatud riiklikud kindlustussummad ja anda välja seinalehte vähemalt kord kuus.

Päris räigeid etteheiteid tehakse targemale soole: “VTÜ naiskomisjon ei seisa oma ülesannete kõrgusel, ammugi oleks aeg tööle hakata! Naiskomisjoni esimees pole senini kutsunud aktiivi kokku, et VTÜ lentsalga väljasõidu riideid korrastada, nagu kunagi koosolekul otsustati.”

Üksjagu huvitav oleks muidugi teada, kes siis kantseldas naiskomisjoni – kas mees või naine.

Igal juhul on seinalehest olnud kasu, sest aastalõpu kokkuvõttes on kirjas: “Naiskomisjon on korrastanud sanitaarkapid, värvanud juurde uusi liikmeid, samuti on kogutud liikmetelt liikmemaksu.” Ära on märgitud ka VTÜ liikmete riietuse korrastamine, kas nende hulka kuulus ka lentsalga tööriietus (tänapäeva mõistes toorjuja roobad), pole teada.

Kõverpeegliina mõjub tollane uudis “Siiras rõõm täitis Nõukogude inimeste südameid, kuulates raadiost uutest hindade alandamistest. Tähendab, et nõukogude kord hoolitseb tööliste heaolu eest, tööliste reaalpalk tõuseb.” (Päris paljud kolhoosnikud said muuseumi oma töö eest naturaaltasu, laste tehnikumi saatmine nõudis aga raha. Osaliselt

saab ka siit leida põhjusi, miks tollane tuletoorje liikmeskond süngest ajast hoolimata kasvas – valvesoleku eest saadi preemiaid, ja seda rahas.) Olles juba kord võidukal lainel, ei unustata muidugi lisada, et ka Rapla VTÜ mõistab täie üksmeele ja raevuga hukka põlatud reeturi, imperialismi agendi Beria alatu tegevuse...

LAIALITASSITUD VAHENDID

Järgmise nelja aasta kroonikate koha peal haigutab kahjuks auk. Seda suurem on rõõm, kui avame 1958. aasta klade. Pealkirja “Kollektiivsel jõul” alt saame teada, et “aastase vaheaja järel kogunesid ühel õhtul ühingu ruumi Rapla rajooni keskuse VTÜ naised, valisid omale energilise esimehe ja hakkasid tööle. Oma esimesel töökuul on ühingu naisaktiiv korastanud tuletoorje valvemeeskonna tööriivid.”

Nõukogude tuletoorje 40. aastapäevale pühendatud seinalehest selgub, et rajooni vabatahtlike tuletoorjajate arv on jõudnud 4000 liikmeni. Kiituse pälvib kolhoosi Tee Kommunistile salga juht sm Brecher, J., kes on ise valmistanud lauast sildid, millele on peale põletatud tuletoorje esmaabivahend, millega keegi on kohustatud ilmuma tulekahjule. Need on kinnitatud iga salga liikme uksele.

Kolhoosidele heidetakse ette, et paljusid tuletoorjevahendeid kasutatakse muuks otstarbeks ja sageli on need laiail tassitud. Siinkohal on sobiv märkida, et samasugused probleemid kandusid Nõukogude Eestisse üle juba esimese Eesti Vabariigi ajast. Juba siis olid kasutusel koonilised ämbrid ning veevõvankritel olid rattapöiad sepistatud topelt-ülekatte vitstega. Selline sõiduvahend jõnksutas tuntuvalt ja seepärast loodeti, et argielus selle ette hobust rakendada ei taheta.

KES TAASTAB SEINALEHE?

Järgmisest seinalehest leiame spordialade nimistu, milles tuletoorje mõõduvõtmisi pidas.

Juuru reportaažist selgub, et Linnuse VTS on külla kutsunud Kehtna ja Lenini Tee VTSi liikmed ja jõudu on proovitud hüdropuldi teatejooksus, käsi- ja mootorpritsi hargnemises ja kõievoos. Spordipäev lõpetati jalakeerutamisega Kehtna orkestri saatel.

1959. aasta jaanuari seinaleht kirjutab: “Möödunud aasta oli pöördpunktiks. Alates 1. jaanuarist viidi sisse ühtne raamatupidamise süsteem.” Mäletatavasti sai sel aastal kogu Eesti vabatahtlik tuletoorje uue tuule tiibadesse, sest loodi EVVTÜ. Võidule pääses majanduslik mõtlemine, Rapla VTÜ peamiseks tegevusalaks kujundati tuletoorje esmaabivahendite valmistamine, remontimine, tulekustutajate laadimine ja korstnapühkimine. Üle pika aja kohtab ka andmete analüüsi. “1958. a. tekkis kokku 9 tulekahju, kahjusummaga 70 000 rbl., nendest 3 hooletustulega ümberkäämisest, 3 mittekorras küttekoldeist, 1 mittekorras elektriseadmeist, 1 süütamine ja 1 lapse vallatus tulega, aastaga on vabatahtlike arv tõusnud veel 1000 liikme võrra.”

Et Raplamaa võttis asja tõsiselt, näitab kolhoosi Tee Kommunistile salga üldvõit vabariiklikus sotsialistlikus võistluses. Kehtna kolhoosi salk tuli samas kolmandaks.

Ning ring saab täis jällegi küsimusega miks? Kümnendi viimases seinalehes küsib töökoja brigadir: “Miks ostetakse Rapla Tuletoorjes materjale tuletoorje esmaabi kappide jaoks? Kas selleks, et hoovi ja õuet neist täita, või on neil mõni teine ülesanne või otstarve?”

Usun, et äratundmisrõõmu leivad viimasest paljud. Kas kõik ettevõetavad sammud on ikka selgelt reapaastjaille kommunikeeritud?

Järgmine kord käsitleme juba kuldseid kuuekümnendaid.

Sõnum, millest sõjaeelne põlvkond saab ühtmoodi, sõjajärgne teistmoodi aru ja praegune põlvkond kehitab vahest õigu... (1952. aasta tuletoorje seinalehest).

Fotod: Põhja-Eesti Päästkeskus

Võitlus stressiga

2008. aasta sügisel toimusid Põhja-Eesti Päästkeskuses päästjate põhitööd otseselt mitte puudutava valdkonna õppepäevad – stressijuhtimise koolitus rühmapealikele ja meeskonnavanematele.

Ants Raava

Põhja-Eesti Päästkeskuse
pressiesindaja

Stress ja psühholoogia. Kui panna teaduste mõõdetavuse skaala ühte otsa selge ja kristalselt puhas matemaatika, jääks psühholoogia kindlalt teise serva. On ju selle nimetuseski selline irratsionaalne mõiste nagu hing (*psyche* tähendab kreeka keeles hinge ja *logos* sõna). Tulemusi mõõta on keeruline ning vajaduski tegelikult ebamäärane.

Kui automotooris tekib rike, jääb neljarattaline tee äärde seisma.

Kui pump ei tööta, siis vett ei saa. Inimene on masinast palju töökindlam, sest ta otsustab üldjuhul ise, kui kaua veel jõuab ja millal enam ei suuda. Võib töötada ka tingimustes, kus tavaloojika järgi ei tohiks see enam võimalik olla. Inimese paindlikkuse piirid on masinate omadega võrreldes palju laiemad. Paindlikkuse eelise annab inimesele aju, täpsemalt öeldes seal toimuvad, mõttetevõimeks nimetatud protsessid.

Artikli lugejana küsiks inimest, milleks see targutamine inimese, tema aju ja masinate teemadel. Väga lihtsal põhjusel. Kui me murrame käe või jala, tunnistame, et keha vajab remonti.

Kogedes arusaamatut viha, ärevust, melanhooliat, ükskõiksust või hirmu – ühesõnaga meie võimsaima organi ehk ajuga seotud häireid –, tunnustavad väga vähesed, eriti enesekindlad ja tööga hästi hakkama saavad mehed, et ka ajukoore all toimuv võib aeg-ajalt vajada n-ö pisiremonti. Teadlastele on keha ja mõttetevõime liikuma panevad protsessid tuntud, kuid ka stressirohket tööd tegevad inimesed peaksid parema tulemuse saavutamiseks oskama nendega arvestada. Selleks, et arvestada, peab teadma. Kriisilukorras inimese peas toimuvast kutsuti keskusesse rääkima kümneaastase kriisipsüh-

holoogia kogemusega psühholoog Tiiu Meres. Nii osaleski 2008. aasta oktoobrist 57 Tallinna ja Harjumaa rühmapealiku ning meeskonnavanemat ühepäevasel stressijuhtimise koolitusel. Järgnevalt toome teieni koolitust läbi viinud psühholoogi Tiiu Merese vastused ja kommentaarid koolituse kohta esitatud küsimustele.

Millised on koolitusel saadud info alusel põhilised meeskonnavanemate tööpingete põhjused?

Praegu on oma süsteemi sees toimuvad muutused kõige häirivam tegur. Kui töö ise on seotud

tekitas ühes grupis elava arutelu, mille kokkuvõtteks leiti, et sel viisil on võimalik üsna efektiivselt päästjate pensionilejäämist üldse vältida: infarkt või mõni muu sama kaaluga surma põhjustaja tuleb enne pensioni kindlasti.

Kui iroonia kõrvale jätta, siis võiks välja tuua meeste kartuse olla eakana saamatu meeskonnaliige, kelle eest teised peavad rabama. See tähendab staatuse kadumist, enesehinnangu halvenemist, ohtu töökspidamistele ja väärtussüsteemile. Ühe grupi kohvipausiaegses arutelus tuli välja ka kaua töötanud meeste kartus selle pärast, et nad ei saa ju mujal hakkama, kui kogu elu on ainult päästjaametis kulgenud. Tundub, et kui meeste pensioniiga tõepoolest üle 60 kerkib, siis oleks omas süsteemis tarvis välja töötada ümberpaigutamise skeemid, ümberõppesüsteem ja muu asjakohane.

Pisematest probleemidest ka. Kui jutuks tuli see, mil määral hea füüsiline seisund (maganud, söönud, joonud, muidu terve) on seotud päästjate vaimse seisundi stabiilsusega, siis ilmnes, et praegu ametlikult kehtivate dokumentide järgi võib päästjaid hoida järjest (ilma toitlustamise ja puhkepausideta) töös kuus tundi. Miks niisugune akt kehtib, seda keegi öelda ei osanud, kuid tundub, et inimese keha vajaduste ja füsioloogiast pärit teadmistega sellel režiimil palju ühist ei ole. Selle aja jooksul peaks neil, kes tõesti pingeliselt ametis, tekkima tugev vere suhkru taseme langus ja halvematel juhtudel võib see lõppeda teadvuse kaotamisega. Tegelikult on see nagu soovitus Tartu maraton söögi- ja jook-

Sissetoodud spetsialistide (psühholoogide või muu taustaga kriisisekkujate) kasutamine juhtumi analüüsi juhtidena ei ole uuringute andmetel nii efektiivne kui "omade" rakendamine.

gipunktideta läbi suusatada (kusjuures taskus pole ka rosinaid, šokolaadi ega glükoositablette, et vere suhkrutaset vajadusel kiiruga tõsta). Sain küll aru, et enamasti püütakse omal käel inimlikumad lahendused leida. Kiitvalt räägiti sellest, et joogivee puudusest sündmuskohal on nüüd tänu pudelivee varude soetamisele ja küllaltki operatiivsele kohaletõimetamisele üle saadud.

Milliseid meetodeid kasutavad päästjad suuremat stressi põhjustanud sündmuste korral?

Keerulisemate juhtumite järel arutatakse ka praegu päris paljudes meeskondades juhtunu mingil viisil läbi. Kas ja kuidas – see sõltub meeskonnavanemast (rühmapealikust) ja meeste omavahelistest suhetest. Kui need on millegipärast sassis, siis on arutelu ka vähem (aga just siis oleks seda rohkem tarvis). Eriti ebameeldivate juhtumite korral ei taha meeskonnavanemad vastutust enda kanda võtta (mis on ka mõistev, sest neil pole ei oskusteavet ega kogemusi).

Milline võiks olla sobivaim meetod päästeteenistusele?

Juhtumi arutelu kolleegide juhtimisel on praegu kõige soovitatavam viis ka tulemuslikkust kontrollinud teadusuuringute andmetel.

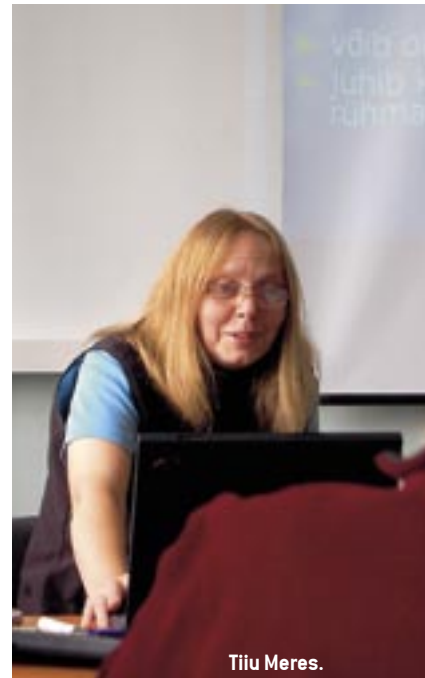
Missugune on kõige parem skeem raskete sündmuste tõttu tekkida võiva stressi maandamiseks?

Võimalikke variante kaaludes on kõige rohkem poolehoidu leidnud see, et päästjate hulgast leitaks huvitatud inimesed. Need inimesed peaksid olema süsteemis kogenud töötajad ning eriti rõhutatakse, et ka teiste töötajate silmis autoriteetsed isikud. Neid võiks koolitada raskete juhtumite arutelu juhtima.

Nendesamade inimeste poole võiksid meeskonnavanemad pöörduda ka siis, kui neil on tunne, et "miski on nagu valesti, aga ei saa päris hästi aru, mis". Väljakoolitatud inimesed peaksid olema igas regioonis. Saksamaa päästjate praktikale toetudes võib öelda, et tõsisemate juhtumite puhul on hea, kui arutelu juhivad teisest piirkonnast pärit inimesed.

Sissetoodud spetsialistide (psühholoogide või muu taustaga kriisisekkujate) kasutamine juhtumi analüüsi juhtidena ei ole uuringute andmetel nii efektiivne kui "omade" rakendamine. Eesti oludes, kus õppinud kriisisekkujad on praegu peaaegu kõik naised, oleks oma meeste hulgast oskajate koolitamine eriti oluline.

Tiiu Meres töötab psühholoogina Tallinna Perekeskuses ning tegutseb lektorina (ka Sisekaitseakadeemia). Olnud nii Estonia huku, Pala bussitõrjumise kui ka väljaspool Eestit toimunud traagiliste sündmuste ajal abi vajanud inimeste kriisihõustaja. Viimane välismissioon oli möödunud aastal Gruusias. Tegele- nud kriisipsühholoogiaga süvendatult viimased kümme aastat.

Tiiu Meres.

Kuidas päästa päästja stressist?

- Viia meeskonnavanemateni teadmine, milliste olukordade ja meeskonna juures ilmnevate märkide puhul võiks uurida, kas kõik on korras.
- Viia päästjateni teadmine, et teatud raskete juhtumite korral reageerib organism enam-vähem ühtmoodi sõltumata sellest, kes sa oled. Oluline on teada, mida teha, et ebameeldiv info su elu segama ei hakkaks. Seega pole vaja mõelda, et näiteks mingi sündmuse unes nägemine on märk nõrkusest.
- Viia päästjateni teadmine, et mingit tüüpi alateadvusse jäänud ning peas lahterdamata juhtumid võivad hakata tööd segama (näiteks kunagi juhtunud raske sündmusega sarnases situatsioonis).
- Luua võimalus päästjal otse, ilma kellegi teadmata nõustajaga ühendust võtta (hea oleks, kui esmasel tasandil oleks selliseks inimeseks psühholoogilise koolituse saanud päästetöötaja).

Tiiu Meres

määramatuse ja ebastabiilsete olukordadega, siis peaks töökeskkond olema võimalikult stabiilne ja kontrollitav. Häirivana on nimetatud neljandat reformi nelja aasta jooksul, vajadust pidevalt uute mees- tega kohaneda (väljakujunenud hea meeskond mõjutab inimeste psüühilist heaolu väga positiivselt), tohutut elurütmimuutust seoses graafikute muutmiselega 12tunniseks. Kauge- mal elavad mehed ei suuda ennast juhil, kui vahetuste vahel ongi ainult 12 tundi, kuidagi välja magada: koju- ja töölesõit võtab oma aja ning kui kaks korda süüa ja kempsus käia ja veel kellegagi kodustest paar lau- set ka vahetada, siis üle kuue tunni magamiseks ei jää. Endast küll keegi konkreetselt ei rääkinud, kuid eriti vahepauside ajal toodi näiteid pangalaenuedega nõõritud kolleegidest, kes pärast 12tunnist öövahetust siirduvad oma päevasele töökohale ja sealt õhtul jälle päästjaks.

Veel on, eriti vanemate olijate hul- gas, mure pensioniea võimaliku nih- kumise pärast. Perspektiiv 63aas- taselt täisvarustuses suitsu täis- majas kümnendale korrusele joosta

PEREKOND PÄÄSTJAD

Juri Postolenko: armastan päästeala ja selle ajalugu

Kreenholmi päästekomando meeskonnavanem Juri Postolenko leiab, et teistele head tehes teeme head ka endale.

Liina Järvi

Ida-Eesti Päästeteskuse pressiesindaja

18. veebruaril Tallinnas Salme kultuurikeskuses päästeteenistuse aumärkide jagamisel võttis Päästeteenistuse medali pikaajalise ja kohusetundliku töö eest teiste seas vastu Kreenholmi päästekomando meeskonnavanem Juri Postolenko.

Kui palusin Aleksandr Šustovil, Kreenholmi päästekomando pealikul, korraldada medalisaajaga kokusaamine, oli pealiku hääles kuulda uhkusetunnet. Mõne hetkega oligi kohtumine kokku lepitud ja mitte ainult Juri Postolenkoga, vaid ka tema kahe samas päästekomandos töötava pojaga.

Narvalane Juri Postolenko on päästjana töötanud 1998. aastast. Varem oli mees ametis Narva mööblikombinaadis. “Tahtsin kutseliseks päästjaks saada juba varem, kuid minu lahkumisavaldust nähes palus ülemus mul tööle edasi jääda, ning siis ma ei suutnud talle kohe ära ütelda,” räägib Juri.

“Mulle lihtsalt meeldib inimesi aidata,” saan vastuseks küsimusele, miks Juri soovis just päästjaks saada. “See on töö, kus on vaja oma peaga mõelda. Päästmine on tegevus, kus pead pidevalt mõtlema, kaaluma ja ette teadma iga järgmist sammu,” põhjendab Juri oma pühendumist päästja elukutselisele.

Komandopealik Aleksandr Šustov lisab, et ei kujutaks Jurita oma päästekomandot ette. “Oma positiivse eluhoiaku ja kohusetundliku töösuhetumisega on ta teistele eeskujuks. Meil on küll kõik poisid tublid, aga Juri on veel eriti tubli ja eriline. Näiteks tegeleb ta komandos pidevalt tehnika täiustamisega. Kohe, kui näeb võimalust muuta midagi paremaks ja käepärasemaks, asub tegutsema,” rõhutab komandopealik, kes näitab mulle ka Juri ja teiste meeste täiustatud päästetehnikat.

Kreenholmi päästekomando meeskonnavanem Juri Postolenko koos poegade Arturi (vasakul) ja Eduardiga.

Foto: Liina Järvi

HOOLITSEB JÄRELKASVU EEST

Praeguseks on Juri kümnest lapsest kaks, Eduard ja Artur, juba valinud päästja elukutse. Pojad töötavad isaga samas päästekomandos. Isa jälgedes meeskonnavanemaks saamisest unistab ka Juri 16aastane poeg, isa nimekaim. Üks tütardest tegeleb aktiivselt noorte tuletoorjeaduse ja viieaastane pesamuna on isa sõnul juba praegu nn sajabrotsendiline tuletoorjuja – poisilemmiktegevus on nimelt mängutuletoorjeaduse juhtimine.

“Kogu meie pere on päästeala tegevusega kursis, sest kodus räägime palju päästjate tööst,” kinnitab Juri. Näiteks Eduardi abikaasale meeldib lugeda ajakirja Häire 112. “Minia tõlgib mulle kõik ajakirjas avaldatud artiklid, seejärel lõikan põnevamad välja ning kogun albumisse

“Kõikides külastatavates riikides astun kindlasti läbi ka mõnest päästekomandost.”

– hea on hiljem teistelegi näidata,” jutustab Juri.

TÖÖ JA HOBI KÄSIKÄES

Jurile meeldib koguda päästeala ja tuletoorjeaduse seotud sümbolikat. Komandos on külalistele näitamiseks välja pandud päästjate mütsid, vimplid, margid, tuletoorjeaduse mudelautod ja palju muudki päästealaga seonduvat. Albumisse panekut on väärinud näiteks ka Nublu pildiga kommpaber.

“Ma lihtsalt armastan päästeala ja selle ajalugu. Aeg möödub, kõik muutub ning tulevikus on ju hea vaadata, millega kunagi tegelenud oleme,” ütleb Juri ning lisab, et kodus on tal päästesümbolikat veelgi rohkem, sealhulgas ka teiste maade tuletoorjeaduse kingituseks saadud esemeid.

Üks Juri kirgedest ongi reisimine. “Kõikides külastatavates riikides astun kindlasti läbi ka mõnest päästekomandost. Hea on oma silmaga näha ametivendade tööd mujal maailmas.” Lemmikmaa, kuhu Juri võimalusel alati uuesti läheks, on Iisrael, kus on väga külalislahked

inimesed. “Iisraelis tundsin, nagu oleksin kodus, kust lahkudes tükike südant maha jääb,” kirjeldab mees tundeid, mis valdavad teda kogetud meenutades.

Kõige rohkem armastab Juri Postolenko pere aga tegeleda lastega. Suviti korraldatakse laagreid, kus pakutakse ümbruskonna lastele teadmisi elus toimetulekuks, sealhulgas tuleohutusalasid. “Lastele laagri korraldamiseks tegeleb kogu meie pere, sest meile meeldib inimesi aidata – teistele head tehes teeme head ka endale,” paneb Juri meie kohtumisele punkti.

Nähes minu käes fotoaparaati, avaldavad soovi end koos Juriga jäädvustada kõik sel päeval Kreenholmi komandos valves olevad mehed, sest selles majas on kombeks käituda ühtse perena.

Tagasi oma töölauda taha jõuan Narva meeste optimismist nakatunult ja positiivsetest emotsioonidest tulvil. Mind rõõmustab, kui palju toredaid ja töökaid inimesi on meil komandos. Mida me nendest tegelikult teame?

Foto: Reimo Raja

Õnnitlused

Lõhja-Eesti Päästekeskus

50

Mati Saar
Juri Strutškov
Are Hüesalu
Anu Sirkel
Karli Sassi
Väino Täht

55

Tatiana Antropova
Ivan Baženov
Tiit Veik
Arnold Oja
Ado Hein

60

Valeri Jegorov

Ida-Eesti Päästekeskus

50

Keino Suni
Andrus Aasmäe
Aleksi Dolganov
Nikolai Grištšenko
Sergei Štsur
Vladimir Korchmit
Andrey Nesterov
Sergei Filatov

55

Sergei Heinang
Eugen Vildak
Aleksandr Kuznetsov

60

Vladimir Simoniš
Jevgeni Klink

Noor tuletõrjesportlane 2008. aasta Eesti tuletõrjespordi meistrivõistlustel Pärnu-Jaagupis.

Eesti noorte tuletõrjespordi olümpia

22. mail kell 10 antakse Pärnus Kalevi staadionil start Eesti noorte tuletõrjespordi olümpiale.

Võistlustel saavad osaleda lasteaialapsed ja kooliõpilased. Lisainfot saab küsida ja võistkondi registreerida Pärnu Maakoolide Spordiliidus telefonil 447 9755. **Oma osalemissoovist anna teada 18. maiks.**

Võistlused viiakse läbi Pärnu Tuletõrjeühingu, Pärnu-Jaagupi Tuletõrje Seltsi, Lääne- Eesti Päästekeskuse ja Pärnu Maakoolide Spordiliidu ühissetevõtmisena.

Võistlusgrupp	Võistlusalad	Võistkonna koosseis
I grupp Lasteaiad	8 x 50 m tuletõrje teatejooks	8 last (tüdrukud ja poisid vabal valikul)
II grupp Koolide I–III kl	8 x 50 m tuletõrje teatejooks	8 last (tüdrukud ja poisid vabal valikul)
III grupp Koolide IV–VI kl	6 x 60 m tuletõrje pendelteatejooks 6 x 60 m tuletõrje pendelteatejooks 400 m tuletõrje ringteatejooks	6 tüdrukut 6 poissi 9 õpilast (tüdrukud ja poisid vabal valikul)
IV grupp Koolide VII–IX kl	6 x 60 m tuletõrje pendelteatejooks 6 x 60 m tuletõrje pendelteatejooks 400 m tuletõrje ringteatejooks	6 tüdrukut 6 poissi 9 õpilast (tüdrukud ja poisid vabal valikul)

Lääne-Eesti Päästekeskus

50

Endel Laasma
Jaan Roos
Aivar Vester
Jaanus Saar
Mati Keindla
Arvo Kask

55

Enno Uusorg
Ülo Pöld

60

Hugo Golub

65

Juta Kabur

Lõuna-Eesti Päästekeskus

50

Ants Kulp
Olev Kängsepp
Ferdinand Raaperi
Jüri Ala
Jüri Arumets

55

Küllli Uibo
Jüri Toomiste
Aavo Leidik

60

Toomas Palu
Kalev Kaseorg

70

Leo Kohal

PRIITANTLIKE PRITSIMEESTE FOORUM

19. - 20. juuni 2009 Eidapere

